

نظام آموزشی ترکیه

- ۸ ..... ملاحظات تاریخی
- ۱۵ ..... ملاحظات جغرافیایی
- ۱۷ ..... ملاحظات سیاسی
- ۱۷ ..... ملاحظات اقتصادی
- ۱۸ ..... جمعیت
- ۱۹ ..... ترکیب جمعیتی
- ۱۹ ..... جمعیت خارجی
- ۲۰ ..... ملاحظات علمی
- ۲۱ ..... تاریخچه آموزشی
- ۲۱ ..... نظام آموزشی دوره عثمانی

۲۳	.....	نظام آموزشی دوره جمهوری تا حال حاضر
۲۵	.....	سیاستهای آموزشی
۲۸	.....	ساختار آموزشی
۲۸	.....	آموزش رسمی
۲۸	.....	آموزش غیر رسمی
۳۰	.....	نهادهای آموزشی
۳۰	.....	نهادهای آموزش مذهبی
۳۱	.....	آموزش پیش دبستانی
۳۱	.....	سیاستهای آموزشی
۳۲	.....	ساختار آموزشی
۳۳	.....	اهداف دراز مدت آموزشی
۳۳	.....	اهداف کوتاه مدت آموزشی
۳۵	.....	پروژه‌های آموزشی
۳۵	.....	پروژه آموزش و پیشرفت کودکان طی سال‌های اولیه کودکی
۳۷	.....	پروژه تحقیق ، توسعه و تهیه برنامه‌های تلویزیونی (Tomurcuklar)
۳۸	.....	پروژه آموزش و رشد و نمو کودک
۳۸	.....	پروژه افزایش حساسیت نسبت به مسئله اشتغال کودکان
۳۹	.....	طرح آموزش مادر - کودک
۴۰	.....	طرح کارآموزی مادران
۴۱	.....	توسعه آموزشی
۴۱	.....	آموزش پیش دانشگاهی
۴۱	.....	ساختار آموزشی
۴۳	.....	مقاطع آموزشی
۴۳	.....	آموزش ابتدایی
۴۳	.....	آموزش مقدماتی متوسطه (راهنمایی)
۴۴	.....	آموزش تکمیلی متوسطه
۴۵	.....	آموزش پایه
۴۵	.....	اهداف کوتاه مدت آموزشی
۴۶	.....	ارتقاء کیفی آموزش پایه
۴۷	.....	ارزیابی تحصیلی

۵۰	آمار تحصیلی
۵۰	نرخ افت تحصیلی
۵۰	نسبت دانش آموزان به معلمان
۵۱	آموزش همگانی
۵۲	اهداف کوتاه مدت آموزشی
۵۲	اهداف دراز مدت آموزشی
۵۴	نهادهای مرکزی
۵۶	آموزش ابتدایی
۵۶	ساختار آموزشی
۵۷	اهداف دراز مدت آموزشی
۵۷	اهداف کوتاه مدت آموزشی
۵۸	برنامه های آموزشی
۵۹	پروژه های آموزشی
۵۹	پروژه آموزش ۲۰۰۰
۶۰	پروژه آموزش بهداشت در مدارس
۶۱	پروژه کمک اجتماعی در حمایت از آموزش ۸ ساله ابتدایی
۶۱	پروژه KITGI
۶۱	پروژه هدایت حرفه ای دانش آموزان مدارس شبانه روزی حومه و روستاهای کشور
۶۲	پروژه آموزش و پرورش بدون کیف
۶۲	پروژه تهیه کتاب راهنمای معلمان
۶۲	طرح ادغام مدارس روستایی ابتدایی
۶۴	آمار تحصیلی
۶۸	نرخ افت تحصیلی
۶۸	نرخ ابقاء تحصیلی در کلاس پنجم
۶۹	ضریب کار آیی
۶۹	ارزشیابی تحصیلی
۶۹	آموزش متوسطه
۶۹	ساختار آموزشی
۷۰	دیبرستان های آناتولی
۷۱	دیبرستانهای فنی
۷۱	دانشسراهای تربیت معلم

۷۱	دیپستانهای شبانه
۷۱	دیپستان های هنرهای زیبای آنادولو
۷۲	دیپستانهای چند منظوره
۷۲	دیپستان های فنی و حرفه ای
۷۹	اهداف آموزشی
۷۹	سیستم نمره دهی
۸۰	آموزش عالی
۸۰	ساختار آموزشی
۸۲	مقاطع آموزشی
۸۲	مقطع کارشناسی
۸۲	مقطع کارشناسی ارشد
۸۲	مقطع دکتری
۸۳	گواهینامه های آموزشی
۸۳	مدرک گردانی
۸۳	مدرک کارشناسی
۸۴	مدرک کارشناسی ارشد
۸۴	مدرک دکتری
۸۵	سال تحصیلی
۸۶	اهداف آموزشی
۸۶	نهادهای مرکزی
۸۶	اقدامات آموزشی
۸۷	پذیرش تحصیلی
۸۸	پذیرش دانشجویان خارجی
۸۸	مراکز آموزشی خارج از کشور
۸۹	سیستم نمره دهی
۸۹	آمار تحصیلی
۸۹	نرخ ثبت نام ناخالص آموزشی
۹۰	توسعه آموزشی
۹۰	پژوهش و تحقیقات
۹۰	تاریخچه
۹۱	نهادهای مرکزی

- ۹۳..... پژوهشهای آموزشی
- ۹۳..... اهداف آموزشی
- ۹۴..... آموزش غیر رسمی
- ۹۴..... ساختار آموزشی
- ۹۴..... اهداف دراز مدت آموزشی
- ۹۵..... اهداف کوتاه مدت آموزشی
- ۹۷..... مدارس خصوصی
- ۹۷..... آموزش عالی مکاتبه ای
- ۹۸..... آموزش مهارت های اساسی
- ۱۰۰..... آموزش از راه دور
- ۱۰۲..... آموزش فنی و حرفه ای
- ۱۰۲..... ساختار آموزشی
- ۱۰۲..... آموزش بزرگسالان
- ۱۰۲..... تاریخچه
- ۱۰۳..... ساختار آموزشی
- ۱۰۳..... طرح سواد آموزی
- ۱۰۴..... شاخص های باسوادی بزرگسالان براساس جنسیت
- ۱۰۵..... آموزش معلمان
- ۱۰۵..... ساختار آموزشی
- ۱۰۵..... برنامه های آموزشی
- ۱۰۶..... ارتقاء تحصیلی
- ۱۰۶..... آموزش معلمان ابتدایی
- ۱۰۸..... آموزش معلمان مدارس متوسطه
- ۱۰۸..... آموزش اساتید دانشگاهی
- ۱۰۸..... آموزش ضمن خدمت
- ۱۰۸..... اهداف آموزشی
- ۱۰۸..... ارزیابی پیشرفت تحصیلی
- ۱۰۹..... آموزش استثنایی
- ۱۰۹..... سیاستهای آموزشی
- ۱۱۰..... اصول و اهداف آموزشی

- ۱۱۰..... مؤسسات آموزش استثنایی
- ۱۱۲..... طرح های آموزشی
- ۱۱۲..... طرح فراهم سازی امکانات و ابزار آموزشی
- ۱۱۲..... طرح اعطای کمک های اجتماعی به دانش آموزان
- ۱۱۲..... طرح های توسعه آموزشی
- ۱۱۲..... هفتمین طرح ۵ ساله توسعه
- ۱۱۲..... اهداف کوتاه مدت
- ۱۱۵..... طرح پانزدهمین انجمن آموزش ملی
- ۱۱۵..... اهداف کوتاه مدت
- ۱۱۶..... طرح اجرایی سالهای ۲۰۰۰ - ۱۹۹۷
- ۱۱۶..... اهداف کوتاه مدت
- ۱۱۹..... طرح آموزش تکمیلی ۲۰۱۰ - ۱۹۹۶
- ۱۱۹..... اهداف کوتاه مدت
- ۱۱۹..... اصول آموزشی
- ۱۲۰..... اهداف آموزشی
- ۱۲۱..... اولویتها و علایق آموزشی
- ۱۲۳..... اولویتهای آتی آموزشی
- ۱۲۶..... اصلاحات آموزشی
- ۱۲۹..... اصول اصلی قانون اساسی
- ۱۳۰..... قوانین آموزشی
- ۱۳۳..... قوانین آموزش ابتدایی
- ۱۳۴..... قوانین آموزش حرفه ای
- ۱۳۵..... قوانین آموزش عالی
- ۱۳۵..... سرمایه گذاری آموزشی
- ۱۳۶..... سرمایه گذاری بخش خصوصی
- ۱۳۷..... هزینه های آموزشی
- ۱۳۸..... هزینه های عمومی بر اساس سطوح مختلف آموزشی
- ۱۳۸..... هزینه های آموزش ابتدایی
- ۱۳۹..... شهریه تحصیلی دانشگاهی
- ۱۳۹..... شهریه های دانشجویان داخلی

شهریه های دانشجویان خارجی ۱۳۹

مدیریت آموزشی ۱۳۹

نهادهای مدیریتی ۱۴۰

ملاحظات تاریخی

آناتولی آسیای صغیر یا ترکیه فعلی از کهنترین سرزمینهای مسکونی جهان و همچنین زادگاه تمدن یونانی است. از حدود دوهزار سال پیش از میلاد پیوسته کشور گشایان منطقه برای دست یافتن بر ترکیه فعلی با یکدیگر در کشمکش بوده اند، که از جمله مهمترین آنها می توان به مادها و هخامنشیان، یونانیان، رومیان و اشکانیان اشاره نمود. در قرن هفتم پیش از میلاد، یونانیان ترکیه فعلی را به تصرف خود در آورده و با ایران همسایه شدند. آنها شهرهای مهمی از جمله بیزانس یا استانبول فعلی را بنیان نهادند. امپراطوری روم در سال ۱۹۶ پس از میلاد بر این سرزمین تسلط یافت. در سال ۳۹۵ میلادی با تجزیه دولت روم به دو امپراطوری روم شرقی و روم غربی، ترکیه قسمتی از روم شرقی یا بیزانس گردید.

پایتخت این دولت شهر بیزانس بود. این امپراطوری در طی سالهای ۳۹۵ تا ۱۴۵۳ حیات داشته و بیش از ۸۰ تن در آن حکومت راندند. حوزه تسلط امرای روم شرقی بر ترکیه متغیر بود و خاک ترکیه بطور مطلق در تصرف آنان قرار نداشت. چنانکه در اواخر فقط ناحیه تراکیا در ترکیه فعلی جزو بیرانس بود.

در قرن یازدهم میلادی پادشاهی سلاجقه روم که حاکمان آن از خاندان سلجوقیان ایران بودند، در قسمتی از ترکیه فعلی و قسمتهایی از نواحی اطراف آن (از جمله سوریه و فلسطین) مستقر و مستحکم گردیدند. بر روی هم تا قبل از قرن چهاردهم، ترکیه فعلی دارای وحدت سیاسی و نژادی نبود و در هر گوشه آن امیرنشینها یا دولتهایی وجود داشتند. در اواخر قرن سیزدهم مقارن ضعف دولت سلاجقه روم، ممالک مستقل چندی در آسیای صغیر تشکیل یافت که مهمترین آنها مملکت ترکان قره مان اوغلو و یکی از کوچکترین آنها مملکت ترکان عثمانی بود. ترکان عثمانی در اواسط قرن دوازدهم به آسیای صغیر مهاجرت کردند که ریاست آنان را در آنزمان ارطغرل بعهده داشت. با مرگ ارطغرل، فرزندش عثمان (عثمان اول) بعدها ریاست خاندانش را برعهده گرفت. وی در آغاز تابع سلاجقه روم بود ولی با زوال

آن امپراطوری در سال ۱۲۹۹، اعلام استقلال کرده و ممالک تحت نفوذ خود در شمال غربی آناتولی را توسعه داد.

وی اولین پادشاه از سی و هفت پادشاه خاندان عثمانی است که جمعاً طی سالهای ۱۲۹۹-۱۹۲۲ حکومت راندند. در اواخر عمر عثمان، شهر بورسا به تصرف دولتش درآمد و به پایتختی برگزیده شد. با مرگ عثمان در سال ۱۳۲۶، فرزند ارشدش اورخان به خلافت رسید. وی سازمان ارتش را اصلاح کرد و در جنگهای آندرونیکوس سوم امپراطور بیزانس را مغلوب نمود و نواحی وسیعی را در آسیای صغیر فتح کرد. در زمان اورخان عثمانیان برای اولین بار (بعنوان کمک به یوحنا ششم امپراطور بیزانس) پای به اروپا نهادند. از سال ۱۳۶۵ شهر ادرنه به پایتختی برگزیده شد. سومین خلیفه عثمانی مراد اول مقدونیه و صربستان را گرفت و امپراطور روم شرقی را خراجگذار خود نمود و از این زمان استعمار اروپا توسط عثمانیان آغاز شد. در اواخر قرن چهاردهم و اوایل قرن پانزدهم، عثمانی مانند سایر نواحی غرب آسیا مورد حمله تیمورگورکانی (تیمورلنگ) واقع شده و در سال ۱۴۰۲ بایزید اول اسیر او گردید و بهمین خاطر دولت عثمانی متلاشی گشت. تیمور متصرفات اروپایی عثمانیان را به سلیمان پسر با یزید سپرد.

پس از بازگشت امیر تیمور از آسیای صغیر، چهار تن از پسران با یزید (سلیمان، عیسی، موسی و محمد) بر سر بدست آوردن حکومت به جنگ پرداختند تا سرانجام پس از ۱۱ سال، در سال ۱۴۱۳ محمد به پیروزی دست یافت و به سلطنت خود ادامه داد. در سال ۱۴۵۳ محمد فاتح خلیفه وقت شهر قسطنطنیه (استانبول فعلی) را گرفت و آنجا را پایتخت خود قرار داد و بدین صورت پرونده امپراطوری روم شرقی (بیزانس) بسته شد. سلطان محمد فاتح بیشتر بالکان و همچنین نواحی عظیم دیگری را گرفته و به متصرفات عثمانی افزود. در دوران با یزید دوم، پسر و جانشین محمد فاتح، اختلاف میان عثمانی و مصر بالا گرفت و سرانجام آن سرزمین به تصرف عثمانیان درآمد.

در نیمه اول قرن شانزدهم سرزمینهای وسیع دیگری از جمله الجزایر، مجارستان، والاکیا (والاشی)، مولداوی، سوریه و... به تصرف این امپراطوری درآمد. همچنین در زمان سلیمان در اواسط قرن شانزدهم عراق و بغداد بدست عثمانیها افتاد.

در همان زمان، دولت عثمانی در همسایگی دو کشور مقتدر قرار داشت یکی دولت اتریش در اروپا و دیگری دولت صفوی در ایران. در دوران سلطنت سلیم دوم فرزند سلیمان، در طی سالهای بعد میان ایران و عثمانی جنگهایی اتفاق افتاد که عمدتاً با پیروزی ایرانیان همراه بود. طی قرون هفدهم بتدریج قسمتهایی از متصرفات اروپایی عثمانی از دست رفته و بوسیله اتریش اشغال شد.

همچنین در این دوران، عثمانی همواره مشغول جنگهای شدیدی با همسایگان و شورشیان بود. در قرن هفدهم علمای دینی غالباً در اداره امور امپراطوری اعمال نفوذ می کردند. همچنین در آن قرن شورشهای فراوانی در اقصی نقاط امپراطوری بوقوع پیوست.

متصرفات عثمانی در اوج عظمت شامل کشورهای فعلی ترکیه، سوریه، عراق، اردن، لبنان، فلسطین، مصر، قسمتهای کناره مدیترانه در افریقای شمالی، قسمت اعظم بالکان و دهها منطقه کوچک و بزرگ دیگر بود. از اوایل قرن هجدهم جنگهای طولانی روس و عثمانی آغاز شد.

اولین جنگها طی سالهای ۱۱- ۱۷۱۰ به تحریک پادشاه مخلوع سوئد که به عثمانی پناهنده شده بود، میان دو کشور روس و عثمانی در گرفت که به پیروزی ترکها منجر گردید. جنگهای بعدی نیز که در سالهای ۳۳- ۱۷۳۲ روی داد، متضمن خطری برای عثمانیها نبود.

بعد از سال ۱۷۳۹ تا چند دهه آرامشی نسبی برای امپراطوری بوجود آمد. از سال ۱۷۶۸ با اعلان جنگ عثمانی به روسیه، تضعیف واقعی امپراطوری شدت گرفت. طی این جنگ قوای روسیه در بلغارستان پیش رفتند تا سرانجام پیمان کوچک قینارجه در سال ۱۷۷۴ به آن خاتمه داد. بموجب این پیمان کریمه کاملاً از عثمانی مستقل شده و در سال ۱۷۸۳ به روسیه متصل گردید.

دولت عثمانی حق حمایت روسیه را نسبت به امیرنشینهای کرانه دانوب به رسمیت شناخت. بعد از جنگ سال ۱۷۷۶ ایران و عثمانی، بصره به تصرف ایران درآمد و از طرف دیگر با پایان یافتن جنگهای سال ۹۲-۱۷۸۴ با روسیه که با پیمان صلح یاشی پایان پذیرفت، دولت عثمانی سرزمینهای وسیعی را از دست داد و رود دنپر مرز میان دو کشور گردید (در آنزمان قفقاز هنوز در دست ایران بود و ترکیه فقط در اروپا با روسیه هم مرز بود).

در طول قرن هجدهم میان عثمانی و دول مقتدر اروپایی (فرانسه، انگلستان، هلند، سوئد و دانمارک) روابط خوبی برقرار بود. در سالهای اولیه قرن نوزدهم جنگهای جدیدی میان روس و عثمانی اتفاق افتاد که در سال ۱۸۱۲ منجر به عقد قرارداد بخارست که موجب واگذاری سرزمین بسارابی به روسیه شد، گردید. در طی سالهای ۳۰-۱۸۲۰ شورش یونانیان بر علیه امپراطوری عثمانی اتفاق افتاد و منجر به استقلال آن سرزمین گردید. در همان سالها جنگ جدیدی با روسیه در گرفت که با انعقاد پیمان آدریانوپل پایان یافت. در حقیقت کمک سایر دول مقتدر اروپایی بود که موجب تجزیه عثمانی در همان دورانها شد.

عثمانی در سال ۱۸۳۰ قراردادهای جدیدی در زمینه امتیازات کاپیتولاسیون با امریکا، بلژیک، پرتغال و اسپانیا منعقد ساخت. در سال ۱۸۴۹ بر اساس پیمان بالتالیمان که با روسیه منعقد گردید، حاکمیت عثمانی در امیرنشینهای مولداوی و والاکیا از بین رفته و حوادث بعدی منجر به آغاز جنگهای کریمه در سال ۱۸۵۳ شد. این جنگها که میان عثمانی، انگلستان، فرانسه و ساردنی با روسیه در گرفت سرانجام با شکست نسبی روسیه پایان یافت. بموجب پیمان پاریس که در سال ۱۸۵۶ انعقاد یافت تمامیت ارضی عثمانی تأمین شد اما در واقع راه برای مداخلات بعدی روسیه، فرانسه و انگلستان باز شد.

در سال ۱۸۶۲ دولت عثمانی توانست حاکمیت خود بر مونتنگرو و هرزگووین را بار دیگر اعمال کند اما در عین حال صربستان و دو امیرنشین کرانه رود دانوب که از سال ۱۸۶۱ متحد بودند، در سال ۱۸۶۵ با یکدیگر مستقل شدند. شورشهای بلغارستان در سال ۱۸۷۷ سبب جنگهای جدیدی میان روسیه و عثمانی

گردید که سرانجام پیمان سان استفانو که یکطرفه و به سود روسیه بود در سال ۱۸۷۸ به آن خاتمه داد. در سال ۱۸۷۸ با تشکیل کنگره برلین صربستان، مونتگرو و رومانی از تصرف عثمانی خارج شده و بلغارستان نیز نیمه مستقل گردید. نواحی قارص و باتومی (باطوم) نیز در قفقاز به روسیه واگذار شده و بریتانیا حق اداره قبرس را بدست آورد. دیگر حوادث مهم تاریخ ترکیه در قرن نوزدهم، جنگ با یونان در ۱۸۹۷ و دادن خودمختاری به کرت در ۱۸۹۸ می باشد. همچنین در دهه اخیر همان قرن صدها هزار تن از ارامنه به مقتضای سیاست براندازی ارامنه که در برنامه کار دولت عثمانی وجود داشت قتل عام شدند.

در سال ۱۹۰۹ بلغارستان کاملاً مستقل شد و نواحی مختلفی نیز به اتریش واگذار گردید.

در سال ۱۹۱۱ طی جنگی که میان عثمانی و ایتالیا در گرفت، طرابلس غرب (قسمتی از لیبی فعلی) از دست امپراطوری خارج شد. جنگهای بالکان که در طی سالهای ۱۳-۱۹۱۲ میان عثمانی با بلغارستان، یونان و صربستان در گرفت، قسمت اروپایی کشور را به تراکیای شرقی محدود ساخت. در سالهای دهه اول قرن حاضر روابط عثمانی با آلمان بتدریج پیشرفت کرد و بهمین خاطر دولت عثمانی در سال ۱۹۱۴، اولین سال شروع جنگ جهانی اول به متفقین اعلام جنگ داد. در نتیجه روسیه و انگلستان بمنظور تصرف سرزمینهای عثمانی با هم متحد شدند.

در این ضمن اقدامات متفقین برای ورود از راه دریا و خشکی به داردانل با شکست مواجه شد و قوای متفق در آن ناحیه شکست سختی از ترکها به رهبری مصطفی کمال پاشا خوردند. اما عملیات مشترک قوای فرانسه و انگلستان در فلسطین و سوریه و لبنان و جنگهای متعدد انگلستان در عراق و بین النهرین، سرانجام این سرزمینها را از تصرف عثمانی خارج ساخت. در ضمن در این دورانها روسیه در آناتولی شمالشرقی پیشرفت زیادی کرده بود، اما با وقوع انقلاب کمونیستی در آن کشور سرزمینهای اشغالی یا شمال شرقی آناتولی به اضافه قارص اردهان و باتومی به امپراطوری تضعیف شده مسترد گردید.

جنگ با دول دیگر متفق نیز با انعقاد پیمان متارکه ((مودروس)) خاتمه یافت. در نتیجه قسطنطنیه به اشغال قوای متفقین درآمد. فرانسه نیز قسمتهایی از سوریه و لبنان را تصرف کرد و سپاهیان بریتانیایی در سایر مستعمرات عربی آسیایی عثمانی مستقر شدند.

در ضمن نواحی کوچکی در خاک ترکیه فعلی نیز به تصرف ایتالیاییها و یونانیان درآمد. سرانجام دولت عثمانی در سال ۱۹۲۰ پیمان ((سور)) را که مقرر می داشت متصرفات عثمانی از آن تجزیه شوند را امضا نمود که با مخالفت شدید ملیون به رهبری مصطفی کمال پاشا نخست وزیر روبرو شد.

در طی سال ۱۹۲۰ دولت مرکزی امپراطوری بتدریج نظارت خود بر آناتولی را نیز از دست داد. در این میان دولت و مجلسی نیز از سوی ملیون در شهر آنکارا تشکیل یافته بود. ملیون در سال ۱۹۲۰ به قوای مستقر متفقین در آناتولی حمله کردند و با شوروی یک پیمان ارضی منعقد ساختند.

در این اثنا یونانیان به تحریک متفقین از پایگاه خود در ازمیر به ملیون حمله برده ولی شکست خورده و از خاک ترکیه بیرون رانده شدند. در اول نوامبر سال ۱۹۲۲ حکومت آنکارا سلطان را خلع کرد و به این ترتیب عمر حکومت سیاسی ۶۲۳ ساله خاندان عثمانی به سرآمد ولی پسر عمومی خلیفه (محمد ششم) بنام عبدا لمجید بعنوان خلیفه روحانی باقی ماند (تا سال ۱۹۲۴ که این منصب هم از بین رفت).

معاهده لوزان که در سال ۱۹۲۳ منعقد گشت حدود ترکیه را مشخص و تضمین کرد. در ماه اکتبر سال ۱۹۲۳ حکومت جمهوری به ریاست مصطفی کمال پاشا (آتاتورک- پدرملت ترک) رسماً اعلام گردید. در سال ۱۹۲۴ قانون اساسی جدیدی وضع گردید و از آن پس آتاتورک با دیکتاتوری شروع به حکومت کرد. حزب خلق تنها حزب قانونی براساس قانون اساسی بود. در مدت چهارده سال حکومت آتاتورک، تغییرات و اصلاحاتی در ترکیه صورت گرفت. در مدت چهارده سال حکومت سیاست ضد دینی خود را شدیدتر کرد و مناصب دینی را از بین برد و مقرراتی در مورد مدل لباس ترکان بوجود آورد. از سال ۱۹۲۶ قانون مدنی سوئیس، قانون جزای ایتالیا و قانون بازرگانی آلمان در ترکیه بمورد اجرا درآمد.

در سال ۱۹۲۸ با تفکیک دین از سیاست، رسمیت دین اسلام لغو و الفبای لاتین بجای الفبای عربی رسمیت یافت. در سال ۱۹۳۴ زنان حق رای و آزادی یافتند.

در سیاست خارجی، ترکیه راه دوستی با همسایگانش را در پیش گرفت و همچنین در پیمانهای وارد شد. در سال ۱۹۳۸ با مرگ آتاتورک تغییراتی در وضع حکومتی ترکیه حاصل شد و عصمت اینونو رهبر حزب خلق به ریاست جمهوری رسید. در سال ۱۹۳۹ نزاع کهنه سوریه و ترکیه بر سر ناحیه و خلیج اسکندرون سرانجام با الحاق آن ناحیه به ترکیه پایان یافت.

در پنج سال جنگ جهانی دوم طی سالهای ۴۴-۱۹۳۹ ترکیه بی طرفی خود را حفظ کرد ولی فشار متفقین موجب شد که ترکیه در ژانویه سال ۱۹۴۵ به آلمان و ژاپن اعلان جنگ بدهد. در همان دوران تورم ناشی از برنامه تسلیحاتی ترکیه، سبب وضع مالیاتهای سنگینی شد. پس از پایان جنگ بر سر اختلافاتی که میان ترکیه و شوروی بر سر دو تنگه بسفر و داردانل روی داد، روابط سیاسی دو کشور سخت تیره گردید.

در انتخابات سال ۱۹۵۰ عصمت اینونو شکست خورد و جلال با یار رهبر حزب دموکرات به ریاست جمهوری رسید و عدنان مندرس نیز نخست وزیر شد. وی سرمایه گذاری خارجی را تشویق و در سال ۱۹۵۴ صنعت نفت را از صورت ملی خارج نمود. در دهه ششم قرن حاضر ترکیه به عضویت چند سازمان نظامی و تدافعی درآمد. در نوامبر سال ۱۹۵۷، جلال با یار و عدنان مندرس در مقامهای خود ابقا شدند. استبداد و فساد حکومت در سال ۱۹۶۰ به اوج خود رسید و تمام آزادیها از بین رفت و ترورشدها گرفت (از جمله به جان اینونو سه بار سوقصد شد). در ماه آوریل همان سال تظاهراتی در استانبول و آنکارا آغاز گردید و بهمین خاطر دولت اعلام حکومت نظامی نمود و بوسیله نیروهای مسلح، تظاهرات را درهم شکست. در بیست و یکم ماه مه ۱۹۶۰، تعدادی از افسران جز ارتش دست به اغتشاشاتی زدند و در بیست و هفتم ماه مه دولت مندرس با یک کودتای نظامی که از طرف کمیته وحدت ملی به رهبری ژنرال

گورسل فرمانده سابق نیروی زمینی صورت داده شده بود، سرنگون گردید و این کمیته قدرت را در دست گرفت. دورور بعد از کودتای ژنرال گورسل جانشین رئیس جمهور و نخست وزیر گردید.

مدرس و چند نفر دیگر نیز پس از یک محاکمه اعدام شدند. در دهه های اخیر اختلافات شدیدی بر سر قبرس میان ترکیه و یونان بروز نمود. جو سیاسی ترکیه همواره پس از آتاتورک (بخصوص درسالیان اخیر) متشنج بوده است. در سال ۱۹۶۵ دولت عصمت اینونو سقوط کرده و سلیمان دمیرل رهبر حزب عدالت در انتخابات پیروز و نخست وزیر شد. در سال ۱۹۶۶ با مرگ ژنرال گورسل، ژنرال سونای بجای وی به ریاست جمهوری رسید. در سال ۱۹۷۱ با استغفای دمیرل، نیهت اریم به نخست وزیری همواره میان سلیمان دمیرل و بولنت اجویت منقسم بوده و همواره میان دو رهبر و احزابشان درگیریهای شدیدی وجود داشته است. در سال ۱۹۷۴ قسمتی از خاک قبرس به بهانه حمایت از ترکان مقیم آن سرزمین توسط قوای ترک اشغال شد و بهمین خاطر کنگره امریکا تمام کمکهای نظامی خویش به ترکیه را قطع کرد.

این تحریم بعداً در سال ۱۹۷۸ لغو شد. در سالهای اخیر ترور و خشونت‌های سیاسی میان فرق و احزاب سیاسی گوناگون شدت گرفت و بهمین خاطر از سال ۱۹۷۹ در ۱۹ استان مهم اعلام حکومت نظامی شد. در سال ۱۹۸۰ نظامیان به رهبری ژنرال کنعان اورن دست به کودتا زده و دولت دمیرل راسرنگون ساختند. دمیرل و دهها سیاستمدار دیگر بطور موقت دستگیر شدند. اداره حکومت فعلی ترکیه را شورای شش نفره نظامی به رهبری ژنرال کنعان اورن بر عهده دارد.

ملاحظات جغرافیایی

ترکیه (که قبلاً آناتولی یا آسیای صغیر نامیده می‌شد) بعنوان همسایه شمال غربی ایران و در نقطه تلاقی آسیا و اروپا یعنی در جنوب غربی آسیا و جنوب شرقی اروپا بین ۳۶/۵ و ۴۲ درجه عرض شمالی و

۲۶ و ۴۵ درجه طول شرقی در نیمکره شمالی قرار گرفته است. سرزمین ترکیه تقریباً شبیه مستطیلی است که طول آن از شرق تا غرب حدود ۶۶۰ کیلومتر و عرض آن به طور متوسط ۵۵۰ کیلومتر می‌باشد.

این کشور از سه طرف بوسیله دریا احاطه شده است و از نظر وسعت کمی کمتر از نصف ایران یعنی حدود ۸۱۴۵۷۸ کیلومتر مربع است از این مقدار فقط ۲۴۳۷۸ کیلومتر یعنی ۳ درصد در اروپا و بقیه در آسیا واقع است. این قسمت به وسیله دریای مرمره از سمت شمال به وسیله تنگه بسفر به دریای سیاه و از سمت جنوب از طریق تنگه داردانل به دریای اژه متصل می‌گردد. این دوتنگه از نظر استراتژیک از موقعیت بالائی برخوردار می‌باشند. ترکیه از شمال با کشورهای مشترک المنافع با ۶۱۰ کیلومتر در شرق با ایران ۴۵۴ کیلومتر، با عراق ۳۳۱ کیلومتر، در جنوب با سوریه ۸۷۷ کیلومتر، در قسمت غربی با یونان ۲۱۲ کیلومتر، و با بلغارستان ۲۶۹ کیلومتر مرزهای مشترک دارد. مرزهای آبی آن نیز حدود ۲۸۰۵ کیلومتر با دریای اژه، ۱۵۷۷ کیلومتر با دریای مدیترانه، ۱۶۹۵ کیلومتر با دریای سیاه و ۹۲۷ کیلومتر با دریای مرمره می‌باشد. ترکیه دارای آب و هوای بسیار مستعد برای فعالیت‌های کشاورزی است و هرگز کمبود آب نداشته است و تقریباً تمامی نیازهای غذایی خود را در داخل تأمین می‌کند. زبان مردم ترکیه ترکی استانبولی است ولی نوشتار با الفبای لاتین است. ترکیه سرزمینی کوهستانی بوده و قسمت اعظم آن را کوهها و فلاتها شامل می‌شوند. مهمترین رشته کوههای آن عبارتند از: توروس، آنتی توروس، پونتین و آارات. جلگه های آن عمدتاً در ناحیه اروپایی و کناره دریای سیاه (در شمال) واقع شده اند. در ترکیه رودهای فراوانی جریان دارند از جمله: دجله، فرات، قزل ایرماق، سیحان، سقاریه، مندرس، جیح

ترکیه دارای جزایر فراوانی از قبیل گوکجه، مرمره، ازون، بزجه، علی بی و تورکلی می‌باشد. جنگل‌ها در آن وسعت چندانی نداشته و آب و هوای آن معتدل و مرطوب است. بلندترین نقطه آن قله آارات (۱۶۵، ۵ متر) است. از طویلترین رودهای آن می‌توان از: فرات (۶۹۶، ۲ کیلومتر)، دجله (۸۵۱، ۱) و

فزل ایرماق (حدود ۱۰، ۱۰۰ کیلومتر) نام برد که قسمت اعظم رودهای فرات و دجله در عراق جاری است. بزرگترین دریاچه ترکیه، وان است که ۶۷۶، ۳ کیلومتر مربع وسعت دارد.

ملاحظات سیاسی

حکومت ترکیه جمهوری است. قانون اساسی سابق که در سال ۱۹۶۱ تدوین شده بود تا تدوین قانون اساسی جدید ملغی اعلام شده است. براساس آخرین تقسیمات کشوری، ترکیه از ۶۷ استان متشکل گردیده که زیرنظر فرماندار دولت مرکزی اداره می گردد. فعالیت احزاب در ترکیه بعد از کودتای سال ۱۹۸۰ ممنوع گردیده ولی تا قبل از کودتا احزاب مهم آن حزب جمهوری خلق، حزب عدالت، حزب ملی سلامت (رستگاری) و حزب دموکراتیک بودند.

روز ملی آن برابر با بیست و نهم اکتبر بوده و در سال ۱۹۴۵ به عضویت سازمان ملل در آمده و علاوه بر آن در سازمانهای ناتو- شورای اروپا- سی سی دی- اسه- اکوا- جامعه اقتصادی اروپا- فائو- گات- یااآ - بانک جهانی- ایکائو- ایلو- ایمکو- ایمف- ایتو- اواسی دی- یونسکو- یوپو- وهو- آرسی دی- کنفرانس اسلامی نیز عضویت دارد.

ملاحظات اقتصادی

از مهمترین صنایع کشور می توان از آهن و فولاد، شکر، چوب، منسوجات، لاستیک، کودشیمیایی، ذوب فلزات نام برد.

گندم، حبوبات، توتون، نیشکر، میوه جات، پنبه و انگور نیز مهمترین محصولات کشاورزی آن کشور را تشکیل داده و سرانه زمین مزروعی برای هر نفر بالغ بر ۶/۰ هکتار می باشد.

تولید سالانه گوشت گاو ۰۰۰، ۲۳۰ تن، گوشت گوسفند ۵۰۰، ۴۲۵ تن و صید ماهی ۴۰۰، ۲۵۹ تن می باشد. آلومینیوم، مس، کرم (حدود ۱۰٪ کل تولید جهانی)، آنتیموان، جیوه، آهن، منگنز، ذغال سنگ

و نفت مهمترین منابع و معادن را تشکیل داده و ذخایر زیرزمینی آن بالغ بر ۳۷۰ میلیون بشکه می باشد نیروی کار کشور بالغ بر ۱۶،۴۰۰،۰۰۰ نفر است که ۱۳٪ آن در صنایع و ۶۱٪ در بخش کشاورزی مشغول کار هستند. واحد پول آن لیره ترکیه (TL) معادل ۱۰۰ قروش که هر ۹۵ واحد آن برابر یک دلار است. میزان تولید ناخالص ملی، ۳۶/۹۱ میلیارد دلار می که ۲۵٪ آن از صنایع و ۲۲٪ از کشاورزی بدست می آید. از جمله مهمترین محصولات وارداتی ترکیه می توان به ماشین آلات، وسائط نقلیه، تولیدات نفتی، آهن و فولاد اشاره نمود که عمدتاً از کشورهای امریکا (۱۲٪)، سوئیس (۹٪) و ایتالیا (۶٪) صادر می شود. سالانه حدود ۱،۵۴۱،۰۰۰ توریست از ترکیه دیدن می کنند.

جمعیت

طبق آمار بدست آمده در سال ۲۰۰۲، جمعیت کشور بر ۶۹۵۰۰۰۰۰۰ نفر (نوزدهمین کشور جهان) بالغ می گردد. تراکم جمعیت ۵۶/۸ نفر در کیلومتر مربع می باشد. ۴۳٪ مردم کشور ساکن شهرها می باشند. از جمله پرجمعیت ترین شهرهای کشور ترکیه می توان به استانبول (۱۰ میلیون نفر)، آنکارا (۴ میلیون نفر)، ایزمیر (۳/۴ میلیون نفر)، برسا (۲/۱ میلیون نفر)، کنیا (۲/۲ میلیون نفر) و ادنا (۱/۸ میلیون نفر) اشاره نمود. از لحاظ توزیع سنی ۴۱/۸٪ جمعیت را افراد کمتر از ۱۴ سال، ۵۱٪ را افراد ۱۵ تا ۵۹ سال و ۷/۲٪ را نیز افراد بالاتر از ۶۰ سال تشکیل داده و متوسط عمر مردان و زنان ۵۳/۷ سال است. در ترکیه میزان تولد ۳۹/۶ در هزار و میزان مرگ و میر ۱۳/۵ در هزار و رشد جمعیت ۲/۵٪ است. میزان مرگ و میر کودکان نیز ۱۴۵ نفر در هزار نوزاد می باشد. مردم آن عموماً سفید پوست بوده و از تیره های ترک (۹۰٪)، کرد (۷٪)، عرب (۱/۲٪) و باقی اکثراً یونانی، ارمنی و یهودی بوده و ۹۹٪ جمعیت مسلمانند. در ترکیه زبانهای ترکی، کردی و خط لاتین رایج می باشد.

ترکیب جمعیتی

براساس آمار سال ۱۹۹۵ جمعیت زیر ۱۷ سال ترکیه نزدیک به ۲۰ میلیون نفر است. از اینرو می توان گفت علاوه بر رشد بالای جمعیت، جوانی آن نیز یکی دیگر از ویژگیهای ساختار جمعیتی ترکیه بشمار می رود. همچنین گفتنی است تا سال ۱۹۵۳ م شمار زنان به نسبت مردان رقم بالاتری را نشان می داد که بعد از این سالها این رشد تعدیل یافته و در حال حاضر مردان نسبت به زنان رقم بالاتری را به خود اختصاص می دهند.

جمعیت خارجی

در خصوص پناهندگی باید گفت که ترکیه پس از غنا، نیجریه، هند، پاکستان، سری لانکا و الجزایر رتبه هفتم جهانی را دارا است. طی سال ۱۳۷۴ هـ ش، ۱۸۲۰ نفر از ترکیه ایها تقاضای پناهندگی به انگلستان را داشته اند که درخواست ۳۵ نفر آنان مورد قبول واقع شد.

در بعد مهاجرت نیز می توان گفت: نقل و انتقال فراوان جهت مهاجرت به ترکیه به دنبال جنگ استقلال (۱۹۲۳ م) آغاز گردید و تاکنون ادامه داشته است، بطوریکه مرکز آمار ترکیه شمار مهاجران و پناهندگان این کشور در سال ۱۹۹۳ م را به ترتیب ۸۷۵ و ۴۱۱۸ نفر اعلام داشته است.

البته ترکها نیز به کشورهای اروپای غربی به خصوص آلمان مهاجرت گسترده ای داشته اند.

این مهاجرت بیشتر برای یافتن شغل صورت پذیرفته است. در حال حاضر حدود دو میلیون نفر از ترکها ساکن آلمان هستند. در این خصوص گفتنی است که مهاجرت در بعد داخلی نیز وجود داشته است بطوریکه ساکنین اصلی شهر استانبول دو میلیون و هفتصد هزار نفر هستند و بقیه ۸ میلیون نفر افرادی هستند که از نقاط مختلف کشور به این شهر مهاجرت کرده اند. رقم این مهاجرت در سال ۱۳۷۵ هـ ش

بالغ بر ۴۵۰ هزار نفر بوده است. مشاغل این مهاجران عمدتاً درباری، سرایداری، رانندگی، دلالی، قهوه‌چی و ... می‌باشد.

ملاحظات علمی

زمانیکه ما می‌خواهیم به بررسی سنت‌های مردمان ساکن ترکیه بپردازیم، بایستی به خاطر داشته باشیم که از سال ۲۰۰۰ قبل از میلاد که آنها در صفحات تاریخ ظاهر شده‌اند، یک قسمت از سه تمدن مهم دنیا بوده‌اند. در طول این مدت، زمانیکه ترک‌ها یک زندگی بدوی را در آسیای مرکزی می‌گذراندند، قسمتی از آداب و رسوم بودند که با مسیر زندگیشان هماهنگ شده بود.

بعد از قبول دین اسلام و بعد از سرازیر شده به سمت آناتولی، ترک‌ها با مخلوط کردن عناصر اسلام و ترک، فرهنگ و تمدن منحصر به فردی را ایجاد کردند که ترکیب «عثمانی» نامیده می‌شد.

پس از تثبیت جمهوری ترک در ۲۹ اکتبر سال ۱۹۲۳، ترکیه وارد قلمرو تمدن و فرهنگ غرب شده و با اقتباس از سنت‌ها و اصول غرب، آنها را با عناصر و سنت‌های ترک در هم آمیخته و «نهیضت جمهوری» را شکل داد. متعاقب پذیرش اسلام، علاوه بر تغییر در سیاست ترک‌ها و ارتباطشان با یک تمدن مترقی و راه جدیدی برای زندگی، سنت‌های آموزشی که بیشتر با دوره‌های سلجوقی و عثمانی سازگار بود به سمت مدارس الهیات، کلبه‌های درویشی، اتحادیه‌های صنفی و انجمن‌های برادری سوق پیدا کرد.

موازی با توسعه در غرب، از قرن ۱۸ به بعد، مدارس مهندسی، علوم نظامی، علوم مدیریتی، پزشکی، قانون، علوم دامپزشکی و هنرهای زیبا گشایش یافتند.

ضمناً، دبیرستانها برای رساندن دانش آموزان به سطحی که بتوانند مطالعات دانشگاهی را دنبال کنند، بوجود آمدند. پس از پایه‌گذاری جمهوری ترک، اصلاحات دیگری نیز بر عهده آموزش گذاشته شد.

براساس ، قانون وحدت آموزشی که در سال ۱۹۲۴ تصویب شد، تمام مدارس ضمیمه وزارت آموزش شدند. وزارت آموزش مأمور تکمیل شیوه معاصر آموزش برای شهروندان ترک شد که بایستی این آمار با ایجاد مدارس ابتدایی، متوسطه درچار چوب نظام آموزشی تصویب شده مطابقت می یافت.

درحال حاضر وزارت آموزش با نیازهای این مؤسسه ها در مورد معلمان و مدیران مواجه است و قانون ها، مقررات و برنامه های خاصی را تهیه می کند.

وزارت مذکور همچنین برنامه های آموزشی برای بچه های سطح مدرسه ای که نیازمند مراقبت های ویژه هستند، ترتیب می دهد. هدف سیستم آموزش ملی ترکیه را می توان در ایجاد جایی که تمام افراد ملت همچون یک کل واحد کنار هم جمع شده ، و با آگاهی و شعور ملی با هم متحد شوند، و برای تفکر در راستای زمینه های علمی با دیدگاههای وسیع معنوی نسبت به امور جهان تربیت شوند، خلاصه کرد .

این سیستم سعی دارد جامعه دارای افراد سر زنده و مؤثری باشد که در رونق یافتن جامعه سهیم شده و در تبدیل ملت ترک به ملتی خلاق و عضوی ممتاز در دنیای مدرن ، سودمند واقع شوند.

تاریخچه آموزشی

نظام آموزشی دوره عثمانی

اصولاً تا قبل از شروع قرن نوزدهم، حکومت عثمانی در قبال آموزش همگانی مردم مسئولیتی را قبول نمی کرد و لذا هیچ سیستم آموزشی متشکل و متمرکزی وجود نداشت. آموزش بصورتی بسیار محدود در قالب سه نوع مدرسه ارائه می شد:

مدارس ابتدایی خصوصی؛ که معمولاً پسران در سنین ۵ یا ۶ سالگی در آن قرآن و تعالیم اسلامی را بصورت مکتبخانه ای فرا می گرفتند. این کلاسها ابتدا در مساجد بر پا می گردید و بعدها تدریجاً استقلال یافت. معلمین آنها «خوجا» نام داشتند که از بین فارغ التحصیلان مدرسه یا افراد با سواد یا افراد

پیر و مذهبی که قرآن خواندن می دانستند، تعیین می گردیدند. بعضی از این مدارس از طریق درآمدهای وقفی اداره می شدند و دولت حمایتی از آنها نمی نمود.

مدارس مذهبی؛ که با نام «مدرسه» خوانده می شدند، آموزشی فراتر از مدارس ابتدایی را ارائه می نمودند و جنبه علمی و دینی داشتند، علاوه بر تعلیم علوم معقول و منقول، علم طب، فن، صنعت و زبانهای ترکی، عربی و فارسی در آنها تدریس می شد. فارغ التحصیلان این مدارس پس از طی مراحل می توانستند به مقام استادی (مدرس) رسیده و یا در امر قضاوت وارد شده و قاضی (مفتی یا کادی) شوند. در دوره عثمانی، افرادی که تحت آموزش این مدارس قرار می گرفتند، طبقه «ممتاز علمی» را در جامعه تشکیل می دادند. این مدارس تا اواسط قرن هفدهم میلادی از استقلال عمل و نفوذ ویژه ای بهره مند بودند، اما پس از این تاریخ، به تدریج پایگاه و نفوذ اجتماعی خود را از دست دادند.

مدارس حکومتی (سلطنتی): این مدارس به تربیت دولتمردان و نظامیان می پرداختند و از سطح آموزشی بهتری برخوردار بودند. با اعلام حکومت مشروطه اول، این مدارس تعطیل شدند.

افراد ثروتمند معلمین سرخانه استخدام نمودند. در این دوره برای آموزش عمومی تقاضای زیادی وجود نداشت و حکومت عثمانی نیز ضرورتی بر این امر احساس نمی نمود، آموزش تنها خاص پسران بود و به دختران اجازه تحصیل داده نمی شد. در طی قرن نوزدهم مدارس سنتی تحت حمایت مؤسسات مذهبی، از آنجا که نتوانستند به تناسب تحولات هم عصر خود، تعالیم لازم را ارائه نمایند، به تدریج رو به ضعف و زوال نهادند، و به موازات آن سیستم آموزشی غیردینی با رویکردی بسوی غرب در جامعه عثمانی - ابتدا در حوزه نظامی - رو به رشد و توسعه نهاد. دانشکده پزشکی (۱۸۲۷ م)، دانشکده افسری (۱۸۳۴ م) و مدرسه صنایع (۱۸۵۸ م) تأسیس گردید. در سال ۱۸۶۹ میلادی نیز قانونی وضع شد که براساس آن ضمن اجباری شدن آموزش ابتدایی، در غالب محلات مدارس ابتدایی (مکتب) و در نقاط مختلف سیکل اول تحصیلات متوسطه (رشدیه) و همچنین دبیرستان و هنرستان (معروف به مکتب صنایع) دائر گردید.

در این دوره وزارت فرهنگ نیز تأسیس شد و علاوه بر آن سازمانهایی مانند جمعیت علمیه، مجلس کبیر معارف، انجمن دانش، جمعیت تدریسیه اسلامیة نیز جهت پیشرفت فرهنگ بر پا می‌شد.

بدین ترتیب اولین دوره اصلاحات آموزشی بخصوص در اواسط قرن نوزدهم، تحولی را در نظام کهن بوجود آورد. دوره دوم این اصلاحات در طی دوران مشروطه دوم، به خصوص در فاصله زمانی بین سال ۱۹۰۸ م و سالهای جنگ استقلال در ترکیه، بطرز متفاوت از دوره اول اتفاق افتاد.

در این دوره بجای توجه به مسائل کمی، تلاش گردید که کیفیت آموزشی نیز مورد تجدیدنظر قرار گیرد و به جنبه‌های اجتماعی و اقتصادی بیش از مذهب توجه شد. مدارس فنی و حرفه‌ای متعددی به پیروی از ارزشها، نیازها و خواسته‌های جامعه تأسیس گردیدند. در همین زمان تصفیه زبان ترکی از واژه‌های غیرترکی و توجه به احساسات ملی نیز آغاز شد که بعدها در حکومت جمهوری دنبال گردید.

در این دوره علاوه بر زبان ترکی، زبانهای خارجی فرانسه، فارسی و عربی نیز تدریس می‌شد.

در دوره حکومت عثمانی کلیه مدارس از طرف مقامات مدارس سلطنتی، مقامات قصر سلطنتی - وزارت فرهنگ - اداره ریاست کل روحانیت اهل تسنن، معروف به باب مسیحیت - تشکیلات خصوصی جامعه ترک - تشکیلات جماعت اقلیت و تشکیلات کشیشهای خارجی اداره می‌شدند.

نظام آموزشی دوره جمهوری تا حال حاضر

به موجب نخستین قانون اساسی جمهوری ترکیه در سال ۱۹۲۴ م کلیه مراکز و موسسات آموزشی تحت کنترل و نظارت متمرکز وزارت آموزش قرار گرفته، و آموزش مقدماتی نیز برای همگان بطور رسمی اجباری و رایگان اعلام شد. مدارس مذهبی نیز تعطیل و جایگزین شده و از حیطة مدیریت مذهبی خارج گردیدند. قوانین بعدی، امکان تأسیس مدارس تخصصی از سوی برخی وزارتخانه‌ها را میسر نمود.

مدارس خصوصی نیز، به تعداد محدود، و تحت نظارت کامل وزارت آموزش دائر گردیدند. در همان سال، سازماندهی مراحل آموزشی تغییر یافت و سیستم ۵-۳-۳ مقرر شد. دوره مدرسه ابتدایی از ۶ سال به ۵ سال تقلیل یافته و «لیسه» فرانسه بطور رسمی بصورت مدلی بر آموزش متوسطه در نظر گرفته شد که به دو دوره سه ساله تقسیم می‌شد. تصفیه زبان ترکی نیز با قاطعیت بیشتری دنبال گردیدند.

از دیگر اقدامات این دوره موارد ذیل را می‌توان برشمرد:

۱- در دبیرستانها به تدریس زبان انگلیسی اهمیت داده شد.

۲- کلیه مدارس از دبستان تا دانشگاه مختلط گردید، باینحال دبیرستانهای دخترانه و پسرانه جداگانه هم وجود داشت. در دانشگاهها استادان خارجی بیشتری استخدام شدند.

۳- در سراسر ترکیه کلاسهای اکابر شبانه و عصرانه جهت آموزش حروف جدید ترکی، حرف صنعتی و زبانهای خارجی دائر گردید.

۴- جهت ایجاد ارتباط لازم میان اولیاء و دانش آموزان با مدارس، اتحادیه‌هایی تشکیل شد.

۵- در سال ۱۹۳۱م حزب جمهوریخواه خلق، تنها در شهرها مراکزی را به نام «خانه مردم» جهت آموزش اصول کمالیسم تأسیس نمود. فعالیت این خانه‌ها در زمینه های زبان و ادبیات، هنرهای زیبا، هنرهای نمایشی، ورزش، تعاون اجتماعی، تشکیل کلاسها و دوره‌های آموزشی، کتابخانه و انتشارات بود. هر کس اعم از اعضاء حزب با غیر از اعضاء می‌توانست از تسهیلات این خانه‌ها بهره‌مند گردد. بعدها مراکز نیز با عنوان «اتاقهای مردم» در شهرها و روستاهای کوچکتر سازماندهی شد.

در سال ۱۹۵۰م ، ۴۷۸ خانه مردم و حدود ۴۳۲۵ اتاق مردم در سراسر ترکیه وجودداشت که به

عنوان مراکز اجتماعی، بطور عمده در زمینه توسعه فرهنگی، آموزشی و تفریحی فعالیت می‌کردند.

سیاستهای آموزشی

آموزش از جمله مهم‌ترین فاکتورهای آینده ساز اشخاص و جوامع است. همان‌گونه که به قرن ۲۱ نزدیک می‌شویم آموزش بیشتر نمایان می‌شود. امروزه سطح پیشرفت براساس این معیار سنجیده می‌شود که تا چه حد جامعه با اقتصاد جهانی در هم آمیخته و تا چه میزان دارای مشخصات جامعه اطلاعاتی است. به دلیل پیشرفت‌های وسیع در ارتباطات و فن‌آوری حمل و نقل، دنیا کوچک و کوچکتر شده و در نتیجه اشخاص، جوامع و کشورها خواهی نخواهی در ارتباط مستقیم و تعامل با یکدیگر قرار دارند.

در این بین فن‌آوری‌های اطلاعات تأثیری مستقیم و اساسی بر روش زندگی افراد در سراسر دنیا دارند. اشخاص می‌بایست مجهز به دانش و مهارت‌های روز شوند تا بتوانند با جامعه‌ای که به صورت فرایندهای پیچیده‌تر می‌شود هماهنگ باشند.

در عوض، این موضوع نیازمند به استفاده اشخاص به آموزش تا حد امکان و با کیفیت بالاست.

آموزش سیستمی باز و پویا و در ارتباطی تنگاتنگ با محیط است و فقط تا زمانی موفق است که بتواند با تغییرات وفق پیدا کند. امروزه تمامی ملل دنیا بدون شک قبول دارند که برای پیشرفت، صنعتی شدن، مردم سالار بودن امنیت حال و آینده، نیازمند آموزشی با کیفیت بالا هستیم. سطح پیشرفت کشور امروزه براساس پیشرفت انسانی و به علاوه روش‌های سنتی سنجیده می‌شود. برای چنین ارزیابی معیارهای جدیدی مانند تعداد افراد با سواد، منابع اختصاص داده شده به کودکان و سهم دانش، مورد استفاده قرار می‌گیرد. تمامی ناظرین بدون شک موافقند که قرن بیست و یکم عصر اطلاعات است. امروزه دانش‌ها روز به روز به سرعت از رده خارج می‌شوند به از این روی دانشی که امروزه تولید می‌شود ابعادی و رای دانش‌دیروز بوجود می‌آورد. پیشرفت‌های فن‌آوری ارتباطات، کانال‌های ارتباطی سنتی را ابتدایی جلوه می‌دهد. افراد در تمام جامع، دانش‌آموزان و اولیاء سیاست‌مداران و خدمت‌گزاران جامعه، کارمندان و رهبران اتحادیه‌ها همگی ناگزیرند دانش جدید را که با تغییر شرایط پیش می‌آید به سرعت فراگیرند.

بدون شک، آموزش در این تغییر شکل با عظیم ترین مبارزه روبروست. سیستم آموزشی موظف است به شرایط جدید که بوسیله تغییرات اقتصادی فن و ساختاری ایجاد شده عکس العمل نشان دهد و در عین حال در جریان تغییر، نیز شرکت کند. در مباحثه مربوط به طرح نیروی کار برای جامعه اطلاعاتی، این محرز است که عصر جدید نیازمند فن آوری مردمی است که:

الف) توانایی وفاق با پیشرفت‌های تکنولوژی و تغییراتی که چنین پیشرفت‌هایی را ایجاد می‌کند را داشته باشند.

ب) توانایی این را داشته باشند که خود را در رابطه با فن آوری پیشرفته به روز کنند و این کار را با آشنایی با کامپیوتر باید شروع کنند

ج) معلوماتی عمیق از مطالب کاری خود داشته باشند

د) توانایی ارتباط بیانی و نوشتاری در حداقل یک زبان خارجی داشته باشند.

ر) از مهارت‌های لازم برای کار کردن در شرایط بین رشته ای برخوردار باشند.

در این موقعیت همگی شاهدیم که اهمیت آموزش همان‌طور که به قرن بیست و یکم نزدیک می‌شویم روز به روز افزایش می‌یابد و این به دلیل فن آوری‌های جدید و آهنگ سریع رشد است. در این بین، کاربرد آموزش نیز تغییر کرده و صرفاً در جهت با سواد کردن مردم گسترش یافته تا افرادی را پرورش دهد که از سطح بالایی از آگاهی برخوردار بوده و، قادرند از علم و فن آوری استفاده کنند. امروزه، آموزش دیگر تحت مطلقه یک گروه اجتماعی نیست موضوع سن و گروه سنی هم در کار نیست.

همان‌طور که زمان به پیش می‌رود، آموزش بخش‌های وسیع‌تری از جمعیت و دوره‌های طولانی‌تری از زندگی افراد را در برمی‌گیرد. به این‌گونه آموزش می‌باید به‌عنوان فرایندی که در همه بهتر و بهتر می‌شود نگاه کرد. دیگر آموزش فقط، تلاشی برای آماده کردن جوانان برای زندگی نیست.

در عوض، روشی از زندگی شده که شخص مجبور است همیشه در حال آموختن بی‌پایان باشد.

همان گونه که جامعه در طول زمان پیشرفت می کند، برای افرادش مقاطع طولانی تری از آموزش پایه را فراهم می کند. در کشور ترکیه که قدم های مؤثری برای صنعتی شدن، آزادی و مردم سالاری برداشته شده، سؤال درباره این که جریان آموزش اولیه از چه نوع باید باشد، تا بتواند جوانان را به گونه ای پرورش دهد که پیشرفت های کنونی را درک کنند و همچنین مسائل و راه حل های آنها را و در عین حال ارزش های فرهنگی را حفظ نمایند. همین طور تلاش برای گسترش آموزش پیش دبستانی و بهبود کیفیت آموزش از طریق انتقال به آموزش اجباری هشت ساله به همان اندازه مهم است. جنبه مهم دیگر از رویکرد کنونی آموزش توجه به این حقیقت است که محیط کلاس و مدرسه با مشخصات و احتياجات محیطی که مدرسه در آن وجود دارد شکل می گیرد. به عبارت دیگر محیط کلاس و مدرسه مانند یک اکوسیستم در نظر گرفته می شود.

رویکرد کنونی به آموزش به عنوان پایه، تعامل بین شاگردان، معلمین، کارگزاران، خانواده محیط و جامعه را در نظر می گیرد. آموزش مؤثر شامل رهبری، مدیریتی قوی، برقراری انضباطی قابل درک و پذیرفته شده بوسیله همه، توقعات و انتظارات بالا در مورد یادگیری، کنترل دقیق و موشکافانه دانش آموزان و پیشرفت آنها، مطالب درسی و مواد آموزشی که با شرکت معلمین تهیه شده، شرکت اولیا، اختصاص زمان برای یادگیری آکادمیک، شرکت جامعه و شاخص های آموزش که در دسترس جامعه می باشد.

هدف این است که آموزش جزئی جدانشدنی از جامعه باشد و آموزش را با کادری که با این رویکرد تربیت شده اند به انجام رسانیم و به این گونه از تعامل بین کلاس، مدرسه و محیطی که در آن وجود دارد اطمینان حاصل کنیم. به طور کلی تر می توان گفت که سیاست های کلی و جزئی آموزش ملی از طریق برنامه های دولت در چهار چوب نظرات و عقاید آتاتورک در خصوص آموزش و به واسطه قانون اساسی جمهوری ترکیه و قوانین حاکم بر آموزش و پرورش تعیین و اجرا می گردد. به عبارت دیگر افکار و عقاید و اصول و اصلاحات آتاتورک سازنده سیاست آموزش ملی ترکیه و اصول اولیه آموزشی کشور است.

ساختار آموزشی

به موجب قانون اصول آموزش ملی شماره ۱۷۳۹، سیستم آموزش ملی ترکیه شامل دو قسمت اساسی به نام آموزش رسمی و آموزش غیر رسمی است.

آموزش رسمی

آموزش رسمی به معنای سیستم مدرسه ای است. سیستم مدرسه ای آموزش ملی ترکیه شامل چهار سطح ذیل است:

۱- آموزش پیش دبستانی

۲- آموزش ابتدایی

۳- آموزش متوسطه

۴- آموزش عالی

آموزش غیر رسمی

آموزش غیر رسمی، سیستم آموزش و پرورش را پوشش می دهد که موقعیت های شغلی برای شهروندانی فراهم می کند که هیچ گاه آموزش رسمی نداشته اند یا در یکی از سطوح از آموزش رسمی هستند یا آموزش رسمی را رها کرده اند.

به طور کلی می توان ساختار نظام آموزشی کشور ترکیه را در قالب ذیل خلاصه نمود:

آموزش پایه

طول برنامه به سال : ۸ سال

سطح سن از : ۶ تا ۱۴ سال

آموزش متوسطه

طول برنامه به سال : ۴ سال
سطح سن از : ۱۴ تا ۱۸ سال

متوسطه عمومی

طول برنامه به سال : ۳ سال
سطح سن از : ۱۴ تا ۱۷ سال

متوسطه فنی

طول برنامه به سال : ۴ سال
سطح سن از : ۱۴ تا ۱۸ سال

متوسطه حرفه‌ای

طول برنامه به سال : ۳ سال
سطح سن از : ۱۴ تا ۱۷ سال

وضعیت فعلی آموزش طی سال تحصیلی ۲۰۰۰ - ۱۹۹۹

تعداد معلمان	تعداد دانش آموزان	تعداد مدارس	سطوح آموزشی
۱۵۶۹۶	۲۵۱۵۹۶	۹۸۸۲	پیش دبستانی
۳۲۴۹۲۴	۱۰۰۵۳۱۲۷	۴۳۳۲۴	ابتدایی
۱۴۳۴۶۹	۲۴۴۴۴۰۷	۶۱۶۸	متوسطه
۷۰۲۴۹	۱۵۰۶۳۷۹	۲۶۶۳	متوسطه عمومی
۷۳۳۲۰	۹۳۸۰۲۸	۳۵۰۵	متوسطه فنی و حرفه ای
۴۸۴۰۸۹	۱۲۷۴۹۱۳۰	۵۹۳۷۴	کلیه آموزشهای رسمی
۴۸۵۰۶	۲۹۷۸۷۹۹	۶۵۳۱	آموزش غیر رسمی
۵۳۲۵۹۵	۱۵۷۲۷۹۲۹	۶۵۹۰۵	جمع کل

نهادهای آموزشی

در مقطع پیش دبستانی ۹ هزار مربی و معلم در ۵ هزار باب مرکز پیش دبستانی به تربیت ۱۵۰ هزار دانش آموز مشغول هستند. اما در مقاطع دبستان تا پایان دبیرستان تا سال ۱۹۹۷ میلادی یعنی پیش از تغییر نظام آموزشی ترکیه از سیستم آموزشی ۱۱ ساله (۳+۳+۵= دبیرستان + راهنمایی + دبستان) به سیستم (۳+۸= دبیرستان + ابتدایی) وضعیت بدینصورت بوده است که ۷ میلیون دانش آموز ابتدایی در بیش از ۵۰ هزار دبستان، ۳ میلیون دانش آموز راهنمایی در ۹ هزار مدرسه و ۲ میلیون دانش آموز متوسطه در ۵ هزار دبیرستان به تحصیل مشغول بوده‌اند.

همچنین در یکهزار باب مدرسه فنی و حرفه‌ای دوره راهنمایی حدود ۵۰۰ هزار دانش آموز و در بیش از ۲۵۰۰ باب، مدرسه فنی و حرفه‌ای دوره متوسطه حدود یک میلیون دانش آموز به تحصیل اشتغال داشته‌اند. لازم به ذکر است بنا بر آمار مندرج در مطبوعات ترکیه هر ساله ۱/۵ میلیون نفر به جمع دانش آموزان این کشور افزوده می‌شود، بطوریکه باید برای این عده ۱۲۲۵۰ باب مدرسه جدید آماده شود، از اینرو به علت افزایش جمعیت و نبودن مدرسه، مسئولان ناچار شده‌اند در ۱۰۳۳۳ مدرسه سیستم آموزش دو نوبتی را به اجرا درآورند.

نهادهای آموزش مذهبی

آموزش مذهبی در ترکیه در سه رده دانشکده الهیات، مدارس قرآنی و مدارس مربوط به آموزش طلاب و وعظ (مدارس امام خطیب) ارائه می‌گردد.

همه این مدارس از دهه ۵۰ به بعد گسترش یافته‌اند. در حال حاضر مجموعه گروه‌های الهیات در ۱۸ دانشگاه ترکیه ایجاد شده است. در مجموع ۴۹۲۵ مدرسه قرآنی وجود دارد که دارای ۵۲۹۵ مدرس، ۱۷۶۸۹۲ طلبه و ۵۲۰۲۸ دانش آموز در کلاسهای شبانه هستند. شمار کودکانی که در دوره‌های تابستانی

این مدارس درس می خوانند به ۴۴۳،۳۲۶،۱ نفر می رسد. حقوق و مزایای مدرسین با دولت و تأمین سایر هزینه ها با خودمدارس است. مدارس امام خطیب نیز تا پیش از اجباری شدن ۸ سال آموزش ابتدائی شامل بیش از ۵۰۰ باب مدرسه آموزش دینی دوره راهنمایی با ۳۰۰ هزار دانش آموز و بیش از ۴۰۰ مدرسه آموزش دینی دوره متوسطه با ۲۰۰ هزار دانش آموز بوده اند. لازم به توضیح است در این مدارس علاوه بر دروس مدارس عمومی، دروس عربی، قرآن، مسائل و احکام مذهبی تدریس می گردد.

آموزش پیش دبستانی

سیاستهای آموزشی

میزان ثبت نام در مراکز پیش دبستانی طی سال تحصیلی ۹۹-۱۹۹۸ در سراسر کشور ۶/۹ درصد برای مجموع دختر و پسر است. میزان ثبت نام برای دختران ۶/۵ درصد و پسران ۷ درصد است. اما میزان ثبت نام براساس جنس شامل بچه هایی که در برنامه های آموزش مادر - کودک شرکت می کنند نمی شود چون آمار جداگانه ای در مورد جنسیت کودکان در این برنامه ها به عمل نیامده است.

علاوه بر تعداد کودکان مراکز دولتی آموزش پیش دبستانی، تعداد کودکان مراکز مهد کودک تحت نظارت مراکز خدمات اجتماعی که بر طبق اصل ۱۹۱ به نگهداری از کودکان با هدف فراهم نمودن آموزش پیش دبستانی برای کودکان نیازمند و تأمین سلامتی جسمانی و روحی آنان و آموزش عادات و نگرش ها و ارزش های پایه در گروه های سنی ۰ تا ۶ سال ، افزوده شده است.

خدمات اجتماعی فردی در مراکز نگهداری کودک روزانه فراهم است. مراکز مهد کودک و امکانات مراکز اجتماعی در مؤسساتی که به آن نیاز داشتند به منظور فراهم نمودن آموزش پیش دبستانی برای کودکانی که اولیائشان در مؤسسات و سازمان های دولتی مشغول به کارند ساخته شده است. اصل ۱۹۱ قانون خدمتگزاران دولتی بر احداث مهدهای کودک و امکانات رفاهی ویژه خدمتگزاران دولتی تأکید دارد.

ساختار آموزشی

آموزش پیش دبستانی جریان قانونمند و هدف‌داری از آموزش است که کودکان گروه‌های سنی ۰ تا ۷۲ ماهگی را براساس خصوصیات و سطح پیشرفتشان با فراهم نمودن محیطی سرشار از انگیزه پوشش می‌دهد. در این جریان پیشرفت فیزیکی، عقلانی، روحی و اجتماعی کودکان به بهترین وجه در مسیر ارزش‌های فرهنگی جامعه هدایت می‌شود. مقطع پیش دبستانی، مرحله‌ای است که پیشرفت کودک بسیار سریع است. آموزش فراهم شده در این دوران بر روند پیشرفت کودک در سال‌های آتی تأثیر بسیار دارد. تحقیقات درازمدت نشان می‌دهد که قسمت اعظم نگرش‌های مکسوبه دوران کودکی، شخصیت، دیدگاه‌ها، عادات، اعتقادات و سیستم ارزشی شخصی را در سال‌های بزرگسالی وی شکل می‌دهد.

کودک که در ارتباط شدید روحی در مرحله بعد از تولد با اعضاء خانواده است، حدود سه سالگی برای بودن با دیگر همسالان و بازی با آنها احساس نیاز می‌کند. گروه‌های همسال محیطی را برای کودک فراهم می‌کنند که در آن خود را بشناسد. کودک از طریق این محل‌های بازی می‌آموزد که پذیرفته شود، با دیگران شریک شود، از حقوق خود دفاع کند و به دیگران احترام بگذارد. بنابراین کودک از دنیای خود محور به مرحله احساس اجتماعی قدم می‌گذارد. در کشور ترکیه نیز این نوع از آموزش بعنوان یکی از شاخه‌های الحاقی نظام آموزشی عمومی مطرح می‌باشد. اکثر اینگونه مدارس بطور خصوصی اداره می‌شوند. هرچند که برخی به دولت وابسته هستند. عمده این مدارس در شهرهای بزرگ فعالیت داشته و نیازهای مادران شاغل را بر طرف می‌کنند.

ساختار آموزش پیش دبستانی

سال تحصیلی	تعداد مدارس	تعداد کل ثبت نامی	تعداد دختران ثبت نامی	تعداد کل معلمان	تعداد معلمان زن
۱۹۹۰	۳۸۱۹	۱۱۹۸۶۶	۵۶۶۴۱	۷۱۲۴	۷۰۹۵
۱۹۹۱	۴۴۵۴	۱۳۲۹۶۵	۶۲۶۶۰	۷۹۹۵	۷۹۶۱
۱۹۹۲	۴۶۸۳	۱۳۶۱۱۷	۶۴۵۰۶	۸۴۰۰	۸۳۷۲
۱۹۹۳	۴۹۰۸	۱۴۳۳۴۹	۶۷۲۲۶	۸۹۰۸	۸۸۷۴
۱۹۹۴	۵۱۶۹	۱۴۸۰۸۸	۷۰۳۵۰	۹۰۹۸	۹۰۴۹
۱۹۹۵	۵۶۰۰	۱۵۸۳۵۴	۷۴۲۹۹	۹۷۷۱	۹۷۲۵
۱۹۹۶	۶۰۸۲	۱۷۴۷۱۰	۸۲۰۳۸	۹۹۷۱	۹۹۳۰
۱۹۹۷	۷۵۳۲	۲۴۰۸۸۵	۱۱۳۹۴۲	۱۰۱۸۶	۱۰۱۲۳

اهداف دراز مدت آموزشی

از جمله اهداف دراز مدت آموزش پیش دبستانی در راستای اصول اساسی آموزش ملی می توان به

موارد ذیل اشاره نمود:

۱- حصول اطمینان از پیشرفت فیزیکی، عقلانی و روحی کودکان و اطمینان از این که آن ها عادت های

مورد نیاز را کسب کرده اند

۲- ایجاد آمادگی در کودکان برای ورود به مقطع آموزش ابتدایی

۳- ایجاد محیطی امن برای کودکانی که از خانواده هایی با شرایط نا مساعد آمده اند

۴- حصول اطمینان از این که کودکان زبان ترکی را خوب صحبت می کنند

اهداف کوتاه مدت آموزشی

از جمله اهداف کوتاه مدت آموزش پیش دبستانی در راستای اصول اساسی آموزش ملی می توان به

موارد ذیل اشاره نمود:

- ۱- فراهم نمودن محیطی مناسب در جهت پیشرفت کودکان و تقویت توانائی‌ها و قابلیت‌های فیزیکی عقلانی، زبانی، روحی و اجتماعی آنان
- ۲- در نظر گرفتن گروه‌های مختلف سنی کودکان، علائق و نیازهایشان در راستای امکانات موجود در مدرسه و محیط اطراف آن
- ۳- در نظر گرفتن امکانات موجود در محیط اطراف
- ۴- پیش‌برد آموزش پیش دبستانی به گونه‌ای که از کیفیت‌های لازم برای ایجاد احساس عشق، احترام، مسئولیت و اتحاد در کودکان برخوردار باشد.
- ۵- تأکید بر تکلم مناسب کودکان به زبان ترکی
- ۶- ایجاد احساس وابستگی عاطفی به سرزمین مادری، ملت ترکیه، پرچم ترکیه، آتاتورک، عشق به خانواده و انسان‌ها و حصول اطمینان از وفاداری آنان به ارزش‌های اخلاقی
- ۷- تأکید داشتن بر این‌که کودکان از طریق تجربه ارزش‌ها را کسب کنند.
- ۸- برخورداری کودکان از حقوق مساوی، با در نظر گرفتن تفاوت‌های شخصی، نشان دادن علائق، عشق و احساس، بدون تبعیض و عدم تنبیه آنان.
- ۹- ایجاد و گسترش ارزش‌های اجتماعی- فرهنگی در کودکان.
- ۱۰- عدم اعمال فشار و محدودیت بر کودکان در انجام فعالیت‌های آموزشی که باعث خدشه دار شدن شخصیت آن‌ها شود و داشتن رفتاری همراه با عشق و احساس.
- ۱۱- اطمینان از این‌که کودکان در مورد موضوعات محیطی مانند تمیز و مرتب بودن محیط و ساختن محیطی سالم، آگاه و حساس باشند.
- ۱۳- فراهم نمودن آموزش از طریق همکاری کادر مدارس و اولیاء.
- ۱۴- افزایش نرخ ثبت نامی مراکز آموزش پیش دبستانی

به طور کلی می توان گفت که هدف مقطع کمک به رشد صحیح جسمی، روحی، روانی، عاطفی و اجتماعی کودکان است. گفتنی است که گذراندن مقطع آموزش پیش دبستانی در ترکیه اجباری نمی باشد. هدف از برنامه آموزشی مهدهای کودک مراقبت و تغذیه صحیح کودکان و رشد جسمی و روحی آنان است. هدف از برنامه آموزشی کودکانها آموزش موضوعی نیست، ولی کودکان زبان ترکی تمرین می کنند، برای خواندن و نوشتن آماده می شوند، آموزشهای بهداشتی و محیط زیستی می بینند و برای دوره بعد آموزشی مهیا می شوند. به عبارت دیگر می توان گفت که هدف از کلاسهای پیش دبستانی تشویق و آماده سازی کودکان رده های سنی ۵ تا ۶ سال برای ورود به دوره اجباری دبستان است.

پروژه های آموزشی

از جمله مهمترین پروژه های آموزشی مراکز پیش دبستانی کشور ترکیه می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- پروژه آموزش و پیشرفت کودکان طی سال های اولیه کودکی

این پروژه از طریق برنامه انتقالی ۱۹۹۱ - ۱۹۹۵-۱۹۹۶ در همکاری بین دولت ترکیه و سازمان یونیسف به منظور بهبود استاندارد زندگی کودکان و در جواب به اصل اولویت دهی به کودکان به اجرا در آمده است. عمده تاکید پروژه فوق بر پاسخگویی به احتیاجات مربوط به رشد کودکان پیش دبستانی و شرکت مؤثر خانواده و جامعه و گسترش و تداوم آموزش پیش دبستانی است.

بنا بر طرح مذکور، برنامه آموزش نوزادان رده های سنی ۰ تا ۳۶ ماهه، برنامه آموزش کودکان ۳۷ تا ۶۰ ماهه در مهدهای کودک و برنامه آموزش پیش دبستانی (آمادگی) برای کودکان ۶۱ تا ۷۲ ماهه طرح و ارائه شده است. علاوه بر این نوارهای آموزشی ویدئویی (تصویری) برای اولیایی که فرزندشان در گروه سنی ۰ تا ۳ سالگی و ۳ تا ۵ و ۵ تا ۷ سالگی قرار دارند، تهیه و با هدف ترویج فعالیت هایی برای

آموزش و پرورش کودکان سراسر جامعه از طریق کانال‌های عمومی تلویزیون در اختیار عموم است.

نوارهای فوق مطالب زیر را پوشش می‌دهند:

خود آگاهی

مهارت‌های روانی - حرکتی

نگهداری از خود

خصوصیات روحی

مهارت‌های اجتماعی

مهارت‌های زبانی

حس زیبایی شناختی و خلاقیت

- از جمله دستاوردهای پروژه آموزش و پیشرفت کودکان طی سال‌های اولیه کودکی می‌توان به تاسیس مرکز آموزش پیش دبستانی چند منظوره در سال ۱۹۹۵ دراستانبول اشاره نمود. این مرکز با حمایت مشاورهای هیئت علمی دانشکده آموزش پیش دبستانی در دانشگاه «مارمارا» به منظور گسترش خدمات آموزش پیش دبستانی و توسعه مدل‌های اقتصادی‌تر در دستیابی کودکان و خانواده‌ها به امکانات آموزش پیش دبستانی تأسیس شد. مرکز فوق اهداف مشخص زیر را دنبال می‌کند:

- گسترش آموزش پیش دبستانی

- افزایش کیفیت برنامه‌های آموزش پیش دبستانی

- هدف گرفتن کودکانی با موقعیت اجتماعی - اقتصادی نامساعد

- فراهم نمودن مراکز روزانه نگهداری از کودکان مادران کارمند و آموزش آنان

در راستای این اهداف بررسی و ارزیابی احتیاجات کودکان به وسیله بخش آموزش اولیه کودکان دانشگاه مارمارا در ۸۷۵ خانه صورت گرفت، تا اساس کار پی‌ریزی شود.

براین اساس یک مغازه اسباب بازی ساخته شد تا اسباب بازی‌های ارزان قیمت از مواد اضافی بسازد. یک اتوبوس و مینی بوس اهدایی به مرکز تغییر صورت یافت تا به‌عنوان کلاس‌های پیش دبستانی متحرک از آن استفاده شود تا این خدمات را برای بچه‌هایی که نمی‌تواند آموزش کلاسیک داشته باشند، فراهم کند. هدف اصلی تشکیل چنین مراکزی، آموزش کودکان در مؤسسات آموزش پیش دبستانی و بالا بردن میزان ثبت نام و حصول اطمینان از این‌که کودکان گروه‌های سنی ۵-۶ سال که از خدمات آموزش پیش دبستانی بهره مند نبوده و در موقعیت خانوادگی نا مساعد زندگی می‌کنند بتوانند به‌صورت رایگان از خدمات آموزش پیش دبستانی در نزدیک‌ترین محل به زندگی خود استفاده کنند.

به طور کلی می‌توان گفت که پروژه فوق طی سال‌های تحصیلی ۱۹۹۳ تا ۱۹۹۶ اجرا شده و آموزش پیش دبستانی رایگان را برای ۴۱۶۲۸ کودک در ۲۱۶۵ کلاس تازه تأسیس پیش دبستانی فراهم نموده و در این راه از ۲۴۰۰ معلم به‌کار گرفته شد.

۲- پروژه تحقیق، توسعه و تهیه برنامه‌های تلویزیونی (Tomurcuklar)

۱۳ برنامه آموزش تلویزیونی تحت عنوان (Tomurcuklar) از طریق هم‌کاری مدیر کل آموزش پیش دبستانی و مدیر کل رادیو و تلویزیون ترکیه به منظور کمک به پیشرفت زبانی کودکان در گروه سنی پیش دبستانی تهیه شد تا استفاده بهتر از زبان ترکی را ترغیب و آگاهی ملی پرستی را در قالب اصول و اصطلاحات آتاتورک فراهم نماید. این برنامه از اکتبر سال ۱۹۹۸ از طریق کانال‌های عمومی تلویزیون ترکیه پخش می‌شود. این پروژه درحقیقت خدمات آموزش پیش دبستانی از راه دور را برای کودکان و خانوادگی که به مراکز آموزش پیش دبستانی در منطقه خود دسترسی ندارند فراهم می‌کند.

۳- پروژه آموزش و رشد و نمو کودک

مرکز پروژه تحقیقاتی آموزش پیش دبستانی چندمنظوره در سال ۱۹۹۸، با پشتیبانی مشاورهای دانشکده پرورش کودک و اقتصاد خانواده با حمایت هیئت علمی دانشگاه «گازی» تحت پروژه آموزش و پرورش کودک در چهارچوب برنامه هماهنگ سازمان یونیسِف و MEB تأسیس شد. هدف این مرکز یافتن مدل های جایگزین برای دست یابی سریعتر و اقتصادی تر به کودکان و خانواده ها بود.

در این پروژه موفقیت و میزان نیازها بررسی شده و از ۱۸۵۰ خانواده که نماینده سه سطح مختلف اجتماعی اقتصادی بودند آمار گرفته شد تا نیازهای آموزشی گروه سنی ۰ تا ۶ سال و خانواده هایشان تعیین شود. در قالب پروژه فوق، ۳۴ معلم کلاس های پیش دبستانی متمرکز، در مدارس ابتدایی منطقه Kecionem در آنکارا تحت نظارت هیئت علمی دانشکده پرورش کودک و اقتصاد خانواده دانشگاه آنکارا و از طریق سمینارهای آموزشی تحت آموزش قرار گرفتند. این فعالیت آموزشی هم چنان ادامه دارد. بخش پرورش کودک و اقتصاد خانواده دانشگاه آنکارا، سمینارهایی در مورد «اسباب بازی و تولید وسایل بازی» در مدارس ابتدایی آنکارا در منطقه Kecionem اجرا کرد. این معلمان داوطلب شدند که در غنی کردن محیط خانه برای کودکان پیش دبستانی و فراهم نمودن راهنمایی مربوطه برای مربیان مراکز پیش دبستانی و مادران محله کمک کنند. در نتیجه این سمینار معلمان فنی با مربیان مراکز پیش دبستانی در مدرسه هایشان برای تولید و ساختن اسباب بازی بوسیله مواد زائد هم کاری خواهد کرد تا کمکی اقتصادی برای خانواده هایی با فرزندان پیش دبستانی را فراهم نمایند.

۴- پروژه افزایش حساسیت نسبت به مسئله اشتغال کودکان

دو پروژه جداگانه از طریق هم کاری وزارت ها ILO و تحت نظر IPEC صورت پذیرفته است که هدف از انجام آن، افزایش حساسیت معلمان و کادر اداری مراکز آموزش حرفه ای نسبت به مساله اشتغال کودکان است. پروژه نخست در قالب هم کاری فیما بین ILO و مدیر کل آموزش غیر رسمی و حرفه ای وزارت کار در

زمینه بهبود شرایط کاری کودکان طی سال ۱۹۹۵، شروع شد. تحت قرارداد هم‌کاری امضاء شده با ILO در ۲۲ ماه مه ۱۹۹۹ سمینارهایی در مورد مسئله کار کودکان برگزار شد که شامل ۲۶ تعلیم دهنده فنی در مراکز آموزش حرفه‌ای استانبول می‌گردید. هم‌چنین تحقیقاتی با شرکت تعلیم دهندگان فوق صورت گرفت. گزارش تحقیق به شکل کتاب در آمده و در اختیار طرفین قرار داد قرار گرفت.

در جریان پروژه دوم با توجه به نتایج مثبت به دست آمده از هم‌کاری در پروژه اول، قرار داد جدید هم‌کاری فیما بین ILO و مدیر کل آموزش غیر رسمی و حرفه‌ای وزارت کار در آپریل ۱۹۹۹ به امضاء رسید. هم‌کاری تحت قرارداد جدید آگاهی از حقوق کودکان را بالا خواهد برد. فعالیت‌های پروژه شامل آموزش و فعالیت‌های اجتماعی با هدف افزایش حساسیت استخدام کنندگان و سر کارگران در مورد مسئله حمایت از حقوق کودکان است.

۵ - طرح آموزش مادر - کودک

هدف از این برنامه حمایت از پیشرفت و رشد و نمو کودکان از طریق حمایت از مادران است. طرح مذکور با استفاده از کلاس‌هایی که در مراکز آموزش عمومی مدیریت کل برای آموزش غیر رسمی و حرفه‌ای به اجرا در آمده است به مورد اجرا گذارده می‌شود. مادران کودکان گروه سنی ۰ تا ۶ سال در این کلاس‌ها شرکت می‌کنند. این کلاس‌ها به صورت جداگانه برای مادران کودکان رده های سنی ۰ تا ۲ سال و ۲ تا ۴ سال و ۴ تا ۶ سال برگزار می‌شود. مادران در زمینه نگهداری از کودک، رشد کودک، تغذیه، جلوگیری از بیماری‌های دوره کودکی، جلوگیری از حوادث، کمک‌های اولیه، سلامتی دستگاه تولید مثل مادران و تنظیم خانواده و ارتباط پدر و مادر و کودک آموزش می‌بینند تا به مادران کمک کند در آموزش و پرورش کودکانشان موفق تر و کارآمدتر شده و مشکلات را آسانتر حل کنند.

هدف اصلی برنامه فوق، کمک به پیشرفت خانواده‌ها و بچه‌هایی است که به آموزش پیش دبستانی دسترسی ندارند و به دلیل شرایط اجتماعی و اقتصادی‌شان در خطر هستند. با وجود محیط و شرایط

نامساعدشان، یادگیری کودکان، پیشرفت اجتماعی و روحی آنان و سطح پیشرفت تحصیلی آنها به دلیل بر خورداری از این قبیل آموزش‌های خانگی بهبود یافته است. تحقیقات نشان داده است که مادرانی که در این برنامه‌ها شرکت کرده‌اند در مورد رشد و نمو کودکانشان حساس‌تر شده و ارتباط بهتری با فرزندشان برقرار می‌کنند و انتظارات بالاتر و اهداف متعالی‌تری در مورد آینده کودکانشان در آنها ایجاد می‌شود. این فعالیت برای ایجاد موقعیت‌های مساوی در آموزش در کنار حمایت از آموزش پیش دبستانی حائز اهمیت است.

ساختار برنامه آموزش مادر - کودک

سال تحصیلی	تعداد استان‌ها	تعداد مراکز آموزش عمومی	تعداد آموزگاران	تعداد مادران آموزش دیده
۱۹۹۳-۱۹۹۴	۹	۲۷	۴۰	۲۸۶۶
۱۹۹۴-۱۹۹۵	۱۱	۴۲	۷۹	۵۵۳۴
۱۹۹۵-۱۹۹۶	۲۳	۹۳	۱۴۸	۸۶۴۰
۱۹۹۶-۱۹۹۷	۳۴	۱۳۳	۲۰۷	۱۱۱۹۶
۱۹۹۷-۱۹۹۸	۵۱	۱۶۴	۲۳۲	۱۴۷۹۶
۱۹۹۸-۱۹۹۹	۶۰	۱۸۴	۳۲۵	۱۹۱۸۸

۶- طرح کارآموزی مادران

هدف طرح فوق تربیت مربیان حرفه ای است که پرورش فیزیکی، عقلی، روحی و اجتماعی کودکان را می‌فهمند و قادرند در مراقبت و آموزش کودکان با توانایی عمل کنند تا خدمات نگهداری از کودکان را در خانه‌های آنها برای مادران کارمند فراهم کنند. اجرای این برنامه در سال ۹۵-۱۹۹۴ در ۲۰ استان کشور شروع شد که طی سالهای ۹۸ - ۱۹۹۷ به ۲۶ استان رسید. گفتنی است که در قالب طرح فوق بین سالهای ۹۸ - ۱۹۹۴ بالغ بر ۶۴۰۳ کارآموز مادری آموزش دیدند.

توسعه آموزشی

بنا بر افزایش اهمیت آموزش پیش دبستانی در کشور ترکیه، اقدامات ذیل در جهت رشد و توسعه مراکز آموزش پیش دبستانی مد نظر قرار گرفته است:

- گشودن کلاس‌های مهد کودک در مدرسه‌های کنونی و استفاده از ظرفیت‌های فیزیکی آنان.
- ایجاد تغییرات لازم در پروژه‌های معماری مدارس در دست تأسیس
- ایجاد ساختمانهای لازم در طبقه همکف برای آموزش پیش دبستانی.
- فراهم نمودن پروژه‌های آموزشی برای آموزش کودکانی که آموزش پیش دبستانی نداشته اند
- گسترش آموزش و پیشرفت کودکان نوپا از طریق تهیه برنامه‌های آموزشی تلویزیونی
- شکل دهی به مراکز تحقیقاتی آموزشی چند منظوره پیش دبستانی برای طرح و اجرای مدل‌های جایگزین به روش‌های اقتصادی‌تر برای دسترسی کودکان و خانواده‌های مناطق مهاجر نشین و دور افتاده به چنین امکاناتی
- تهیه و طراحی برنامه‌های پیشرفت و توسعه آموزشی (رشد و نمو، آموزش و نگهداری)
- تکمیل قوانین مربوط به رشد نمو، نگهداری و آموزش کودکان در اوان کودکی.

آموزش پیش دانشگاهی

ساختار آموزشی

از جمله مقاطع تحصیلی تشکیل دهنده ساختار آموزش پیش دانشگاهی میتوان به آموزش پیش دبستانی، آموزش ابتدایی، آموزش متوسطه عمومی، آموزش فنی و حرفه ای، مؤسسات آموزش استثنایی و مؤسسات آموزش خصوصی اشاره نمود. تحصیلات ابتدایی (İlk Öğretim) در کشور ترکیه از سن هفت سالگی آغاز می شود و به مدت ۸ سال ادامه دارد. سپس تحصیلات دبیرستان (Lise) شروع می شود. مجموع دوره

تحصیلات ابتدایی و دبیرستانی در ترکیه ۱۱ الی ۱۲ سال می باشد. دوره دبیرستان شامل رشته های علوم انسانی ریاضی، فیزیک و علوم تجربی است . بعد از اتمام دوره ابتدایی می توان دوره تحصیلات دبیرستانی را در رشته های علوم دینی و هنرستانهای صنعتی نیز ادامه داد که طول تحصیلات برای این رشته ها معمولاً دوازده سال می باشد. در پایان دوره دبیرستان به دانش آموزان مدرک دیپلم (Lise Diplom) اعطاء می گردد. آموزش غیررسمی ارتباطی به نظام آموزشی ندارد . آموزش غیر رسمی شامل آموزش غیر رسمی عمومی، مدارس فنی و حرفه ای غیر رسمی، مراکز تربیت کار آموز و مراکز آموزش فنی بزرگسالان می باشد . سیستم آموزش پیش دانشگاهی، افراد را بسوی کسب نظام فکری آزادانه از طریق آموزش پایه رهنمون می شود. هدف کلی نظام آموزشی فوق، ارتقاء سطح فکری جامعه ترکیه از طریق بالا بردن پیشرفت های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی براساس مکتب سکولاریسم و با تأکید بر اصول ملی و جمهوری می باشد . مقطع آموزش ابتدایی ، از آنجا که به دانش آموزان نحوه خواندن و نوشتن و همچنین نظم و انضباط را آموزش می دهد، مهمترین مقطع آموزش پیش دانشگاهی محسوب می گردد. سیاست آموزش پیش دانشگاهی درخصوص مقطع متوسطه زیاد موفق نبوده ، زیرا درصد بالایی از دانش آموزان در امتحان ورودی دانشگاهها پذیرفته نمی شوند، درحالیکه دبیرستانها عمدتاً برای آماده سازی دانش آموزان به چنین امتحانهایی کارکرد دارند. بدلیل آمادگی ناکافی، بسیاری از دانش آموزان مجبور هستند در کلاسهای ویژه آمادگی آزمون دانشگاهها شرکت کنند. از آنجا که آزمون ورودی دانشگاهها تغییر ناپذیر بوده و فقط سالی یکبار اجراء می شود، بسیاری از افرادی که مایل به تحصیل در مراکز آموزش عالی می باشند، بامشکلات زیادی روبرومی گردند. بنابراین، دانشگاههای خصوصی رایج تر و قابل دسترسی تر می باشند. آزمون ورودی این دانشگاهها تغییر پذیر بوده و همچنین از برنامه های آموزشی وسیعتری برخوردار می باشند . همچنین این کشور در مراکز فنی و آموزش بزرگسالان که حداقل آموزش ابتدایی را گذرانده اند، سرمایه گذاری می کند تا از این طریق به آنها برای یافتن مشاغل جدید کمک کند . از جمله برخی از

برنامه های کاری رایج میتوان به کار با الوار، کفاشی، کار با کامپیوتر، حروفچینی و چاپ، نجارت، بنایی، کارهای برقی، الکترونیک ، انتشار روزنامه، تعمیر ماشین آلات، تعمیر تأسیسات بهداشتی، تهویه هوا، نقشه کشی اشاره نمود.

مقاطع آموزشی

آموزش ابتدایی

مدت : ۵ سال

میانگین سنی : ۶ تا ۱۱ سال

دروس اجباری: زبان ترکی، ریاضیات، علوم، تعلیمات اجتماعی، تعلیمات دینی، هنر، موسیقی و تربیت

بدنی .

مدرک پایان دوره : دیپلم تکمیل دوره ابتدایی

سیستم نمره دهی (نمرات ۱ تا ۵)

آموزش مقدماتی متوسطه (راهنمایی)

مدت : ۳ سال

میانگین سنی : ۱۲ تا ۱۴ سال

دروس اجباری : زبان و ادبیات ترکی، ریاضیات، علوم، جغرافیا، تاریخ ملی، زبان خارجی، تعلیمات

دینی، هنر، موسیقی و تربیت بدنی .

مدرک پایان دوره : دیپلم تکمیل دوره پیش متوسطه

سیستم نمره دهی (نمرات ۶ تا ۸)

آموزش تکمیلی متوسطه

۱- متوسطه عمومی

مدت : ۳ سال

دروس اجباری : زبان و ادبیات ترکی، روان شناسی، منطق و جامعه شناسی، تاریخ، جغرافیا، ریاضیات، زیست شناسی، فیزیک ، شیمی ، زبان خارجی ، آموزش دینی و تربیت بدنی .

مدرک پایان دوره : دیپلم متوسطه

سیستم نمره دهی (نمرات ۹ تا ۱۱)

۲- فنی متوسطه

مدت : ۴ سال

دروس اجباری : واحدهای فنی مانند الکترونیک ، نقشه کشی، دروس فنی و ارتباطات .

مدرک پایان دوره : دیپلم آموزش فنی دولتی

سیستم نمره دهی (نمرات ۹ تا ۱۲)

۳- متوسطه حرفه ای

مدت : ۳ سال

دروس اجباری: صحافی و چاپ روی پرده ، سرامیک سازی، مهندسی برق و الکترونیک، فنآوری

غذایی ، علوم کتابخانه ای ، واحدهای مربوط به تهویه هوا ، مخبرات و فنآوری تأسیسات

مدرک پایان دوره : دیپلم آموزش حرفه ای دولتی

سیستم نمره دهی (نمرات ۹ تا ۱۱)

آموزش پایه

برنامه آموزش پایه شامل طیف وسیعی از فعالیت‌ها با هدف افزایش سطح و کیفیت آموزش ابتدایی، افزایش توجه عمومی به امر آموزش ابتدایی و بالا بردن سطح مدارس آموزش ابتدایی برای تبدیل شدن به مراکز یادگیری برای سطوح مختلف جامعه می باشد.

اهداف کوتاه مدت آموزشی

از جمله مهمترین اهداف کوتاه مدت آموزش پایه می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ۱- گسترش آموزش هشت ساله ابتدایی
- ۲- بالا بردن کیفیت آموزش ابتدایی
- ۳- کار آمد کردن سیستم آموزشی که از مهمترین آن میتوان به فعالیتهای مورد نظر ذیل اشاره نمود:

- ۱- نصب آزمایشگاههای کامپیوتر در تمامی مدارس ابتدایی
- ۲- اطمینان از این که تمامی آموزگاران و بازرسان آموزش ابتدایی سواد کامپیوتری دارند (ارائه برنامه های آموزشی با کمک کامپیوتر)
- ۳- آموزش ۱۸۰۰۰ معلم کامپیوتر
- ۴- تأسیس ساختمان و مدارس برای ۳۵۰۰۰۰۰ دانش آموز جدید در سطح کشور
- ۵- تجدید و احیاء ۳۵۰۰۰ مدرسه آموزش پایه در مناطق حومه
- ۶- برگزاری کلاسهای آموزشهای ضمن خدمت مداوم برای معلمان، بازرسان و مدیران
- ۷- استخدام ۱۵۰۰ بازرس جدید
- ۸- فراهم نمودن کتابهای درسی رایگان برای خانوادههای نیازمند

۹- تدارک امکانات آموزشی برای ۳۰۷۰۰ مدرسه حومه و مناطق فقیرنشین

۱۰- فراهم سازی امکانات آموزش ضمن خدمت برای معلمان، بازرسین و مدیران

۱۱- احداث کتابخانه‌های مرکزی در مدارس ابتدایی

۱۲- احداث کتابخانه‌های کلاسی در مدرسه‌های روستایی

۱۳- انتشار و توزیع کتب مرجع در میان دانش آموزان

۱۴- فراهم سازی امکانات دفتری برای کادر مدارس

۱۵- فراهم سازی امکانات کمک آموزشی برای دانش‌آموزان

از طریق کار هماهنگ مدیر کل آموزش ابتدایی و بخش آموزش ، فرم نتیجه ارزیابی‌های احتیاجات و امکانات آموزشی به ۸۰ استان کشور فرستاده شد. این فرم‌ها در راستای نیازهای مدارس ابتدایی حومه و مدیریت مرکزی مدارس ابتدایی تکمیل گردیده و به مدیر کل آموزش ابتدایی برگردانده می شود. هم‌چنین در برنامه فوق، جمع کردن اعانه برای دانش‌آموزان نیز برنامه‌ریزی شده است. از این رو، در این مورد مذاکرات با سازمان‌های دولتی علاقه‌مند ادامه دارد.

فعالیت دیگر «بخش آموزش» در رابطه با آموزش ضمن خدمت تحت برنامه آموزش پایه می‌باشد. سمینار آموزش ضمن خدمت در این ناحیه برنامه‌ریزی شده تا ۲۸۵۶ بازرسی آموزش را با کامپیوتر آشنا کند. زمان این فعالیت در مناطق مشخص به‌عهده استان‌ها گذاشته شده و مکاتبات مربوط به برنامه‌ها و لیست مربوط به اتمام برنامه تا پایان آوریل به بخش آموزشی ضمن خدمت ارسال می گردد.

ارتقاء کیفی آموزش پایه

از جمله مهمترین فاکتورهای ارتقاء کیفی آموزش پایه می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- تبدیل آموزش دو نوبته به برنامه آموزش عادی

- پایان دادن به آموزش چند پایه ای (مانند کلاس‌های روستایی که دانش‌آموزان چند پایه در یک کلاس با یک معلم می‌نشینند)
- گسترش برنامه ادغام مدارس روستایی و مدارس شبانه‌روزی در سراسر کشور
- رسیدن به میزان ثبت نام صد درصد در مدارس ابتدایی
- کاهش تدریجی کلاس‌هایی با ۳۰ دانش‌آموز در هر کلاس تا پایان سال ۲۰۰۰
- داخل کردن فن‌آوری اطلاعاتی در برنامه های آموزشی
- طراحی و تدوین مطالب جدید در کتاب‌های درسی
- فراهم نمودن آموزش‌های ضمن خدمت برای کادر آموزشی
- حمایت از دانش‌آموزان خانواده‌های بی بضاعت از طریق تخصیص کمک مالی در جهت افزایش نرخ تحصیلی آنان به آموزش پایه ۸ ساله

ارزیابی تحصیلی

تجزیه و تحلیل بازده تحصیلی برنامه آموزش پایه، ابزاری اساسی در بررسی اجرای برنامه و پیشرفت کیفی آن خواهد بود. در این راستا MEB به انجام تحقیقی از ۷۰۰۰۰ دانش‌آموز ۵۰۰ مدرسه ابتدایی مبادرت نموده است. هدف از این کار بررسی سطح پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در ۴ زمینه ترکی، علوم طبیعی، ریاضیات و علوم اجتماعی بوده است. گفتنی است که تحقیق فوق از سال ۱۹۹۹ بریادگیری کامپیوتر و زبان خارجی نیز مشتمل می‌گردد.

بخش ارزیابی پیشرفت و تحقیقات آموزشی (EARGED)

از جمله مهمترین وظایف بخش ارزیابی پیشرفت و تحقیقات آموزشی می‌توان به موارد ذیل اشاره

نمود:

۱. طراحی سوالات امتحانی بوسیله بخش ارزیابی و هماهنگی با تجزیه و تحلیل دقیق مطالب

درسی

هر سوال در مرحله آماده سازی حتی در کوچکترین جزئیات مورد مباحثه قرار می گیرد. پیشرفت دانش آموز که بوسیله سوال سنجیده می شود به وضوح توصیف و مشخص شده است. سوالات نه تنها شامل سوالات چهار جوابی شده بلکه سوالات تشریحی را نیز شامل می شود، که دانش آموز برای جواب دادن به آنها مجبور به نوشتن می شود. بنابراین سعی بر این بوده که تمامی اطلاعات مربوط به پیشرفت تحصیلی دانش آموز مشخص شود.

۲. آزمون سوالات بر روی گروهی انتخابی از دانش آموزان

تجزیه و تحلیل آماری در مورد هر سوال در این مرحله با دقیقترین جزئیات انجام و سوالاتی که به نظر مشکل می رسند در امتحان اصلی قید نمی گردد. در نتیجه با معین شدن مشخصات فنی سوالات، کیفیت سوالات افزایش می یابد. دو خصوصیت فنی که در امتحانات بین المللی مطرح می شود بوسیله این امتحانات تا حد امکان ارضا شده است که از آن جمله می توان به دو خصوصیت ذیل اشاره نمود:

الف) نمره امتحان بیان کننده پیشرفت دانش آموز با حداقل خطا باشد

ب) آیا نمره امتحان در واقع انعکاس جنبه های گیرایی مورد نظر در امتحان هست یا نه.

۳. بررسی پیشرفت دانش آموز به عنوان موضوعی چند بعدی نه یک بعدی و تهیه سوالات

امتحانی بر این مبنا

به‌عنوان مثال در درس علوم طبیعی ، در کنار سوالاتی که دانش‌آموز می‌تواند با استفاده از حافظه خود به آن‌ها جواب دهد، گروه‌های دیگری از سوالات نیز مطرح می‌شود تا مشخص شود که آیا دانش‌آموز قادر است معنای یک نمودار را بدرستی در یابد یا متغیرهای کنترل را در یک آزمایش تشخیص دهد. به همین صورت در امتحان درس ترکی، مهارت‌های عقلی دانش‌آموز مانند درک یک متن یا فهمیدن یک موضوع یک متن در کنار دانش‌وی از دستور زبان و معنی لغت سنجیده می‌شود. در پایان، گروه‌های متفاوت سوالات به‌طور جداگانه در هر گروه مورد بررسی قرار می‌گیرد و به این‌گونه نقاط قوت و ضعف دانش‌آموز در مهارت‌های ذهنی متفاوت کشف می‌شود. در کنار امتحانات بخش ارزیابی، هم‌چنین یک بررسی به وسیله فرم سوالات انجام می‌دهد تا اطلاعات مشخص را در مورد ساختار خانوادگی دانش‌آموز، نگرش آن‌ها، عادات مطالعه در آنان نحوه درس خواندنشان را به دست آورد. این اطلاعات با نمره امتحان مورد استفاده قرار می‌گیرد و به این‌گونه عوامل تاثیرگذار بر سطح فراگیری تحصیلی دانش‌آموز مشخص می‌شود.

۴. برگزاری امتحانات در شرایطی کاملاً استاندارد

اطلاعات جمع‌آوری شده از طریق بررسی و سوال از دانش‌آموزان طرحی کلی از ساختار خانوادگی دانش‌آموزان را بدست می‌دهد، فعالیت‌های درون کلاسی آن‌ها مشخص شده و افکار و عقاید شان در مورد درس‌های علوم طبیعی فهمیده می‌شود. چنین اطلاعاتی هیچ‌گاه با چنین جامعیتی در مورد هیچ برنامه امتحانی دیگر جمع‌آوری نشده است.

آمار تحصیلی

نرخ افت تحصیلی

این شاخص براساس داده‌های مدارس دولتی برای سال تحصیلی ۹۷ - ۱۹۹۶ محاسبه شده است. هنگامیکه ارزش شاخص بررسی شد مشاهده شد که میزان متوسط تکرار یک کلاس از کلاس اول تا پنجم در سراسر کشور ۵/۷ درصد است. این میزان برای مذکر و مؤنث فرقی نمی‌کند. میزان تکرار کلاس برای کلاس هشتم ۲/۷ درصد در کل (برای دختر و پسر) ۲/۱ درصد برای دختران و ۳/۱ برای پسران است.

نسبت دانش‌آموزان به معلمان

تعداد دانش‌آموزان به معلمان در سال تحصیلی ۹۹ - ۱۹۹۸ بطور متوسط ۱ معلم برای ۳۰ دانش‌آموز در تمام کشور محاسبه شده است. گفتنی است که این تعداد در بخش خصوصی بر ۱ معلم برای ۱۷ دانش‌آموز بالغ می‌گردد. مطالعاتی برای پایین آوردن این مقدار در بخش دولتی و حصول اطمینان از پخش عادلانه معلمان در دست انجام است.

این تلاش‌ها شامل برنامه‌هایی برای استخدام ۱۵۰۰۰۰ معلم، بازرسی و کادر اداری مدرسه توسط وزارت آموزش ملی به‌عنوان بخشی از برنامه آموزش ملی، در جهت افزایش میزان ثبت نامی آموزش پایه می‌شود. در این راستا، MEB و دانشگاه‌ها به منظور بالابردن کیفیت آموزشی معلمان با یکدیگر همکاری می‌کنند. گروه آموزشی به منظور جوابگویی به نیاز به معلمان جدید در برنامه آموزش پایه دوباره سازماندهی شده است. ابتکاراتی شامل معرفی آموزش نوین انگلیسی توسط هیئت آموزش عالی، آموزش پیش دبستانی و درجه بندی آموزگاران در حالیکه معلمان اضافی آموزش متوسطه به مقطع ابتدایی انتقال یافته‌اند صورت گرفته است. انتظار می‌رود که این ابتکارات حدود ۳۰۰۰۰ معلم اضافی در ۱۹۹۸ و

۵۰۰۰۰ در ۱۹۹۹ و ۷۰۰۰۰ در سال ۲۰۰۰ را به همراه داشته باشد در این بین ۱۷۰۰۰ آموزگار داوطلب برای آموزش ابتدایی هر ساله از برنامه‌های تربیت معلم فارغ التحصیل خواهند شد. MEB همچنین تدبیراتی اتخاذ کرده که این امکان را برای آموزگاران بازنشسته فراهم می‌کند تا بطور داوطلبانه به خدمت باز گردند.

MEB همزمان در جریان ایجاد تغییراتی چند در سیاست‌های کادری خود است تا از توزیع منطقی آموزگاران اطمینان حاصل کند. انگیزه‌هایی نیز برای جذب معلمان جهت تدریس در مناطق فقیر و حومه فراهم شده است. در این راستا، قانون پرداخت اضافه حقوق متناسب با افزایش "بدی آب و هوا" بین ۶۰ تا ۱۵۰ درصد بوسیله دولت تصویب شده است.

آموزش همگانی

در کشور ترکیه، آموزش تحت نظارت و کنترل دولت می‌باشد. طبق اصل ۴۲ قانون جمهوری ترکیه هر کس حق تحصیل و آموزش دارد. دانش آموزان با توجه به علائق و قابلیت هایشان از طریق جهت دهی به برنامه های مختلف آموزشی تعلیم می بینند. همچنین سیستم آموزشی باید این جهت گیریها را شناسایی کند. طبق قانون عمومی شماره ۱۷۳۹ درباره آموزش ملی هدف آموزش همگانی، تربیت افرادی می باشد که ارزشهای قوم ترک را پذیرفته، وظایف و مسؤولیتهایشان را در قبال کشورشان درک کرده و آنها را بخشی از رفتار خود قرار داده اند، که به اشاعه علم پرداخته، از دانش و تکنولوژی بهره می گیرند، و افرادی که شهروندان آزاد بوده و به حقوق بشر احترام می گذارند. بعلاوه، هدف نظام آموزش ملی آماده سازی افراد برای آینده و ایجاد شغل می باشد که در نتیجه باعث سلامتی و شادابی فرد و جامعه شود.

در این راستا، از اولین سالهای استقلال جمهوری ترکیه تاکنون تعداد مدارس، معلمان و دانش آموزان بطور چشمگیری افزایش یافته و فعالیت هایی در جهت تربیت افراد شایسته صورت پذیرفته که در نتیجه

آن گروه گسترده ای از مردم آموزش دیده اند. تعداد مدارس ۱۲ برابر، تعداد دانش آموزان ۴۵ برابر و تعداد معلمان ۴۶ برابر افزایش یافته است. از آنجا که آموزش همگانی مهمترین جزء توسعه اقتصادی، اجتماعی و تکنولوژی کشور می باشد از اهمیت زیادی هم در بخش دولتی و هم در طرحهای توسعه برخوردار است. از این رو ، بطور مداوم به تعداد مراکز آموزشی افزوده می شود تا از این طریق بتوان نیازهای آموزشی جمعیت کشور را فراهم کرد.

اهداف کوتاه مدت آموزشی

از جمله مهمترین اهداف کوتاه مدت آموزش همگانی می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ۱- فراهم نمودن امکانات آموزش همگانی برای کلیه اقشار جامعه
- ۲- افزایش کیفیت آموزش
- ۳- دسترسی صد در صد شهروندان ترکیه ای به آموزش
- ۴- معطوف داشتن حداکثر توجه به دانش آموزان مقاطع مختلف آموزشی
- ۵- تقویت موضوعات درسی پایه و روش های یاد گیری فعال، قابل رقابت با فن آوری های جدید
- ۶- ریشه کن سازی بیسوادی در میان افراد بزرگسال

اهداف دراز مدت آموزشی

اهداف دراز مدت آموزش همگانی براساس شش بعد مطرح شده در «چهارچوب عمل برای تأمین نیازهای اساسی یادگیری» به شرح ذیل توصیف شده است:

- گسترش و پیشرفت فعالیت مهدهای کودک درحوزه آموزش پیش دبستانی
- پیشرفت کامل آموزش ابتدایی تا سال ۲۰۰۵ درحوزه آموزش ابتدایی
- کاهش نرخ بی سوادی در میان افراد بزرگسال از طریق معطوف داشتن توجه به آموزش غیر رسمی

- گسترش آموزش مهارت‌های حرفه ای مورد نیاز جوانان و بزرگسالان در حوزه مهارت‌یابی و آموزش و پرورش غیر رسمی

- تقویت ارزش‌ها، مهارت‌ها و دانش مورد نیاز افراد از طریق گسترش تمامی کانال‌های آموزشی من جمله بهره گیری از وسایل ارتباط جمعی در حوزه آموزش غیررسمی

- تربیت شهروندانی وفادار به اصول و اصلاحات آتاتورک و ملی‌گرایی وی که خود را در قانون اساسی متبلور ساخته است

- پذیرش، حفظ و پیش‌برد ارزش‌های ملی، اخلاقی، انسانی، روحانی، و فرهنگی ملت ترکیه

- عشق به خانواده، سرزمین و ملت و تلاش دائمی برای حفظ آن

- آگاهی از حقوق دموکراتیک، آزاد (غیر دینی) و اجتماعی براساس حقوق انسانی و اصول پایه قانون اساسی

- تربیت افراد مولد، خلاق و سازنده با خصوصیات و شخصیتی سالم و متعادل از لحاظ فیزیکی، روانی، اخلاقی و رفتاری که به منطق علمی و آزاد مجهز باشند

- تربیت افراد برخوردار از جهان بینی احترام به حقوق انسان‌ها و احساس مسئولیت نسبت به جامعه

- کسب علوم، مهارت‌ها، نگرش‌ها و عادت به کارگروهی از طریق پیشرفت علائق و توانائی‌های فردی

- پیش‌برد بهزیستی و خوشبختی شهروندان و جامعه ترک و سرعت بخشیدن به پیشرفت فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی در عین وحدت ملی

- تبدیل جامعه ترکیه به عضوی با نفوذ، خلاق و سازنده در تمدن کنونی

به طور کلی می توان اصلی ترین اهداف آموزش همگانی کشور ترکیه را به شرح ذیل خلاصه نمود:

۱- دست یابی به نرخ ۱۰۰ درصدی حضور در آموزش ابتدایی (۹۵ درصد در سال ۱۹۸۶) .

۲- افزایش میزان فعلی سواد ۸۵ در صدی

۳- تأکید بر گسترش برنامه های آموزش فنی و حرفه ای

۴- گسترش مدارس فراگیر و ارائه برنامه های چند منظوره به ۶۰ درصد از دانش آموزان مقاطع

دبیرستانی

۵- انجام اقدامات ضروری برای بالا بردن کیفیت آموزش

۶- توسعه آموزش پیش دبستانی برای بر آورده کردن تقاضای طبقات مختلف جامعه

نهادهای مرکزی

از جمله مهمترین نهادهای مرکزی دست اندرکار آموزش پایه در کشور ترکیه می توان به موارد ذیل

اشاره نمود:

۱- وزارت آموزش ملی

که عهده دار وظیفه به ثمر رساندن اهداف آموزش همگانی از طرف دولت در راستای اصول قانون

اساسی می باشد.

از جمله مهمترین وظایف وزارت آموزش ملی می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

(۱) طرح و برنامه ریزی، اجرا و کنترل تمامی سرویس های آموزشی و پرورشی، به منظور پرورش

شهروندانی وفادار به اصول و اصلاحات آتاتورک و ملی گرایی وی

(۲) پذیرش، حمایت و پیش برد ارزش های ملی، اخلاقی، انسانی، روحانی و فرهنگی ترکیه و تقویت

حس علاقه مندی به خانواده سرزمین و ملت و صیانت از آن

۳) گشودن مراکز آموزشی، پیش دبستانی، ابتدایی متوسطه و دیگر مراکز رسمی و غیر رسمی آموزش و دادن مجوز به دیگر مؤسسات آموزشی تحت مؤسسات و سازمان‌های دیگر وزارتخانه‌ها به جز مراکز آموزش عالی

۴) تنظیم و اجرای خدمات مربوط به آموزش شهروندان ترک در کشورهای خارجی

۵) تعیین مدارک معادل برای مراکز آموزش رسمی و غیررسمی تحت نظارت مؤسسات و سازمان‌های دیگر وزارتخانه‌ها به جز مراکز آموزش عالی

۶) تدارک برنامه‌ها و مقررات آموزشی برای مؤسسات آموزش متوسطه نیروهای ارتش ترکیه

۷) ارائه خدمات تربیت بدنی، فوق برنامه و فعالیت‌های پیشاهنگی در مدارس

۸) فراهم نمودن امکانات سکونت، تغذیه و احتیاجات مالی دانش آموزان و دانشجویان

۲- دانشگاه‌ها و مؤسسات خصوصی

۳- نهادهای محلی و بانک جهانی به عنوان نهادهای تامین کننده بودجه

۴- کمیسیون‌های فنی

گزارش ارزیابی آموزش همگانی سال ۲۰۰۰ ترکیه بوسیله بخش‌های مربوطه و کمیسیون‌های فنی سازماندهی شده، تحت نظارت و هماهنگی مدیر کل آموزش ابتدایی MEB تهیه شده و به اعضا هیئت عالی ارائه می‌گردد. از جمله مهمترین مسوولیت‌های کمیسیون‌های فنی می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- تهیه برنامه کار

- سازماندهی جلسات برای تهیه برنامه کار

- تحویل کارانجام شده به اعضا هیئت عالی

آموزش ابتدایی

ساختار آموزشی

مقطع آموزش ابتدایی شامل کودکان گروه سنی بین ۶ تا ۱۴ سال می شود. در مدارس دولتی رایگان این آموزش برای کودکان دختر و پسر اجباری است. مدارس ابتدایی مؤسسات آموزشی ملی هستند که توسط دولت برای تعلیم و تربیت پسران و دختران از طریق دوره آموزش اجباری ۵ ساله ایجاد شده اند. طول مدت آموزش در این مدارس ۸ سال است. در طول سال تحصیلی ۹۲-۱۹۹۱، ۶۸۳۰۶۸۳ کودک تحت نظر ۲۳۴۱۵۴ معلم در ۵۰۶۶۹ مدرسه ابتدایی آموزش دیده اند. ۹۵/۲۴ درصد کودکان در این رده سنی در مدارس حضور یافتند. آموزش ابتدایی برای تمامی شهروندان بدون در نظر گرفتن جنسیت آنها اجباری است و به صورت رایگان در مدارس دولتی ارائه می شود. مؤسسات آموزشی ابتدایی شامل مدارس آموزش ابتدایی، کلاس های آموزشی و جبرانی و هم چنین مدارس و کلاس هایی است که برای کودکان با نیاز به آموزش خاص (کودکان استثنایی) تأسیس می شود.

ساختار مراکز آموزش ابتدایی

سال تحصیلی	تعداد مدارس	تعداد کل ثبت نامی	تعداد دختران ثبت نامی	تعداد کل معلمان	تعداد معلمان زن
۱۹۹۰	۵۱۰۵۵	۶۸۴۸۰۸۳	۳۲۲۵۲۵۹	۲۲۵۸۵۲	۹۵۷۴۰
۱۹۹۱	۵۰۶۶۹	۶۸۷۸۹۲۳	۳۲۳۸۵۹۹	۲۳۴۹۶۱	۹۹۴۷۴
۱۹۹۲	۴۹۹۷۴	۶۷۰۷۷۲۵	۳۱۶۳۸۰۸	۲۳۵۷۲۱	۱۰۰۸۲۲
۱۹۹۳	۴۹۵۹۹	۶۵۲۶۲۹۶	۳۰۹۲۳۳۷	۲۳۷۹۴۳	۱۰۲۳۹۱
۱۹۹۴	۴۸۴۲۹	۶۴۶۶۶۴۸	۳۰۶۵۴۸۵	۲۳۳۰۷۳	۱۰۱۵۵۷
۱۹۹۵	۴۸۰۳۸	۶۴۰۳۳۰۰	۳۰۳۳۰۸۲	۲۳۱۹۰۰	۱۰۱۱۴۸
۱۹۹۶	۴۶۲۹۲	۶۳۸۹۰۶۰	۳۰۱۳۵۵۰	۲۱۷۱۳۱	۹۴۵۵۰

اهداف دراز مدت آموزشی

از جمله مهمترین اهداف دراز مدت آموزش ابتدایی هماهنگ با اهداف دراز مدت و اصول اساسی آموزش ملی می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ۱- ایجاد دانش پایه، مهارت‌ها، نگرش‌ها و عادات لازم برای کودکان ترک به منظور تبدیل به شهروندانی خوب و پرورش آنان در راستای اخلاقیات.
- ۲- آماده سازی کودکان ترک برای زندگی و آموزش در سطوح بالاتر و پرورش آنان در راستای علائق و استعدادهایشان.

اهداف کوتاه مدت آموزشی

از جمله مهمترین اهداف کوتاه مدت آموزش ابتدایی هماهنگ با اهداف دراز مدت و اصول اساسی آموزش ملی می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ۱- خلق محیط آموزشی تحقیقاتی، مولد و مؤثر که به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد خواسته‌ها و احساسات خود را بیان کرده، نقاط ضعف و قوت خود و خانواده شان را شناسایی نموده و احساس مسئولیت خود را پرورش دهند.
- ۲- خلق محیط‌های آموزشی و فوق برنامه که برای دانش‌آموزان ابزار لازم برای پیدا کردن دیدی وسیع و جامع نسبت به دنیا را فراهم کند.
- ۳- تهیه برنامه‌ها برای این که دانش‌آموزان را از تکنولوژی‌های اطلاعاتی و مسائل اجتماعی و فرهنگی مطلع ساخته و آنان را افرادی چند بعدی و در حال پیشرفت دائمی در مسائل آکادمیک و اجتماعی و انسان‌هایی با شعور بسازد.

۴- وادار ساختن کودکان در فراگیری مهارت‌هایی که به آنان توانایی پذیرفته شدن در جامعه و

محیط اطراف زندگیشان را می‌دهد.

به طور کلی ترمی توان گفت که هدف اصلی مقطع ابتدایی آموزش دانش و مهارت‌های اولیه به کودکان، آموزش راه و رسم شهروند خوب بودن و آماده کردن آنها برای زندگی اجتماعی و مقاطع آموزشی

بالاتر با در نظر گرفتن علایق، استعدادها و توانائی های دانش آموزان است.

برنامه های آموزشی

از جمله مهمترین برنامه های آموزشی مراکز آموزش ابتدایی می توان به زبان ترکی، ریاضی، تعلیمات اجتماعی، علوم، علوم اجتماعی، حقوق مدنی و حقوق بشر، تاریخ جمهوری ترکیه، زبانهای خارجی، علوم مذهبی، فرهنگ و اخلاق، نقاشی- کاردستی، موسیقی، ورزش، حرفه و فن ،کمک‌های اولیه و قوانین راهنمایی و رانندگی، فعالیتهای فردی و گروهی و دروس اختیاری اشاره نمود. مدت زمان هر کلاس ۴۰ دقیقه است.

نرخ جلسات هفتگی پایه های مختلف تحصیلی

دروس	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم	هفتم	هشتم
زبان ترکی	۱۲	۱۲	۱۲	۶	۶	۵	۵	۵
ریاضی	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴
تعلیمات اجتماعی	۵	۵	۵	-	-	-	-	-
علوم	-	-	-	۳	۳	۳	۳	۳
علوم اجتماعی	-	-	-	۳	۳	۳	۳	-
حقوق مدنی و حقوق بشر	-	-	-	-	-	-	۱	۱
زبانهای خارجی	-	-	-	۲	۲	۴	۴	۴
دین، فرهنگ و اخلاق	-	-	-	۲	۲	۲	۲	۲
نقاشی و کاردستی	۲	۲	۲	۱	۱	۱	۱	۱
موسیقی	۲	۲	۲	۱	۱	۱	۱	۱
ورزش	۲	۲	۲	۲	۲	۱	۱	۱
حرفه و فن	-	-	-	۲	۲	۲	۲	۲
کمک‌های اولیه و قوانین راهنمایی و رانندگی	-	-	-	-	-	۱	-	۱
فعالیتهای گروهی و فردی	۳	۳	۳	-	-	-	-	-
دروس اختیاری	-	-	-	۴	۴	۳	۳	۳

پروژه‌های آموزشی

معرفی آموزش ابتدایی در قالب هشت سال آموزش پایه اجباری در تمامی مناطق کشور از برنامه سوم به بعد در نظر گرفته شد. این موضوع در پانزدهمین هیئت آموزش ملی پذیرفته شد. طبق قانون شماره ۴۳۰۶ آموزش ابتدایی به صورت اجباری در شکل دوره ۸ ساله پیوسته در آمده و اجرای آن در سطح کشور شروع شد. بعد از این قانون «برنامه آموزش پایه» شروع شد. همچنین «پروژه آموزش ۲۰۰۰» برای کمک به دست یابی اهداف آموزش ابتدایی معرفی شد. پروژه‌های زیاد دیگری نیز با سرمایه‌گذاری مؤسسات خصوصی شروع شد و به طور مستمر ادامه یافت که از جمله مهمترین آنها می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- پروژه آموزش ۲۰۰۰

به دلیل افزایش دوره آموزش ابتدایی تا ۸ سال در راستای آموزش ملی، پروژه آموزش ۲۰۰۰ در کنار قانون ۴۳۰۶ به مرحله اجرا در آمد. اصول اساسی پذیرفته شده در این پروژه به شرح ذیل می باشد:

۱- حذف (حالت دوشیفتی) برنامه مدارس دونوبته که در حال حاضر در بعضی مدارس شهرهای بزرگ انجام می‌شود.

۲- کاهش تدریجی دانش‌آموزان کلاس و رساندن آن به ۳۰ دانش‌آموز تا سال ۲۰۰۰

۳- ، حمل و نقل دانش‌آموزان با اتوبوس از محل‌های کوچک به مدارس مرکزی‌تر در مناطقی که آب و هوا و وضع جاده مساعد است و مشکل امنیتی وجود ندارد، در جهت حصول کیفیت بالای آموزشی

۴- فراهم سازی امکانات آموزشی برای دانش‌آموزان ساکن مناطق نامساعد آب و هوایی و مناطق دور افتاده از طریق مدارس آموزش ابتدایی شبانه‌روزی (YIBO) و مدارس پایه شبانه‌روزی (PIO) به هزینه دولت

۵- حذف تدریج آموزشی دانش‌آموزان چند سطح در یک کلاس (به‌گونه‌ای که در روستاها انجام

می‌شود) با گسترش مدارس شبانه‌روزی

۶- توزیع لباس، کیف، کتاب، و دفتر در میان دانش‌آموزانی که امکانات مالی کافی ندارد

۷- تکمیل آموزشی رسمی از طریق روش‌های آموزش از راه دور

۸- نصب آزمایشگاه‌های کامپیوتر در مدارس آموزشی ابتدایی و استفاده از این آزمایشگاه‌ها برای

آموزش به کمک کامپیوتر (CAE)

۹- فراهم نمودن امکانات آموزش زبان برای کودکان به منظور آموزش حداقل یک زبان خارجی در

سطح ابتدایی

۱۰- مجهز کردن مدارس در راستای نیازهای عصر حاضر.

۱۱- فراهم نمودن امکانات و تسهیلات فعالیت فیزیکی در جهت رشد فیزیکی آنان در کنار رشد

قابلیت‌های عقلی

۱۳- فراهم نمودن موقعیت‌های آموزش از راه دور برای تمامی فارغ‌التحصیلان آموزش ابتدایی

۲- پروژه آموزش بهداشت در مدارس

این پروژه در سال‌های تحصیلی ۹۹-۱۹۹۵ در ۱۰ مدرسه ابتدایی کشور از طریق هم‌کاری WHO، هیئت

اروپایی، کمیته و وزرات بهداشت شروع شد. هدف پروژه آموزش راه سالم زندگی به کودکان و قادر ساختن

آنان در فراگیری دانش و نظرها در این مورد و حساس کردن آن‌ها به مخاطرات سلامتی و پیشرفت

توانایی‌های تصمیم‌گیری آنان در رابطه با سلامتی خود و کمک به دیگران برای داشتن شخصیت بهتر بوده

است در آغاز سال تحصیلی ۱۹۹۹-۱۹۹۸ تعداد مدارس تحت پروژه از ۱۵ مدرسه به ۲۵ مدرسه افزایش یافت.

۳- پروژه کمک اجتماعی در حمایت از آموزش ۸ ساله ابتدایی

پروژه کمک اجتماعی به وسیله وزارتخانه آموزش در سال تحصیلی ۱۹۹۸-۹۸ به مرحله اجرا گذاشته شد تا از دست یابی به اهداف کوتاه مدت آموزشی ابتدایی و تکمیل دوره انتقالی با حداقل مشکلات اطمینان حاصل شود. از طریق این پروژه، لباس‌های مدرسه، کتاب‌های درس و امکانات آموزشی دیگر و همچنین تغذیه دانش‌آموزان در برنامه الحاقی (ادغام مدارس روستایی) فراهم آمد. افرادی از وزارتخانه فوق، برای ارائه آموزش حقوق کودکان در سمینار آنتالیا حضور یافتند تا به ارائه این قبیل آموزش‌ها به افراد مبادرت نمایند تا خود این افراد به نوبه خود به دیگران آموزش دهند. این سمینار در قالب برنامه مشترک دولت ترکیه و سازمان یونیسف در سال تحصیلی ۱۹۹۹-۲۰۰۰ به مورد اجرا در آمد تا موضوع حقوق کودکان در برنامه‌های آموزش رسمی و غیر رسمی به صورتی سالمتر مطرح گردد.

۴- پروژه KITGI

پروژه KITGI با عنوان پروژه بهبود جاده‌ها و خیابان‌ها با هدف امنیت ملی عبور و مرور در دست اجراست تا وضعیت فعلی و توصیه‌هایی در مورد آموزش امنیت ترافیکی که قسمتی از آن با وام بانک جهانی پرداخت شده است را تحت پوشش قرار دهد.

۵- پروژه هدایت حرفه‌ای دانش‌آموزان مدارس شبانه‌روزی حومه و روستاهای کشور

این پروژه به عنوان نمونه در ۱۳ استان با تأیید دفتر وزیر در ۱۷ مارس ۱۹۹۹ انجام شد. هدف طرح فوق هماهنگ با قانون شماره ۴۳۰۶ تکمیل دانش و مهارت دانش‌آموزان مدارس ابتدایی شبانه‌روزی در جهت آموزش فرهنگ فن‌آوری و آشنایی آنان با مشاغل مختلف و تامین آتیه شغلی آنان است.

۶- پروژه آموزش و پرورش بدون کیف

هدف از اجرای این پروژه، تکمیل آموزش و پرورش دانش‌آموزان مقاطع اول تا سوم ابتدایی است. طرح فوق به صورت نمونه طی سال ۹۶-۱۹۹۵ در ۴۲ مدرسه ابتدایی ۱۵ ایالت کشور به مرحله اجرا گذاشته شد. در سال تحصیلی ۹۸-۱۹۹۷ این برنامه به ۱۸۷۵ مدرسه در ۶۶ استان گسترش یافت.

۷- پروژه تهیه کتاب راهنمای معلمان

هدف این پروژه فراهم نمودن کتاب راهنمای معلمان برای راهنمایی آنان در اجرای سیاست دانش‌آموز محور در جهت هر چه فعال تر نمودن دانش‌آموزان در محیط آموزشی - یادگیری است. سازمان یونیسف مبلغ ۲۸۹۴۳ دلار امریکائی را به این پروژه تخصیص داده است. علاوه بر آن ۴۴۰۰ دلار آمریکایی به صورت وام برای گسترش و تکمیل آموزش فنی، حرفه‌ای، مهارتی (از منابع مالی تحت قانون شماره ۳۴۱۸) انتقال یافته و پروژه با بودجه کل ۳۳۳۴۳ دلار امریکا به مرحله اجرا درآمد. قراردادی با گروه آموزشی دانشگاه سلیمان برای آماده سازی کتاب راهنمای معلمان امضاء شد. در نهایت کتاب راهنما در ژوئن - جولای سال ۱۹۹۹ تکمیل و در سمینار تحولات آگوست ۱۹۹۹ به معلمان ارائه و نظرات آن‌ها در این مورد جمع آوری گردید.

۸- طرح ادغام مدارس روستایی ابتدایی

از جمله مهمترین دلایل اجرای طرح فوق می توان از موارد ذیل نام برد:

- ۱ - حصول اطمینان از امکانات و موقعیت‌های مساوی آموزشی و افزایش کیفیت آموزش با این حقیقت که وجود بخش‌های کوچک بسیاری در مناطق وسیعی در سراسر کشور، گسترش خدمات آموزش را مشکل ساخته است. در حالیکه فراهم نمودن خدمات آموزشی (مانند ساختمان مدارس و امکانات و معلم) برای تعداد زیادی از بخش‌های کوچک که در مناطق وسیعی گسترده اند، از نقطه نظر اقتصاد آموزش گران تمام می‌شود و تلاش برای کاهش هزینه‌ها باعث

کاهش در کیفیت آموزش خواهد شد. مدارس با تعداد کم دانش آموز که فاقد امکانات ساختمانی مناسب و معلم کافی هستند با توجه به خواست شهروندان در مناطق حومه ساخته شده است. این مدارس نه تنها تربیت افراد متخصص مورد نیاز برای پیشرفت را به روش مورد نظر مشکل می‌سازند بلکه با اصل شرایط آموزش مساوی نیز منطبق نیستند. این روش کار در عوض کیفیت آموزش را کاهش و هزینه آموزش را بالا می‌برد. در نتیجه تلاش برای حصول اطمینان از موقعیت‌ها و امکانات مساوی آموزشی و بالا بردن کیفیت آموزش دلایل مهمی برای ادغام مدارس روستایی در آموزش ابتدایی بوده است.

۲ - مهاجرت داخلی

عامل مهم دیگر در انتقال به ادغام مدارس در آموزش ابتدایی مهاجرت داخلی است. از سال ۱۹۸۰ مهاجرت از مناطق حومه به ایالت‌های مرکزی شروع شده که از جمله ایالت‌های فوق می‌توان از ایالات آدانا، آنکارا، آنتالیا، بورسا، لکل، استانبول، ازمیر، کوالی و دیار کبرو باتمن نام برد. از جمله استان‌هایی که عمده مهاجرت از آنها صورت می‌گیرد می‌توان به آرتوین، کانگیری، ارزروم، کارس، ریز، سیواز، تونسلی اشاره نمود. مهاجرت خصوصا از مناطق حومه به استان‌های مرکزی، تعداد شاگردان را کاهش داده و باعث شده مدارس زیر ظرفیت خود مشغول کار باشند.

۳ - تعداد زیاد بخش‌های مسکونی کوچک که در مناطق وسیعی گسترده شده‌اند.

در حالی که ۳۵۰۰۰ روستا در ترکیه وجود دارد، ۴۴۳۱۹ واحد مسکونی شبه روستا در اطراف این روستاها وجود دارد. اکثریت قریب به اتفاق این مسکونی‌ها جمعیت خیلی کمی دارند. ارائه خدمات آموزشی به همه این مناطق مسکونی نیازمند استخدام تعداد بیشتری کارمند و در

نتیجه صرف هزینه‌های بالاتری است. با پوشش دادن دانش‌آموزان این مناطق مسکونی کوچک با برنامه آموزش ابتدایی ادغام مدارس صرفه جویی بسیاری در نیروی کار و هزینه‌ها صورت می‌گیرد. علاوه بر این خدمات فضاهای آموزشی فراهم شده در روستای مرکزی تحت برنامه الحاق مدارس به این روستاها کمک می‌کند تا به مرور زمان بزرگ‌تر شده و باعث حذف مناطق مسکونی کوچک مستقر در مناطق وسیع می‌گردد.

نرخ مناطق و مدارس تحت پوشش طرح ادغام مدارس

سال تحصیلی	تعداد استان‌ها	تعداد مناطق	تعداد مدارس غیر ادغامی	تعداد مدارس ادغامی	تعداد دانش‌آموزان ادغامی
۱۹۸۹-۱۹۹۰	۲		۵	۱۲	۳۰۵
۱۹۹۰-۱۹۹۱	۹	۳۵	۷۸	۲۵۸	۳۲۸۹
۱۹۹۱-۱۹۹۲	۲۹	۱۶۰	۴۰۸	۱۰۹۴	۱۸۲۵۶
۱۹۹۲-۱۹۹۳	۴۳	۳۲۵	۹۳۸	۲۳۷۱	۵۳۶۷۶
۱۹۹۳-۱۹۹۴	۵۶	۵۳۷	۱۶۳۵	۴۴۱۶	۸۴۲۶۳
۱۹۹۴-۱۹۹۵	۵۷	۴۹۳	۱۶۳۰	۴۶۸۳	۷۴۹۸۱
۱۹۹۵-۱۹۹۶	۶۲	۵۵۷	۲۱۸۲	۵۹۹۴	۹۵۵۵۴
۱۹۹۶-۱۹۹۷	۶۴	۵۷۶	۲۳۳۶	۷۵۰۲	۱۲۰۹۹۸
۱۹۹۷-۱۹۹۸	۷۲	۷۴۰	۴۸۰۳	۱۸۲۱۳	۲۸۱۸۳۳
۱۹۹۸-۱۹۹۹	۷۵	۸۱۰	۵۶۹۷	۲۷۰۸۱	۵۲۱۲۷۱

آمار تحصیلی

نسبت کل ثبت نام در سراسر ترکیه برای سال تحصیلی ۹۹ - ۱۹۹۸ حدود ۹۲/۲ درصد است که شامل ۹۳/۳ درصد برای پسران و ۸۵/۸ درصد برای دختران می‌شود.

نسبت خالص ثبت نام در سراسر کشور ۸۷/۵ درصد که ۹۲/۶ درصد برای پسران و ۸۲/۳ درصد برای دختران است. قبل از ۱۹۹۷ میزان ثبت نام در آموزش ۵ ساله ابتدایی ۹۹/۸ درصد بود.

به دنبال قانون دوره اجباری ۸ ساله ابتدایی که به معنای ترکیب دوره ۵ ساله ابتدایی و دوره ۳ ساله راهنمایی بود، نسبت ثبت نام در دوره ۸ ساله آموزش ابتدایی در رابطه با نسبت پایین ثبت نام در آموزش مقدماتی متوسطه (۶/۶۹) پایین آمد. از طریق آموزش ۸ ساله پیوسته ابتکارات بسیاری به روش قاطع برای افزایش شرکت در آموزش ابتدایی، برای افزایش ظرفیت آموزش ابتدایی و به طور خلاصه برای افزایش میزان ثبت نام صورت گرفت. دولت خط مشی گسترش آموزش ابتدایی ۸ ساله برای آموزش پایه را تا رسیدن پوشش همگانی، بالا بردن کیفیت آموزش پایه و افزایش علاقه دانش آموزان به تحصیل در مدارس آموزش ابتدایی را رسم نموده است. براین اساس آماده سازی برنامه آموزش پایه در وزارت آموزش ملی و اجرای موفقیت آمیز این برنامه به صورت موظف در آمد.

مدارس شبانه روزی و مدارس با امکانات سکونتی با هدف حصول اطمینان از دسترسی به خدمات آموزش ابتدایی در مناطق حومه و روستایی و شبه روستایی که فاقد مدرسه هستند و برای کودکان خانواده های فقیر ایجاد شده است. تمامی هزینه های دانش آموزان در این مدارس توسط دولت پرداخت می شود. مدیریت کل آموزش ابتدایی کشور برنامه آموزش ابتدایی الحاقی (ترکیب مدارس روستایی) را گسترش داده است. این برنامه با هدف حصول اطمینان از دسترسی به آموزش با کیفیت بهتر برای دانش آموزانی که در مناطق وسیع کم جمعیت زندگی می کنند و دانش آموزان مدرسی که از آموزش چند سطح در یک کلاس (مانند کلاس های روستایی) برخوردار می گردند، فراهم می آید.

فعالیت مدارس ابتدایی شبانه روزی محلی (CYIBO) و مدارس ابتدایی با پانسیون (PIO) مدارس ابتدایی شبانه روزی محلی و مدارس ابتدایی با پانسیون در سال ۱۹۶۲ بنا به اصل اول مقررات مدارس ابتدایی محلی تحت قانون آموزش و پرورش ابتدایی شماره ۲۲۲ شروع شد. این اصل بیان می کند که مدارس محلی با تسهیلات روزانه و اقامت شبانه در جاهایی که چندین روستا نزدیک به یکدیگر یا در روستاهایی که خانه ها به صورت گروهی در منطقه وسیعی پراکنده اند، ایجاد شود. گشودن مدرسه های

شبانه‌روزی بعداً براساس اصل ۲۵ قانون پایه آموزش ملی شماره ۱۷۳۹ و اصل ۹ قانون آموزش و پرورش ابتدایی شماره ۲۲۲ ادامه پیدا کرد. تمامی هزینه‌های دانش‌آموزان مدارس شبانه‌روزی ابتدایی بوسیله دولت پرداخت می‌شود. آموزش در ۱۸۴ مدرسه شبانه‌روزی محلی و ۱۱۷ مدرسه ابتدایی با پانسیون در سال تحصیلی ۹۹-۱۹۹۸ ادامه داشت. علاوه بر آن ۱۰۵ مدرسه شبانه‌روزی محلی و ۱۱ مدرسه ابتدایی با پانسیون و ۳۹ خوابگاه در دست تاسیس است. علاوه بر این ۹ مدرسه ابتدایی شبانه‌روزی محلی و ۱۰ مدرسه ابتدایی با خوابگاه به دختران اختصاص یافته تا از شرکت دختران خصوصاً در مناطقی که مدرسه ندارند اطمینان حاصل شود. ساختن مدارس شبانه‌روزی بعد از این که قانون شماره ۴۳۰۶ به مرحله اجرا در آمد سرعت بیشتری گرفت چون این مدارس موظفند تسهیلات لازم برای آموزش با کیفیت بهتر را برای دانش‌آموزانی که در مناطق کم جمعیت که جمعیت به‌طور پراکنده در مناطق وسیعی گسترده‌اند فراهم سازند. هم‌چنین ظرفیت مدارس شبانه‌روزی کنونی افزایش یافت و دانش‌آموزانی که نمی‌توانستند بوسیله برنامه ادغام مدارس (ترکیب مدارس روستایی) پوشش یابند، بدون امتحان ورودی به این مراکز وارد شدند.

آمار مدارس ابتدایی شبانه‌روزی محلی و مدارس ابتدایی با خوابگاه

نوع مدرسه	ظرفیت	تعداد کل دانش‌آموزان شبانه‌روزی	تعداد کل دانش‌آموزان روزانه	جمع کل
YIBO	۹۱۵۸۸	۷۷۳۷۲	۱۳۴۱۹	۹۰۷۹۱
PIO	۲۰۵۱۱	۱۰۱۵۰	۴۸۲۷۹	۵۸۴۲۹

نرخ مدارس ابتدایی شبانه روزی محلی دخترانه

استان	ظرفیت	تعداد کل دانش آموزان شبانه روزی	تعداد کل دانش آموزان روزانه	جمع کل
بینگول	۱۰۰۰			
دیاربکر	۴۰۰۰	۸۷۱	۱۲۶	۹۹۷
هاکاری	۵۲۰	۶۴۹	۱۱	۶۶۰
موس	۵۲۰	۱۲۷		۱۲۷
سیرت	۵۲۰	۱۶۶	۵۶	۲۴۲
سیلاس	۳۰۰	۷۰		۷۰
وان	۳۰۰	۳۶۶		۳۶۳
باتمن	۸۰۰	۹۰۲	۲۰	۹۲۲
سیرناک	۵۲۰			
جمع کل	۴۸۸۰	۳۱۶۸	۲۱۳	۳۳۸۱

نرخ مدارس ابتدایی پانسیونی دخترانه

استان	ظرفیت	تعداد کل دانش آموزان شبانه روزی	تعداد کل دانش آموزان روزانه	جمع کل
آدانا	۱۴۰			۰
بینگول	۳۰۰			۰
چانگری	۲۰۰	۲۱	۱۹۷	۲۱۸
کروم	۴۸	۴۰	۳۸۳	۴۲۳
گوموشان	۲۰۰	۶۸	۸۰۵	۸۷۳
کی سری	۳۰۰	۱۷۸	۲۰۲	۳۸۵
اردو	۱۰۰		۹۳۵	۹۳۵
اردو	۱۰۴	۳۳	۳۸۷	۴۲۰
تونسلی	۵۰	۷۷	۱۲۸۵	۱۳۶۲
آرداهان	۱۵۰	۷۵	۵۱۱	۵۸۶
جمع کل	۱۵۹۲	۴۹۲	۴۷۱۰	۵۲۰۲

نرخ افت تحصیلی

نکته قابل توجه در بررسی میزان مردودی در کلاس‌های مختلف آن است که مردودی کلاس ششم حدود ۱۲/۷ درصد است. یکی از دلایل آن این است که دانش‌آموزان در تطبیق با برنامه متفاوتی که در شروع کلاس ششم اجرا می‌شود با مشکل روبرو هستند. جلوگیری از این مسئله با انتقال به آموزش پیوسته هشت ساله و حصول اطمینان از پیوستگی برنامه ممکن شده است. دومین دلیل برای این میزان بالای مردودی در کلاس ششم به دلیل روی‌کرد معلم است. دانش‌آموزانی که بطور معمول آموزش را از یک معلم در طول پنج ساله ابتدایی دریافت می‌کرده‌اند اما در این مرحله با معلمین گوناگون در کلاس‌های گوناگون روبرو می‌شوند. این وضعیت باعث کاهش میزان توجه مخصوص به شخص دانش‌آموز می‌شود. این مشکل نیز با معرفی دوره ۸ ساله پیوسته آموزش پیشگیری شده است. دانش‌آموزان با درس‌های مختلف و معلمین مختلف در کلاس چهارم آشنا شده و به تدریج با آن کنار می‌آیند و این‌گونه تاثیر منفی بر دانش‌آموزان به حداقل می‌رسد.

نرخ ابقاء تحصیلی در کلاس پنجم

نرخ ورودی به کلاس پنجم در مدارس دولتی سراسر کشور ۹۸/۸ درصد است. این میزان برای پسران ۹۸/۶ درصد و برای دختران ۹۹ درصد تخمین زده می‌شود. این میزان به دلیل این‌که اتمام حداقل چهار سال تحصیلی پیش نیاز باسواد پایدار است از اهمیت زیادی برخوردار است. هم‌چنین با در نظر گرفتن این حقیقت که این میزان شاخص نیز "قدرت نگه‌دارنده مدرسه" است، مشاهده می‌شود که میزان افت تحصیلی تا کلاس پنجم پایین است. علاوه بر آن به واسطه اتخاذ سیاست آموزش اجباری تا سن ۱۴ سالگی، از ترک تحصیل قبل از این سن جلوگیری شده است.

ضریب کار آبی

بر اساس داده‌های مدارس ابتدایی طی سال تحصیلی ۹۷-۱۹۹۶ ضریب کار آبی ۶۶/۶ درصد بوده است. به دلیل این که داده‌های مورد نظر خیلی قابل اعتماد نبوده‌اند ارزش این شاخص پایین است. دانش‌آموزانی که بعد از دوره پنج ساله به مدارس خصوصی انتقال یافته‌اند در آمار ترک تحصیل آمده است. اینطور بنظر می‌رسد که تغییر ساختار سیستم فارغ التحصیلی در کنار انتقال به آموزش اجباری هشت ساله پیوسته در سال ۱۹۹۷ و ابتکارات معرفی شده به سیستم آموزشی با هدف بهبود پیشرفت دانش‌آموزان اثرات مثبتی بر ضریب کار آبی داشته باشد.

ارزشیابی تحصیلی

طی ۳ سال اول دبستان دانش‌آموزان بر اساس فعالیت‌های کلاسی ارزشیابی شده و طی سال‌های چهارم و پنجم حداکثر دو آزمون کتبی برای ارزشیابی برگزار می‌شود. در مرحله دوم آموزش ابتدایی (پایه های ششم تا هشتم) حداقل دو آزمون کتبی و یک آزمون شفاهی برای هر درس برگزار می‌شود. به دانش‌آموزی که این مقطع را با موفقیت به پایان برساند گواهینامه ای اعطای می‌شود.

آموزش متوسطه

ساختار آموزشی

از سال ۱۹۹۷ (به دنبال سیستم جدید که جایگزین سیستم قبلی ۵ سال آموزش ابتدایی و ۳ سال آموزش راهنمایی) آموزش متوسطه که به دنبال هشت سال آموزش ابتدایی ارائه می‌گردد، شامل دبیرستان‌های عمومی- فنی و حرفه‌ای می‌شود که دوره آموزششان ۳ سال و در مورد دبیرستان فنی ۴

سال است. دبیرستان‌های عمومی دانش‌آموزان را برای حرفه خاصی آماده نمی‌کنند بلکه به آماده سازی آنان جهت ورود به دانشگاه مبادرت می نمایند.

در دبیرستان‌هاتی عمومی ساعت آموزش هفتگی در کلاس‌های مختلف متفاوت است و از حداقل ۳۳ ساعت تا حداکثر ۴۱ ساعت متغیر است. در سال دوم دانش‌آموزان در دبیرستان‌هایی که برنامه عمومی در آن اجرا می‌شود می‌توانند شاخه‌های تخصصی علوم طبیعی، ادبی، ریاضی، علوم اجتماعی، زبان‌های خارجی، آموزش هنری، و تربیت بدنی را انتخاب کنند. دبیرستان‌های حرفه‌ای، آموزش متوسطه سه ساله را فراهم نموده و افرادی با صلاحیت برای مشاغل مختلف تربیت می‌کنند و هم‌چنین دانش‌آموزان را برای مقاطع بالاتر آماده می‌سازند. دبیرستان‌های فنی برنامه ۴ ساله دارند. مطالب درسی سال اول همانند مدارس حرفه‌ای است. دانش‌آموزان آموزش متوسطه مدرکی در پایان تحصیلات دریافت می‌کنند که پیش‌نیاز ورود به آموزش عالی است. آموزش متوسطه شامل حداقل سه سال آموزش در دبیرستان ها و هنرستان های فنی و حرفه ای می شود. هدف دبیرستان ها عبارت است از به دست آوردن سطحی از فرهنگ عمومی، توسعه آگاهی افراد و آشکار ساختن مشکلات جامعه و کسب توانایی لازم برای سهیم شدن در رشد فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی کشور و آماده کردن دانش‌آموزان برای تحصیلات عالی است. طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۹۲-۱۹۹۱، ۸۹۳/۵۹۰ دانش‌آموز در ۱۹۶۱ دبیرستان، تحت نظر ۶۴۰۶۹ معلم آموزش دیدند.

از جمله مهمترین مراکز آموزش متوسطه می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- دبیرستان های آناتولی

این دبیرستان ها با هدف آموزش حداقل یک زبان خارجی برای دانش‌آموزان تأسیس شده است تا آنها بتوانند سطح آموزشی خود را به بهترین روش افزایش دهند. دوره آموزشی فوق دوره های آموزش

متوسطه ۷ ساله و یک دوره یکساله آمادگی را در بر می گیرد. به جز دروس زبان خارجی برنامه معمول دبیرستان های فوق با ارائه دروس علمی و ریاضی به زبان انگلیسی ، پیش می رود .

طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۹۲-۱۹۹۱ ، بالغ بر ۲۹/۴۵۲ دانش آموز در ۱۵۹ دبیرستان آناتولی زیر نظر ۴۲۷۳ معلم آموزش دیدند .

- دبیرستانهای فنی

طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۹۲-۱۹۹۱ ، ۳۳۹۱ دانش آموز در ۱۵ دبیرستان فنی و تحت نظر ۴۱۷ معلم آموزش دیدند .

- دانشسراهای تربیت معلم

این دبیرستان های دانش پایه را که معلمان آینده نیاز خواهند داشت ، فراهم می کنند . برنامه های آموزشی به مدت ۳ سال بعد از دوره متوسطه ادامه می یابد .

طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۹۲-۱۹۹۱ ، ۱۲۵۶۴ دانش آموز در ۸۷ دانشسرا آموزش دیدند که تعداد معلمان نیز ۶۳۲ نفر بوده است .

- دبیرستانهای شبانه

این دبیرستان ها برای کسانی که به خاطر کارشان نمی توانند دوره آموزشی را به صورت روزانه ادامه دهند و نیز برای کسانی که دوره سنی آموزش را پشت سر گذاشته اند ، یک دوره آموزش چهار ساله ارائه می دهد . طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۹۲-۹۱ ۵۰۵۸ دانش آموز در ۱۰ دبیرستان شبانه و توسط ۱۷۹ معلم آموزش دیدند .

- دبیرستان های هنرهای زیبای آنادولو

این مدارس برای شکوفا کردن استعداد های خاص دانش آموزان و حفظ ارزش های فرهنگی ، هنری و ملی ایجاد شده اند . دوره تحصیلی چهار ساله است که شامل یک دوره یکساله مقدماتی نیز می شود .

طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۹۲-۱۹۹۱، ۶۲۱ دانش آموز در ۶ دبیرستان و با ۷۱ معلم تعلیم دیدند .

- دبیرستانهای چند منظوره

بر اساس اصل ۲۹ قانون اساسی آموزش ملی ، در جاهایی که جمعیت کوچک و کاملاً پراکنده باشد ، وزارت آموزش ملی می تواند دبیرستان چند منظوره ای ، به منظور در بر رفتن دوره های عادی عمومی و فنی و حرفه ای ایجاد کند . اجرای این برنامه در ۱۵۸ مدرسه به تصویب رسیده و ۱۵۸ مورد از این مدارس ، به ارائه آموزشهای خود مبادرت می نمایند.

- دبیرستان های فنی و حرفه ای

این مدارس آموزش لازم را جهت ورود به دنیای کسب و کار به دانش آموزان منتقل کرده و نیز آنها را برای تحصیلات عالی مهیا می نمایند . این دبیرستان ها مؤسسات آموزشی هستند که یک دوره چهار ساله را بعد از مدارس متوسطه ارائه می کنند. این دوره شامل یک کورس علمی آموزش متوسطه به همراه یک کورس صنعتی حرفه ای برای آماده سازی دانش آموزان جهت ورود به مؤسسات آموزش عالی است. برنامه های این دبیرستان شامل دروس کامپیوتر، تجهیزات آموزشی، برق، الکترونیک، ریخته گری ، شیمی ، طراحی فنی ، موتورهای میکرو تکنیکال ، الکتونیک طبی ، نگهداری ماشین آلات و هواپیما و طراحی ساختمانی می شود. طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۹۲-۱۹۹۱ ، ۳۰۲۱۲ دانش آموز در ۱۹۱ دبیرستان فنی آموزش دیده اند . این مدارس خود به چهار گروه اصلی به ترتیب زیر تقسیم می شوند :

۱- مدارس آموزش فنی پسرانه

به منظور بر آوردن نیاز به کارمندان فنی پایه های متوسطه در زمینه صنعت ترکیه ، مدارس زیر تحت نظرمدير كل آموزش فنی پسرانه به ارائه آموزش می پردازند: دبیرستانهای فنی آناتولی ، دبیرستانهای فنی ، دبیرستان های حرفه ای آناتولی و دبیرستان های حرفه ای صنعتی .

- دبیرستانهای فنی آناتولی

دوره آموزش با احتساب دوره مقدماتی یکساله ، چهار سال می باشد .

دانش آموزان علاوه بر دروس گنجانده شده در دبیرستان های علوم نظری میزان حداقلی از یک زبان خارجی را نیز می آموزند . آموزش صنعتی حرفه ای آنها را برای تحصیلات عالی و شغل آینده مهیا می کند . از جمله برنامه های آموزشی این دبیرستان ها می توان به آموزش کامپیوتر، برق، روزنامه نگاری، ساخت و ساز ، مکانیک، متدهای کنترل از راه دور ، الکترونیک ، طب، ماشین آلات و معماری اشاره نمود. طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۹۲-۱۹۹۱ ، ۵۶۷۵ دانش آموز در ۴۴ دبیرستان تعلیم یافته اند .

- دبیرستانهای آموزش حرفه ای آناتولی

طول دوره تحصیل به احتساب یک سال دوره مقدماتی چهار سال می باشد .

دانش آموزان در حرفه های انتخابیشان تعلیم میبینند و دروس را نیز در یک زبان خارجی میگذرانند. دوره های این دبیرستان ها شامل پنج زمینه حرفه ای است .

طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۹۲-۱۹۹۱ ، ۶۰۳ دانش آموز در ۳ دبیرستان تعلیم دیدند .

- دبیرستان های آموزش صنعتی

در این دبیرستان ها دوره های ۳ ساله بعد از دوره متوسطه به دانش آموزان عرضه می شود .

برنامه های آموزشی شامل آموزش های حرفه ای در زمینه های مختلف صنعتی است که دانش

آموزان را برای ورود به مؤسسات آموزش عالی و رشته های مختلف صنعتی آماده می کند .

طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی، ۸۶۴ ، ۲۲۶ دانش آموز در ۴۲۶ دبیرستان و توسط ۱۷۴۴۶

معلم تعلیم دیدند .

۲- مدارس آموزش فنی دخترانه

امکانات آموزش توسعه یافته توسط مدیریت کل آموزش فنی دخترانه برای دختران و زنان در شکل سازمان های آموزش رسمی و غیر رسمی وجود دارد .

این مدارس نیز خود به چهار گروه اصلی به ترتیب زیر تقسیم می شوند :

- دبیرستان های آموزش حرفه ای دخترانه

در این دبیرستان ها یک دوره آموزش سه ساله بعد از آموزش متوسطه وجود دارد که پرسنل فنی برای زمینه های مختلف شغلی تربیت می کند. نزدیک به ۲۷ رشته در این دوره آموزش داده می شود . طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۱۹۹۲-۱۹۹۱، ۴۹۱۶۹ دانش آموز در ۳۶۱ دبیرستان آموزش حرفه ای بوسیله ۱۲۰۲۸ معلم تعلیم دیدند .

- دبیرستان های آموزش فنی دخترانه

در این دبیرستان ها دوره آموزشی چهار ساله به داوطلبان ارائه می گردد. برنامه های آموزشی بر روی دانش عمومی و دروس علمی پایه ریزی شده است. در این دوره آموزش چهار رشته تحصیلی صنعتی ارائه می شود. طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی، ۶۸۷ دانش آموز در ۲۶ دبیرستان تعلیم دیده اند .

- دبیرستان های آموزش فنی دخترانه آناتولی

طول دوره تحصیل به احتساب دوره یک ساله مقدماتی پنج سال می باشد. در این دبیرستان ها یک زبان خارجی تعلیم داده می شود. طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی، ۱۸۳ دانش آموز در یک دبیرستان تحصیل کرده اند .

- دبیرستان های آموزش حرفه ای دخترانه آناتولی

قسمتی از دروس ارائه شده به زبان انگلیسی می باشد . طول مدت تحصیل با احتساب یک سال دوره مقدماتی ، ۵ سال می باشد . آموزش ارائه شده در این مدارس در ۲۰ رشته حرفه ای می باشد .

طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۱۹۹۲-۱۹۹۱، ۳۰۴۳ دانش آموز در ۳۶ دبیرستان تعلیم دیدند .

۳- مدارس آموزش توریسم و تجارت

این مدارس خود به گروه های اصلی ذیل تقسیم می شوند :

- مدارس حرفه ای توریسم و تجارت

سازمان های آموزشی هستند که در آنها دانش آموزان برای آماده شدن جهت برآورده سازی نیازهای تجاری و بخش توریسم تعلیم می بینند .

- دبیرستان آموزش حرفه ای توریسم و هتل داری آناتولی

طول مدت تحصیل با احتساب دوره مقدماتی یک ساله چهار سال است .

دانش آموزان در این مدارس با فراگیری زبان های خارجی برای شغل های منتخب مهیا می شوند .

طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۱۹۹۲-۱۹۹۱، ۵۲۳۶ دانش آموز در ۲۳ دبیرستان ، توسط

۵۱۱ نفر معلم تعلیم دیدند.

- دبیرستان های آموزش تجارت خارجی آناتولی

این دبیرستان ها آموزش و دانش یک زبان خارجی را برای مهیا کردن دانش آموزان برای ورود به

تجارت خارجی مرتبط با سازمان ها و شرکت های مختلف بازرگانی در مناطق آزاد تجاری ارائه می کنند .

طول دوره تحصیل با احتساب یک دوره یک ساله مقدماتی چهار سال است .

طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۱۹۹۲-۱۹۹۱، ۵۸۲ دانش آموز در ۶ دبیرستان به وسیله ۲۸ معلم

تعلیم دیدند .

- دبیرستان های تجارت آناتولی

این مدارس آموزش لازم را برای تربیت پرسنل واجد شرایط با دانش زبان خارجی در زمینه تجارت خارجی و فرایند اطلاعات ارائه می کند. این دوره نیز با احتساب یک دوره یک ساله مقدماتی، چهار سال است. طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۱۹۹۲-۱۹۹۱، ۳۶۸۱ دانش آموز در ۳۳ دبیرستان آموزش دیدند. تعداد معلمان ۲۶۲ نفر اعلام شده است.

- دبیرستان های حرفه ای دفترداری آناتولی

این مدارس، مدارس حرفه ای هستند که برنامه ای چهار ساله با رویکرد معرفی نیازهای سرمایه گذاری مختلف دولتی و خصوصی، از طریق پرسنل ماهری که قادر به تکلم به یک زبان خارجی هستند، ارائه می کنند. طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۱۹۹۲-۱۹۹۱، ۷۱۵ دانش آموز در ۵ دبیرستان آموزش دیده اند که تعداد معلمان در این دبیرستانه ها ۳۸ نفر بود ه است.

- دبیرستانه های حرفه ای آشپزی آناتولی

این مدارس، دوره آموزشی یکساله ای را با هدف شناساندن دانش آموزان مستعد برای آشپزخانه های ترکیه و جهان و نیز تعلیم یک زبان خارجی، عرضه می کنند. طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۱۹۹۲-۱۹۹۱، ۹۱ دانش آموز در یک دبیرستان آموزش دیدند.

- دبیرستان آموزش حرفه ای سلامت «والیده باغ»

این دبیرستان در اول اکتبر سال ۱۹۷۴ در استانبول تأسیس شد. این مدرسه تنها مدرسه ای است که دانش آموزان را برای حرفه پرستاری در مراکز مختلف آموزش بهداشت وابسته به وزارت بهداشت، آماده می کند. بطور متوسط ۴۰ پرستار در هر سال و ۴۶۷ پرستار تاکنون از دبیرستان فوق فارغ التحصیل شده اند. طول دوره تحصیل ۴ سال است که به صورت رایگان می باشد و دانش آموزان بر اساس یک امتحان انتخاب می شوند.

- دبیرستان های تجارت

این مدارس آموزش هایی را در زمینه های تجارت، مدیریت، حسابداری، مالی، شرکت تعاونی، بازاریابی، توریسم، بانکداری و مهارت های دفترداری برای معرفی به نیازهای سرمایه گذاری های خصوصی و دولتی ارائه می کنند. طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۱۹۹۲-۱۹۹۱، ۱۴۷۷۵۳ دانش آموز توسط ۶۹۵۰ معلم در ۲۲۲ دبیرستان تعلیم دیده اند.

دبیرستان های تجارت دوره شبانه

مدارس مذکور دوره های حرفه ای چهار ساله ای هستند که به کسانی ارائه می شود که بعد از اتمام دوره راهنمایی مجبور به کاردرطول روز هستند. در اینجا فرصت مناسب برای شکوفا شدن استعدادهایشان در زمینه های حرفه ای به آنها داده می شود. طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۱۹۹۲-۱۹۹۱، ۲۷۳۳ دانش آموز در ۵ مدرسه و با ۹۱ معلم آموزش دیدند.

- دبیرستان های توریسم و مدیریت هتل

اینگونه مدارس حرفه ای برنامه آموزشی سه ساله ای دارند که با هدف معرفی نیازهای بخش توریسم از طریق افراد مستعد و آماده سازی آنها برای آموزش عالی ارائه می شود. طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۱۹۹۲-۱۹۹۱، ۵۷۱ دانش آموز در ۳ دبیرستان تعلیم دیدند.

- دبیرستان های الهیات اسلامی

طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۱۹۹۲-۱۹۹۱، ۶۸۷۱۳۹ دانش آموز در ۲۱۲۸ مدرسه دینی، توسط ۵۵۹۱۴ معلم تعلیم داده شدند. این دبیرستان ها با توجه به قانون ۴۳۰ مربوط به یکپارچه سازی سیستم آموزشی ماده ۴۰ و قانون ۱۷۳۹ مربوط به آموزش ملی پایه ماده ۳۲ تأسیس شده اند.

در این مدارس دانش آموزان نحوه تدریس قرآن، موعظه و سایر موضوعات مذهبی را فرا می گیرند.

این مدارس همچنین دانش آموزان را برای مدارج عالی آماده می کنند.

این مدارس نیز خود به گروه های اصلی ذیل تقسیم می شوند:

- دبیرستان های الهیات اسلامی آناتولی

تحصیل در این مدارس پس از گذراندن دوره ابتدایی ۸ سال طول می کشد. دروس انگلیسی و آلمانی ارائه می شده و دانش آموزان برای هدایت سرویس های مذهبی و آموزش قرآن و موعظه تعلیم میببینند. این مدارس به تربیت دانش آموزان برای سازمان های آموزش عالی مبادرت می نمایند. طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۱۹۹۲-۱۹۹۱، ۲۰۶۷ دانش آموز در ۱۶ دبیرستان آموزش دیدند .

- دبیرستانهای امامت (کالج های آموزش مذهبی)

در این مدارس دانش آموزان برای آموزش مذهب، تدریس قرآن و فراهم کردن سایر سرویس های مذهبی تعلیم می بینند. طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۱۹۹۲-۱۹۹۱، ۳۴۶۱۷۴ دانش آموز در ۳۹۰ دبیرستان به تحصیل پرداختند.

ساختار مقطع مقدماتی متوسطه

(پایه های ششم تا هشتم ابتدایی که تا سال تحصیلی ۹۸-۹۷ جزئی از دوره متوسطه به شمار می آمد)

سال	تعدادمدارس	تعدادکل ثبت نامی	تعداددختران ثبت نامی	تعدادکل معلمان	تعدادمعلمین زن
۱۹۹۰	۶۶۱۰	۲۳۸۱۵۱۰	۸۸۲۶۲۷	۴۷۰۷۲	۱۶۵۳۹
۱۹۹۱	۷۰۲۵	۲۴۰۵۳۳۵	۹۰۴۳۲۳	۵۱۵۲۸	۱۸۵۵۹
۱۹۹۲	۷۵۴۴	۲۵۵۶۳۳۹	۹۸۱۳۱۳	۵۶۰۵۵	۲۰۷۲۴
۱۹۹۳	۸۳۱۸	۲۶۳۶۵۵۸	۱۰۲۴۲۰۳	۶۱۹۶۸	۲۳۷۲۴
۱۹۹۴	۸۸۹۷	۲۶۷۴۹۸۶	۱۰۵۱۲۲۴	۶۴۸۷۱	۲۶۲۵۲
۱۹۹۵	۹۳۸۵	۲۶۴۵۴۴۰	۱۰۹۳۹۶۲	۷۰۶۶۱	۲۹۱۵۹
۱۹۹۶	۹۸۳۰	۲۶۲۲۵۹۴	۱۰۴۲۹۸۲	۷۲۱۶۴	۳۰۰۷۰

ساختار مقطع تکمیلی متوسطه

سال	تعداد مدارس	تعداد کل ثبت نامی	تعداد دختران ثبت نامی	تعداد کل معلمان	تعداد معلمان زن
۱۹۹۰	۳۷۴۳	۱۴۲۶۶۳۲	۵۴۳۴۴۴	۱۱۶۸۱۰	۴۶۰۴۲
۱۹۹۱	۴۰۱۲	۱۵۸۲۳۴۷	۶۱۰۷۱۵	۱۲۳۶۵۱	۴۹۱۳۱
۱۹۹۲	۴۲۳۹	۱۷۴۳۴۷۱	۶۷۱۹۰۸	۱۳۰۴۷۴	۵۲۱۲۷
۱۹۹۳	۴۵۱۱	۱۸۸۷۵۳۴	۷۳۲۱۹۰	۱۳۷۵۴۷	۵۴۹۴۴
۱۹۹۴	۴۷۱۳	۲۰۵۰۵۶۵	۷۹۱۰۲۱	۱۳۷۷۳۲	۵۵۵۷۱
۱۹۹۵	۴۹۸۷	۲۱۶۲۸۶۵	۸۴۹۵۴۷	۱۴۵۲۴۱	۵۹۲۳۸
۱۹۹۶	۵۳۶۰	۲۱۳۸۲۹۸	-	۱۴۶۶۶۵	-
۱۹۹۷	۵۹۲۴	۲۲۶۳۳۹۶	۱۴۲۹۷۲	۹۲۶۴۰۷	۵۵۶۹۱

اهداف آموزشی

در دبیرستانهای عادی (general) هدف ، آماده کردن دانش آموزان برای ورود به دانشگاه است و این در حالست که در دبیرستانهای حرفه ای هدف، تربیت نیروی انسانی، درجهت برخورداری از قابلیت برای حرف مختلف و آماده کردن دانش آموزان برای ورود به دانشگاه است .

سیستم نمره دهی

۵ (عالی)

۴ (خوب)

۳ (رضایت بخش)

۲ (قبول)

۱ (مردود)

بالاترین نمره : ۵

مرز قبولی و مردودی : ۲ و ۳

پایین ترین نمره : ۱

آموزش عالی

ساختار آموزشی

در ترکیه ، آموزش عالی شامل تمام مؤسسات آموزش بعد از دوره دبیرستان می باشد که حداقل دو سال آموزش عالی ارائه داده و دانش آموزان را برای مقاطع تحصیلی فوق دیپلم ، لیسانس ، فوق لیسانس و دکتری تحت آموزش قرار می دهند مؤسسات آموزش عالی شامل دانشگاهها، دانشکده ها، مدارس آموزش عالی، هنرکده ها، مدارس حرفه ای آموزش عالی و مراکز کاربردی و تحقیقاتی می باشد .

طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۲۰۰۰-۱۹۹۹ تعداد ۱۵۰۳۹۸۱ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد در مؤسسات آموزش عالی تعلیم دیده اند و همچنین در طی همین سال ۶۴۱۶۹ نفر در این دانشگاه ها مشغول بکار بوده اند . ساختار آموزش عالی در کشور ترکیه بر ۵۶۱ دانشکده ، ۱۹۹ مدرسه آموزش عالی ، ۲۵۹ هنرکده و ۴۷۴ مدرسه حرفه ای آموزش عالی مشتمل می گردد.

به منظور آموزش گروه مدرسین دانشگاهها ، تعداد دانشجویانی که در خارج از کشور و با استفاده از بورسهای تحصیلی دولتی و خصوصی مشغول تحصیل هستند ، ۲۹۱۹۶ نفر می باشد که ۲۱۲۸۲ نفر در مقطع کارشناسی و ۷۹۱۴ نفر در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری می باشد .تعداد زیادی از دانشجویان از مؤسسه خوابگاهی و اعتباری آموزش عالی وامهای کمک آموزشی دریافت می کنند .به منظور بر طرف کردن نیازهای سکونت دانشجویان به آنها خوابگاه داده می شود.

کمک هزینه های مالی ماهیانه دانشجویان هر ساله افزایش می یابد و دانشجویان زیادی هر ساله از این موقعیت بهره مند می شوند .در حال حاضر حدود ۲۲۰۶۱۴ نفر در مقاطع فوق دیپلم ، لیسانس ، فوق

لیسانس و دکتری از وام تحصیلی و ۲۲۸۴۳۵ نفر از وامهای کمکی استفاده می کنند. در حدود ۱۴۷۳۷۳ نفر ، ۸۹۶۱۱ نفر زن و ۸۴۷۶۲ نفر مرد ، از امکانات خوابگاهی بهره مند هستند که از خدمات غذایی ، بهداشتی، راهنمایی و مشاوره و فعالیت های اجتماعی، فرهنگی و ورزش نیز برخوردار می باشند.

علاوه بر دولت ، بخش خصوصی و غیر دولتی ، نیز دانشجویان موفق را تحت پوشش بورس تحصیلی قرار می دهند. وزارت آموزش عالی ترکیه ، ارگان رسیدگی کننده به اهداف آموزش عالی ترکیه می باشد. هدف نظام آموزش ملی ترکیه تربیت افرادی است که از لحاظ فکری و هوشیاری ملی متحد بوده و با دید وسیع و علمی به امور جهان پرداخته و افراد خلاقیتی که با استفاده از مهارتهای خود ترکیه را بعنوان کشوری ممتاز و مهم در جهان مدرن امروزی معرفی کنند. این وزارتخانه خط مشی های آموزشی و خدمات مربوط به آموزش عالی را مشخص کرده ، تمام مؤسسات آموزش رسمی و غیر رسمی را به غیر از مدارس آموزش عالی ، بنیانگذاری نموده و با وزارت آموزش عالی در جهت توسعه سیاست های آموزش ملی عمومی همکاری می کند. همچنین این وزارتخانه خدماتی را برای دانشجویانی که در خارج تحصیل می کنند ، فراهم می آورد و به دانشجویان آموزش عالی کمک های مالی اعطاء می کند .

به طور کلی می توان گفت که آموزش عالی در ترکیه دانشگاهها، مؤسسات و مدارس حرفه ای عالی را در برمی گیرد و تحت نظارت دولت قرار دارد. این مراکز اغلب در مراکز شهری بزرگ مستقر هستند، در بین آنها دانشگاه استانبول یکی از قدیمی ترین دانشگاههای ترکیه محسوب می شود که به سال ۱۴۵۳ م. پس از تسخیر استانبول بوسیله ترکان عثمانی، تأسیس شده است. در سال ۸۸-۱۹۸۷ م. در مجموع ۳۲۲ مرکز آموزش عالی، شامل ۲۸ دانشگاه وظیفه آموزش ۶۲۳،۵۰۳ دانشجو را توسط ۱۹۶،۲۷ استاد برعهده داشته اند. در سال ۱۹۹۵ م. آمار دانشگاهها بدین صورت بوده است؛ در بیش از ۵۲ دانشگاه با چهارصد دانشکده و مدرسه عالی و ۲۵۰ آموزشکده حدود یک میلیون و ۵۰۰ هزار دانشجو در رشته های مختلف در

سطوح لیسانس، فوق لیسانس و دکتری به تحصیل اشتغال داشته‌اند. لازم به ذکر است بودجه‌ای که در سالهای ۹۳ و ۹۵ م برای هر دانشجو مصرف شده است به ترتیب ۲۶۵۸ و ۱۵۰۹ دلار بوده است.

مقاطع آموزشی

۱- مقطع کارشناسی

مقطع لیسانس حد اقل چهار سال طول می کشد. رشته های دندانپزشکی و دامپزشکی ۶ سال و داروسازی ۶ سال بطول می انجامند . در داروسازی، مدرک حرفه ای دکتری به فارغ التحصیلان اعطا می شود. در دانشگاهها که تمام کلاسها به زبان انگلیسی می باشد ، یک سال به دروس آمادگی اختصاص داده می شود در رشته های فنی ، بعد از چهار سال تحصیل مدرک مهندسی توسط دانشگاهها یا مؤسسات عالی ارائه می شود.

۲- مقطع کارشناسی ارشد

مدرک فوق لیسانس ، مدرک تخصصی ورود به مقطع فوق لیسانس از طریق گذراندن آزمون میباشد. تحصیلات این دوره دو سال طول می کشد . دروس ارائه شده در سال اول از طریق آزمون مورد ارزیابی قرار می گیرند در حالیکه سال دوم به آماده سازی پایان نامه اختصاص دارد .مدرک تخصصی مربوط به رشته های کشاورزی ، داروسازی و علوم دامپروری دو سال بعد از مدرک لیسانس اعطا می شود .

۳- مقطع دکتری

داوطلبان باید با در دست داشتن مدرک فوق لیسانس برای امتحان دکتری آماده باشند. این مدرک بعد از دو سال تحصیل و همراه با ارائه یک پایان نامه اعطا می شود . مدرک تخصصی در رشته پزشکی برای تأیید مهارت و تخصصی پزشکان اعطاء می شود که برابر با مدرک دکتری می باشد. به طور کلی مقاطع آموزش عالی کشور ترکیه را می توان به شرح ذیل خلاصه نمود:

۱- On Lisans Diploması دو تا سه سال تحصیل بعد از دیپلم دبیرستان

۲- isans Diplomasi چهار سال تحصیل که شامل حداقل ۱۴۷ واحد می باشد.

۳- Yuksek Lisans Diplomasi دو سال تحصیل تمام وقت. برای ورود به این دوره دارا بودن مدرک Lisans Diplomasi الزامی است. این دوره شامل ۲ نیم سال تئوریک و ۲ نیم سال تحقیقاتی است.

۴- Yuksek Lisans Diplomasi Veteriner Hekimligi پنج سال تحصیل تمام وقت در رشته دامپزشکی بعد از دیپلم متوسطه

۵- DOKTORA (Ph.D) سه تا چهار سال تحصیل تمام وقت. برای ورود به این دوره دارا بودن مدرک Yukset Lisans Diplomasi الزامی است. این دوره شامل دو تا چهار نیم سال کلاس درس و حداقل ۴ نیم سال تحقیقات می باشد قبل از شروع تحقیقات دانشجو باید امتحان جامع را با موفقیت بگذراند. نوشتن رساله دوره دکترا و دفاع موفقیت امیز از تحقیقات انجام شده شرط اعطاء مدرک دکتری است .

گواهینامه های آموزشی

مدرک کاردانی

مدرک کاردانی بعد از پایان موفقیت آمیز دو سال تحصیل دانشگاهی به فارغ التحصیلات اعطا می شود.

مدرک کارشناسی

مدرک کارشناسی بعد از چهار سال تحصیل دانشگاهی به فارغ التحصیلات اعطا می شود.

دندانپزشکی و دامپزشکی ۵ سال و پزشکی ۶ سال طول می کشد. در دامپزشکی مدرک فارغ التحصیلی

VETERINER HEKIM DIPLOMASI است. در دندان پزشکی مدرک DIS HEKIMLIYI DIPLOMASI

بعد از پایان تحصیل پنج ساله به فارغ التحصیلات اعطا می شود.

در پزشکی مدرک TIP DOKTORTUYN DIPLOMA به فارغ التحصیلات اعطا می شود.

فارغ التحصیلان داروشناسی، دامپزشکی، پزشکی و دندان پزشکی می توانند مستقیماً به مقطع دکتری وارد شوند. صلاحیت‌ها در این سه زمینه تحصیل معادل کارشناسی ارشد است.

در مهندسی مدرک MUHENDISLIK DIPLOMASI بعد از تحصیلات ۴ ساله بوسیله دانشگاه‌ها یا مؤسسات عالی فن آوری به فارغ التحصیلات اعطا می شود.

مدرک کارشناسی ارشد

کارشناسی ارشد دو سال با حق انتخاب در نوع پایان نامه یا بدون آن. مدرک تخصصی پس از تحصیل دو ساله بعد از کارشناسی اعطا می گردد.

مدرک دکتری

داوطلبان باید مدرک YUKSEK LISANS DIPLOMASI را داشته و در امتحان شرکت کنند. بعد از تحصیل ۲ ساله تکمیل پایان نامه دکترا (۴ ساله) مدرک دکتری به فارغ التحصیلات اعطا می شود. گفتنی است که مدرک تخصصی در پزشکی معادل مدرک دکتر است.

ارزشیابی مدارک تحصیلی

- ۱- مدارک On Lisans Diploması دو سال تحصیل و کلیه مدارک و تحصیلات نیمه تمام دانشگاهی (اکادمیک) ۲ یا ۳ سال تحصیل در صورت دارا بودن دیپلم دبیرستان به عنوان کاردانی ارزشیابی می شود.
- ۲- مدارک (Lisans Diploması (Bachelor) بعد از دیپلم دبیرستان به عنوان کارشناسی ارزشیابی می شود.
- ۳- مدارک (YukseK Lisans Diploması (Master) از دانشگاه‌های گروه یک با شرط دارا بودن مدرک کارشناسی به عنوان کارشناسی ارشد ارزشیابی می شود.

تبصره ۱: مدارک موضوع بند ۳ از مراکز آموزش عالی که نامشان در فهرست دانشگاه‌های گروه یک آورده نشده است با دارا بودن معدل ۳ از ۴ به همراه ارائه یک مقاله علمی از رساله دوره کارشناسی ارشد در

نشریات بین المللی به عنوان کارشناسی ارشد ارزشیابی می شود.

۴- مدارک Hekimligi Yuksek Lisans Diploması Veteriner پنج سال تحصیل پیوسته بعد از دیپلم

دبیرستان، به عنوان کارشناسی ارشد در دامپزشکی ارزشیابی می شود.

۵- مدارک (DOKTORA (Ph.D از دانشگاههای گروه یک با شرط دارا بودن مدرک کارشناسی ارشد به

عنوان دکترا ارزشیابی می شود.

تبصره ۲: مدارک موضوع بند ۵ از مراکز آموزش عالی که نامشان در فهرست دانشگاههای گروه یک آورده

نشده است به شرط دارا بودن معدل ۳ از ۴ همراه با رایحه یک مقاله علمی از رساله دوره دکتری در نشریات

بین المللی غیر محلی (غیر از ایران و کشور محل تحصیل) به عنوان دکتری ارزشیابی می شود.

۶- کلیه مدارک دانشگاهی که بصورت مکاتبه‌ای، ترددی و غیرحضوری اخذ شود غیر قابل ارزشیابی می

باشد.

سال تحصیلی

سال تحصیلی معمولاً از اواخر سپتامبر یا اوایل اکتبر شروع و تا می یا اوایل ژوئن ادامه می یابد که

البته بین مناطق شهری و روستایی تفاوتهایی وجود دارد. یک روز تحصیل از دو شیفت صبح و بعد از ظهر

تشکیل می شود که در مدارس پر جمعیت یک شیفت اضافی نیز لحاظ می گردد و مدارس ۵ روز از هفته

را کار می کنند. همچنین یک وقفه دو هفته ای نیز در ماه فوریه بخاطر سرمای زمستان بین کلاسها

بوجود می آید. دانشگاهها و کالجها معمولاً سال تحصیلی را به دو نیمسال تقسیم می کنند که اولی از

اکتبر تا ژانویه و دومی از فوریه / مارس تا ژوئن / جولای ادامه می یابد .

اهداف آموزشی

هدف سیستم آموزش عالی فراهم سازی آموزش عالی برای افراد بر اساس متد آموزشی مدرن، معرفی نیازهای مردم و کشور در زمینه های کار آموزی و آموزش، تحقیقات علمی و خدمات مشاوره می باشد .

نهادهای مرکزی

کلیه دانشکاههای مدارس آموزش عالی وابسته به شورای آموزش عالی هستند که بر اساس قانون شماره ۲۵۴۷ مصوبه ششم نوامبر سال ۱۹۸۱، تأسیس شده است. شورای مذکور، گروه حقوقی عمومی خود مختاری است با قدرت و مسئولیت اداره فعالیت های همه مؤسسات آموزش عالی. موارد زیر نیز جزء شورا به حساب می آیند؛ هیأت عالی نظارت، مرکز گزینش و جایگزینی دانش آموز و سایر قسمت های مربوط به طراحی، تحقیق، توسعه، ارزیابی بودجه، سرمایه گذاری و هماهنگی.

طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۲۰۰۲، ۵۴ دانشگاه با ۳۹۶ دانشکده، فعالیت دارند که همگی زیر نظر شورای عالی آموزش می باشند. طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۹۲-۱۹۹۱ تعداد کل دانش آموزان ۶۸۲۰۲۹ نفر و تعداد معلمان ۳۴۴۶۹ نفر بوده است که از این تعداد ۴۷۷۵ نفر استاد دانشگاه ۲۴۳۳ نفر مدرس و ۳۸۲۲ نفر دستیار مدرس بودند. تعداد افراد با سایر عناوین ۲۳۹۹۹ نفر بوده است.

اقدامات آموزشی

از جمله مهمترین اقدامات آموزشی مراکز آموزش عالی می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- بهره مندی ۲/ ۱۱۴۹ دانشجو از امکانات ۱۱۴ خوابگاه در مناطق مختلف کشور

۲- افزایش اعتبارات آموزشی برای ۱۴۹۹۶۱ دانشجو

۳- تخصیص اعتبارات کمکی به ۴۷۶۰۰ دانشجوی دیگر

۴- تامین مخارج غذایی ۱۳۴۰۰۰ دانشجو

پذیرش تحصیلی

برای ورود به دانشگاهها و مراکز آموزش عالی کشور ترکیه دارا بودن مدرک دیپلم دبیرستان و گذراندن آزمون سراسری (کنکور) الزامی است. آزمون سراسری (کنکور) برای متقاضیان خارجی و محلی متفاوت است که به زبانهای ترکی و انگلیسی برای خارجیها و به زبان ترکی برای محلی ها برگزار می شود. دروس امتحانی شامل ریاضی ، فیزیک ، شیمی ، معلومات عمومی و هوش می باشد. پذیرش دانشجویان در دانشگاهها بر اساس رتبه کسب نموده در آزمون سراسری (کنکور) می باشد. دانشجویان از طریق یک امتحان در مرحله ای که هر سال یک بار توسط مرکز گزینش و جایگزینی دانشجو با نظارت شورای آموزش عالی برگزار می شود ، وارد دانشگاه می شوند .سالی یکبار امتحان ویژه ای نیز توسط سازمان مذکور برای دانشجویان خارجی برگزار می شود.از آنجا که برگه های امتحان به هر دو زبان انگلیسی و ترکی می باشند، داشتن اطلاعات در مورد زبان ترکی ضروری است. افرادی که امتحان را پشت سر می گذرند و تنها دانش اندکی در مورد زبان ترکی دارند ، توصیه می شود مدتی از یک سال را به مرخصی برای آموزش زبان ترکی اختصاص دهند .دوره های زبان ترکی برای خارجیان توسط مرکز آموزش زبان ترکی دانشگاه آنکارا (TO MER) ارائه می شود .دوره های زبان ترکی در دانشگاههای استانبول و ازمیر نیز برقرار می باشد.طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۹۲-۱۹۹۱، ۱۴۵۴۸ دانشجوی خارجی در دانشگاهها فعالیت دارند که تعداد ۷۰۰۰ نفر از آنها از جمهوریهای ترک نشین بوده اند .به طور کلی می توان گفت که ورود به دانشگاه به صورت متمرکز و براساس امتحان ورود دانشجو (کنکور) است. کسانی که نمره خوب گرفته اند (حداقل ۱۲۰) صلاحیت ورود به برنامه های ۴ساله کارشناسی را دارند، کسانی که نمره بین ۱۰۵ تا ۱۱۹ گرفته باشند می توانند به برنامه های آموزش دو ساله (فوق دیپلم یا کاردانی) وارد شوند. از جمله مدارک مورد نیاز جهت ورود به تحصیلات دانشگاهی می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- مدرک دیپلم متوسطه (LISE DIPLOMASI)

۲- موفقیت در امتحان ورودی

از سال ۱۹۹۹ سیستم امتحان ورودی براساس امتحان یک مرحله‌ای (امتحان انتخاب دانش‌جو) که شامل ۲ امتحان است. یکی امتحان توانایی لغوی و دیگر توانایی‌های کمیته در ماه مه در سراسر کشور در یک جلسه واحد و زمان واحد برگزار می‌گردد. گفتنی است که آزمون فوق بر علوم طبیعی، ریاضی، علوم اجتماعی و زبان خارجی و معدل مقطع متوسطه مشتمل می‌گردد.

پذیرش دانشجویان خارجی

دانش‌آموزانی که مایلند دوره کارشناسی خود را در ترکیه بگذرانند می‌باید اولاً دوره آموزش متوسطه را در یک دبیرستان مشابه دبیرستان ترکیه گذرانده باشند. ثانیاً می‌باید امتحان ورودی مخصوص دانش‌آموزان خارجی را که شامل دو امتحان است بگذرانند. اولین امتحان، مهارت‌های تحصیلی پایه که منطق ذهنی را ارزیابی می‌کند. سوالات حداقل وابستگی به زبان را دارند ولی توضیحات به ترکی و انگلیسی داده می‌شود. دومین امتحان تست تسلط بر زبان ترکی است که درک نوشتاری دانش‌آموز در زبان ترکی را می‌سنجد. معمولاً در ژوئن برگزار می‌شود. دانش‌جویان خارجی که مایلند تحصیلات خود را در مراحل بعد از کارشناسی دنبال کنند می‌باید مستقیماً درخواست خود را به دانشگاه‌ها بفرستند. قواعد ورود: ملیت‌های خارجی باید ویزای دانشجویی و پاسپورت معتبر داشته باشند.

زبان مورد نیاز: کلاس‌های زبان برای کسانی که ترکی صحبت نمی‌کنند برقرار می‌باشد. در بعضی از دانشگاه‌های ترکیه کلاس‌ها به زبان انگلیسی، فرانسه یا آلمانی تدریس می‌شوند.

مراکز آموزشی خارج از کشور

تعداد ۳۱ سازمان آموزشی خارج از کشور وجود دارد که ۱۸ مورد از آنها به مشاوره‌های آموزشی و ۱۸ مورد نیز به رایزنی آموزشی می‌پردازند که همه آنها به شهروندان خارج از کشور خدمات عرضه می‌کنند.

کنند. در حدود ۲۵۳۹۶۷۷ نفر در بیرون از ترکیه زندگی می کنند و تعداد کودکانی که به مدرسه می روند ۶۷۷۱۵۳ نفر است. در این راستا، برای آموزش زبان ترکی فرهنگ ترک و معنویات ترک، ۱۲۳۶ معلم از ترکیه به خدمت گرفته شده و ۲۶۷۷ معلم به خارج اعزام شده اند.

سیستم نمره دهی

سیستم های نمره دهی در مقطع آموزش عالی متفاوت می باشد. برخی دانشگاهها از سیستم نمره دهی ۱-۴ ؛ ۱-۵ ؛ ۱-۱۰ و برخی ها از ۱-۱۰ استفاده می کنند. امتیازات هر نفر از ۵۰-۱۰۰ به شرح

ذیل رده بندی می گردد:

۱۰۰-۸۵ خیلی خوب

۸۴-۶۵ خوب

۶۴-۵۰ متوسط

۵۰ قبولی

۴۹-۰ مردود

بالاترین نمره : ۱۰۰

پایین ترین نمره : ۵۰

آمار تحصیلی

نرخ ثبت نام ناخالص آموزشی

پیش دبستانی : ۶٪

اولین سطح : ۱۰۵٪

دومین سطح : ۵۶٪

سومین سطح : ۱۸/۲٪

توسعه آموزشی

گسرنش آموزش عالی در ترکیه ، برای بقا در جهان مدرن امروزی ، از لحاظ کمی و کیفی مهمترین و ابتدایی ترین هدف می باشد که طرحها و برنامه های اجراشده همگی گویای این امر می باشند.

در واقع از زمان تاسیس دولت ترکیه تاکنون پیشرفت های مهمی از نظر کمی و کیفی در حوزه آموزش عالی بدست آمده است که این روند پیشرفت از سال ۱۹۳۳ و یا انتقال مدرسه دار الفنون ، دانشگاه استانبول شروع شده، به منته درجه خود طی سالهای اخیر رسیده است به نحوی که در سال ۲۰۰۰ تعداد دانشگاهها به ۷۱ واحد بالغ می گردد که ۱۸ واحد آن بطور خصوصی اداره می شوند.

پژوهش و تحقیقات

تاریخچه

متعاقب بنیان گذاری جمهوریت، مراکز و سازمان های تحقیقاتی به سرعت و با رویکرد افزایش محصولات کشاورزی و بالا بردن انگیزه برای توسعه ، تأسیس شدند.

تصمیمات مؤثر در پیشرفت بوسیله دولت اخذ و تکمیل می شدند و در نتیجه بسیاری از پیش گامانی که در ارتباط با تحقیقات علمی فنی کار می کردند همچنان بوسیله دولت حمایت می شوند .

در دهه ۱۹۸۰، مطالعات تحقیق و توسعه که در سازمان های دولتی به صورت غیر مستقیم به موضوعات علمی و فنی مربوط می شدند، بوسیله واحدهای تحت نظارت هیأت مدیره کل حمایت می شدند ، در بعضی از سازمان ها ، هیأت های تحقیق تحت نظر وزیر مربوطه جهت طرح ریزی و مدیریت تحقیق و توسعه کار تأسیس می شدند .در سازمان های فاقد هر گونه بخش تحقیقاتی ، قسمتهای مسئول

کنترل کیفیت این وظایف را بر عهده داشتند. در سالهای اخیر، بخش خصوصی ترکیه به سمت تحقق بخشیدن به مفهوم تحقیق روی آورده و در نتیجه آن واحد های تحقیق و توسعه در بسیاری از سرمایه گذارهای بخش خصوصی تکمیل شد. برای تضمین هماهنگی و ارتباط بین مؤسسات تحقیقاتی مربوطه به دانشگاهها، شورای عالی علم و فن در چهارم اکتبر سال ۱۹۸۳ تشکیل شد.

نهادهای مرکزی

در ترکیه اکثر تحقیقات توسط مؤسسات آموزش عالی ارائه می شود. تحقیقات آموزشی توسط مجمع آموزش عالی و مرکز سنجش دانشجو انجام می شود. تحقیقات روی آموزش پیش دانشگاهی (پیش دبستانی، ابتدایی و متوسطه) توسط وزارت آموزش عالی انجام می شود. مبنای این تحقیقات دو دسته اصلی آموزش عمومی و آموزش حرفه ای و تکنیکی است و برای هر کدام از این دو، بخشهای مجزای در وزارت وجود دارد. تحقیقات علمی در ترکیه عمدتاً توسط دانشگاهها انجام می شود. به هر حال، سازمان ها و مؤسسات تحقیقاتی مستقل از قبیل سازمان انرژی ترکیه TAEK، انستیتوی تحقیقات فنی (TUB TAK) و سازمان عالی فرهنگ، زبان و تاریخ آتاترک به فعالیت در این زمینه می پردازند.

همهٔ قسمتها و شعبات دانشگاهها با انجام تحقیقات در ارتباط هستند و ۱۰۰ انیستیتوی تحقیقاتی در زمینه های بهداشت، انرژی اتمی، انرژی خورشیدی، علم دریایی، اکولوژی، پزشکی، زیست پزشکی، مهندسی، تحقیق و جلوگیری از حوادث، هنرهای زیبا، سینما تلویزیون تشکیل شده است.

علاوه بر این آیین نامه صندوق تحقیق شورای عالی تحقیقات در بیستم ماه می سال ۱۹۸۴ برای حمایت از پروژه های تحقیقاتی شامل آن در سطح بعد از فارغ التحصیلی تشکیل شد. دانشگاهها که شناخته شده ترین منابع در زمینه تحقیقات علمی هستند، کارهایشان را با کمک از طرف بودجه کل، TUBI، بخش های دولتی و خصوصی، صندوق های دانشگاهی و حمایت های خارجی به انجام می رسانند.

در چهار چوب ۳۴ موافقت نامه موجود ، دانشگاههای ترکیه که نزدیک به ۱۰۰ توافق دیگر نیز با دانشگاههای خارجی داشته اند ، مطالعات علمی - تحقیقاتی مختلفی در پروژه های مشترک با WHO ، NATO ، سازمان انرژی اتمی ، یونسکو و سایر سازمان های بین المللی بر عهده گرفته اند .

یک بررسی انجام شده بین سالهای ۱۹۷۰ و ۱۹۷۲ ، توسط سازمان برنامه ریزی دولتی به روی تحقیق در دانشگاهها نشان دارد که در ۹ دانشگاه موجود ۲۳۸۷ مطالعه تحقیقاتی در ۳۷۶ رشته علمی بر عهده گرفته شده بود . تحقیقات دانشگاهی نشان می دهد که ۷۵۸ دانشمند در بین سالهای ۱۹۸۱ ، ۱۹۷۱ به مطالعات تحقیقاتی مبادرت نموده اند . انیستیتوی تحقیقات علمی و فنی ترکیه در ۱۷ جولای سال ۱۹۶۳ به منظور توسعه ، حمایت و سازماندهی تحقیقات اساسی و عمل تشکیل شد .

این انیستیتو سرویسهای اطلاعاتی را عرضه کرده ، کارهای علمی را معرفی و هماهنگ می کنند . همچنین تسهیلات آموزش - تحقیقاتی را ارائه می نماید . این مؤسسه از طریق اعطای بورس به دانشجویان مستعد حمایت مالی از عناصر انسانی را در پیشرفت علمی توسعه داده است . سازمان انرژی اتمی ترکیه مسؤولیت استفاده از انرژی اتمی برای اهداف صلح آمیز را بر عهده دارد .

این طرح ها در جهت برنامه های توسعه منافع کشور ، تعیین و پیشنهاد سیاست ها و اصول زیر بنایی شروع مطالعات علمی ، فنی و مدیریتی همراه با حمایت های مورد نیاز و هماهنگی کاری می باشد .

مؤسسه عالی فرهنگ ، زبان و تاریخ آتاترک در سال ۱۹۸۳ با هدف هدایت متخصص و علاقمند به سمت تحقیق در زمینه های فرهنگ ، زبان و تاریخ تشکیل شد . این مؤسسه از مرکز تحقیقات آتاترک ، انجمن زبان ترکی ، انجمن تاریخ ترک و مرکز فرهنگ آتاترک ترکیب یافته است . هدف مؤسسه از تحقیقات علمی بسط مفاهیم آتاترک ، اصول و اصلاحات و فرهنگ ترک ، تاریخ و زبان می باشد .

پژوهشهای آموزشی

از جمله مهمترین پژوهشها و تحقیقات آموزشی صورت گرفته در کشور ترکیه می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ۱- ارزیابی عملکرد معلمان
- ۲- بهره گیری از آزمایشگاهها برای رشته های علوم تجربی
- ۳- ارزیابی میزان مسئولیت پذیری معلمان حین گذراندن آموزشهای ضمن خدمت
- ۴- بررسی نرخ قبولی دانش آموزان در دوره ها مدارس عالی ناحیه آناتولی
- ۵- ارتباط بین مدارس و خانواده ها
- ۶- تاسیس مراکز آموزش خصوصی
- ۷- تهیه و انتشار کتب درسی

اهداف آموزشی

هدف تحقیقات که توسط مجمع آموزش عالی انجام می شود، ارزیابی پیشرفت و تحولات آموزش عالی است. هدف تحقیقات مرکز سنجش دانشجو روشهای برگزاری کنکورهای ورودی دانشگاههاست. پرسنل بخشهای مختلف تحقیقاتی روی سطوح و جنبه های مختلف آموزشی پژوهش می کنند.

آموزش غیر رسمی

ساختار آموزشی

هدف آموزش غیر رسمی، آموزش بزرگسالان برای خواندن و نوشتن، دادن اطلاعات اساسی و توسعه دانش و تجربه قبلی آنها و خلق فرصت برای کمک به ایشان در ساخت یک زندگی بهتر می باشد.

آموزش غیر رسمی دارای دو بخش اساسی عمومی و حرفه ای می باشد.

طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۹۲-۱۹۹۱، ۴۱۵۶ سازمان آموزشی غیر رسمی، ۱۴۳۴۲۴۹

نفر را به کمک ۲۴۵۴۸ معلم آموزش دادند.

از جمله سازمان های آموزش غیر رسمی می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- مدارس هنرهای تجربی دخترانه

- مدارس آموزش مهارتهای حرفه ای

- مؤسسات بازرگانی صنعتی

- مراکز آموزش فنی بزرگسالان

- مراکز آموزش عمومی

- مراکز آموزش نو آموزان

اهداف دراز مدت آموزشی

اهداف آموزش غیر رسمی هماهنگ با اهداف دراز مدت کلی و اصول اساسی آموزش ملی آن است

که برای شهروندانی که هیچگاه وارد سیستم آموزش رسمی نشده اند یا در حال حاضر در سطحی از آن

هستند یا سیستم آموزش را ترک کرده اند امکانات زیر را فراهم کند:

۱- آن‌ها را باسوادکنند و آموزش پیوسته ای برای پوشش دادن به کاستی‌های آموزشی برای آنان فراهم نماید.

۲- ابزار آموزش برای تسهیل‌گیری علمی، فنی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آنان را فراهم کند.

۳- آموزش با کیفیتی ارائه نماید که از فاکتورهای حفظ، توسعه، پیشرفت فرهنگ ملی ترکیه حمایت کند.

۴- ایجاد درک مناسب و عادت‌هایی در زمینه زندگی اجتماعی، اتحاد، کار در گروه و نظم و ترتیب.

۵- تهیه امکانات شغل‌یابی در راستای پیشرفت‌های اقتصادی و سیاست‌های کاری.

۶- پیش‌برد عادات و روش زندگی سالم.

۷- فراهم سازی امکانات برای افراد برخوردار از سطح پایین مهارت و بالا بردن دانش و مهارت‌های

لازم حرفه ای آنان

۸- ایجاد عادات مناسب برای استفاده بهتر از اوقات فراغت

اهداف کوتاه مدت آموزشی

از جمله مهمترین اهداف کوتاه مدت آموزش غیر رسمی هماهنگ با اهداف دراز مدت آموزش ملی می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- توضیح و پیشبرد مفهوم دولت، اصول و اصلاحات آتاتورک، اصول اصلی حاکمیت دموکراتیک مردم

سالاری در بین افراد و تقویت اتحاد و همبستگی ملی و ترویج پذیرش و احترام به دیگران.

۲- هدایت ساختار جامعه و ارزش‌های آن به گونه ای که محیطی مناسب با اهداف پیشرفت در آن

ایجاد شود، خصوصاً در مورد افرادی که در روستاها و شهرهای کوچک زندگی می‌کنند تا افراد

به گونه ای بار آورده شوند که مسائل خود را حل نموده و توانایی‌های خود را افزایش دهند.

- ۳- آموزش مهارت‌های سواد آموزی و فراهم نمودن امکانات آموزش مستمر برای افرادی که اکنون خارج از گروه سنی آموزشی اجباری قرار دارند.
- ۴- انجام مطالعات آموزشی با هدف اتحاد ملی و کمک به مردم در انجام وظائف شهروندی به روشی آگاهانه در جهت تقویت دموکراسی مردم سالاری آزاد در راستای اصول و اصطلاحات آتاتورک و تقویت عقاید، شخصیت و توانایی‌های شخصی.
- ۵- فراهم نمودن ابزار آموزشی متناسب با پیشرفت‌های اجتماعی و فرهنگی عصر حاضر
- ۶- اتخاذ تدابیری با به حرکت در آوردن منابع عمومی، خصوصی و محلی که از شرکت عامه مردم در پروژه‌های توسعه اطمینان حاصل شود.
- ۷- شرکت در فعالیتهای آموزشی خلاق که باعث کمک به شکل دهی محیطی مناسب برای پیشرفت آموزشی متناسب با محتوای اقتصادی و اجتماعی شود.
- ۸- کمک به حفظ عناصر فرهنگی ملی و کمک به ترویج آن
- ۹- کمک به افراد مورد نظر تا عاداتی را که مناسب زندگی جمعی، همبستگی، کار گروهی و نظم است را کسب کنند.
- ۱۰- معرفی تکنیک‌ها و فن‌آوری‌های جدید در بخش‌های کشاورزی و صنعتی با توسعه حوزه‌های جدید خدماتی و با افراد بدون شغل تا آنانی که شغل دارند ولی از آن راضی نیستند، مهارت‌های در آمد زا را کسب کرده و سطح زندگی خود را بالا ببرند.
- ۱۱- انجام مطالعاتی در مورد آموزش- پرورش- کار، بازاریابی، و سازماندهی، هماهنگ با مشخصات و نیازهای منطقه.
- ۱۲- انجام مطالعاتی در خصوص کمک به مهاجران جدید شهرها تا با محیط جدید خود وفق یافته و به حل مسائل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آنان منجر گردد.

۱۳- کمک به بالا بردن نیروی کاری که صنعتی شدن نیازمند آن است و انجام مطالعات آموزشی با موضوعات حرفه‌ای و فنی.

۱۴- فراهم نمودن دانش و مهارت‌های لازم برای افرادی که در مشاغل مختلف مشغولند تا آن‌ها به‌توانند در حرفه‌ها و مشاغل خود پیشرفت کنند.

۱۵- انجام کار در زمینه‌های حمایت از سلامت عمومی، تنظیم خانواده، دفاع غیر نظامی، بهبود مسکن و تولید خوب و مصرف بهینه.

۱۶- انجام مطالعات آموزشی به نفع فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی در اوقات بی‌کاری.

مدارس خصوصی

کلیه مؤسسات خصوصی زیر نظر وزارت آموزش ملی هستند. تعداد مدارس خصوصی کشور ترکیه بر ۱۷۳۲ مدرسه بالغ می‌گردد.

نرخ دانش آموزان تمام وقت مدارس خصوصی

مقطع پیش دبستانی : ۱۳۴۳۰

مقطع ابتدایی و مقطع مقدماتی متوسطه : ۱۵۷۰۹۸

مقطع تکمیلی متوسطه : ۵۹۴۹۵

تعداد کل : ۲۳۰۰۲۳

آموزش عالی مکاتبه ای

این نوع آموزش در دانشکده آموزشی دانشگاه آنادولو ارائه می‌شود که ورود به آن بر اساس رقابت می‌باشد و طول مدت تحصیل از دو تا چهار سال متغیر می‌باشد.

آموزش مهارت‌های اساسی

در هیئت‌های آموزش ملی که در زمان‌های مختلف تشکیل شده و در سندهای متعددی در مورد برنامه‌های پیشرفت و طرح‌های دولت چنین آمده که تصمیمات زیادی اتخاذ خواهد شد تا به نیازهای عمومی مردم جواب داده شود و آنان را بوسیله مهارت‌های حرفه‌ای تولیدکنندگانی فعال به جای مصرف‌کنندگانی غیر فعال بسازد و به این وسیله نیروی انسانی صلاحیت دار مورد نیاز بازار کار را تربیت نماید.

در کشور ما به دلیل پیشرفت‌های فن‌آوری خصوصا در ارتباطات و حمل و نقل و جریان سریع صنعتی شدن و شهرنشینی، جامعه خصوصیات اجتماعی توسعه یافته را دارا می‌شود. بنابراین مسئولیت اصلی مدیر کل آموزش غیر رسمی و حرفه‌ای آن است که نیروی کار مورد نیاز توسعه را پرورش دهد و در کنار آن با شهروندانی که در جریانات مردم سالارانه به روشی آگاهانه شرکت می‌کنند با حقوق و آزادی‌های قانون اساسی که بوسیله حقوق مردم سالارانه و موقعیت اجتماعی نگه‌داری می‌شود به اجتماع خدمت کند.

مدیریت کل، سازمانی مهم با امکان ارائه خدمات آموزش غیر رسمی به دورترین نقاط مسکونی با شبکه‌هایی از مراکز آموزش عمومی است.

مردم در تمام گروه‌های سنی با هر سطحی از تحصیلات یا در آمد می‌توانند در برنامه‌ها، کلاس‌ها و دیگر فعالیت‌های سواد آموزی مهارت‌ها و دانش حرفه‌ای و پیشرفت فرهنگی و اجتماعی شرکت کنند.

در دهه ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ فعالیت‌های کلاسی بیشتر در مورد دادن دانش و مهارت‌های شغلی بود.

از پایان دهه ۱۹۸۰ به بعد تاکید و اولویت بیشتر و بیشتری به دادن مهارت‌ها و نگرش‌های مورد نیاز جامعه اطلاعاتی و پرورش نیروی کار با صلاحیت که مورد نیاز این بازار کار باشد داده شد. زنان ۸۰ درصد شرکت کنندگان در فعالیت‌هایی هستند که با حمایت سازمان‌های خصوصی و دیگر مؤسسات دولتی علاوه بر وزارتخانه‌ها در دنبال کردن اهداف اجتماعی و شغلی برگزار می‌شود.

مراکز آموزش عمومی که در سال ۱۹۹۰ شروع به کار کردند پروژه‌های مهمی برای آموزش و پیدا کردن کار برای زنان معرفی کردند. در این پروژه‌ها همان‌طور که سوادآموزی و مهارت‌های شغلی به کارآموزان آموخته می‌شود. از طریق قراردادهای امضا شده با اتحادیه صادرکنندگان فرش طی سالهای ۱۹۹۴ و ۱۹۹۵ کار به ویژه برای زنان با سطح پائینی از تحصیلات از طریق فعالیت آموزشی امکان پذیر شد. تعداد زنانی که استخدام شدند حدود ۴۰۰۰۰ نفر است. تعداد متناهی از شهروندان ترکیه ای هم‌چنین آموزش‌هایی در زمینه‌های مختلف شغلی شامل دوخت لباس، چینی آلات و بافندگی هم‌چنین کمک‌هایی در زمینه کاریابی دریافت کرده‌اند. با انگیزه این اصل "آموزش در طول زندگی" کلاس‌هایی در موضوعات شغلی، اجتماعی و فرهنگی نیز که مورد استفاده افراد باسواد، ارائه می‌شود.

مراکز آموزش عمومی در سراسر کشور مقادیر متناهی کلاس ارائه می‌کنند. تعداد کلاس‌هایی که می‌توانند در صورت نیاز ارائه دهند حدود ۱۰۰۰ است. وزارتخانه‌ها برای بهبود کیفیت فعالیت‌های آموزشی غیر رسمی در تلاش دائم می‌باشند، هم‌چنین برای اطمینان از رسمیت کلاس‌ها، مدرک داده می‌شود. گفتنی است که این مدرک معادل آموزش رسمی هستند.

نرخ کلاس‌ها و کارآموزان در مراکز آموزش و پرورش عمومی

سال	تعداد کلاس‌ها	تعداد کارآموزان زن	تعداد کارآموزان مرد	جمع کل
۱۹۹۳-۱۹۹۴	۴۰۵۵۲	۶۸۵۰۸۸		۶۸۵۰۸۸
۱۹۹۴-۱۹۹۵	۴۲۹۴۹	۶۵۹۸۸۶	۴۲۹۴۹	۷۰۲۸۶۵
۱۹۹۵-۱۹۹۶	۴۵۳۷۳	۷۱۵۵۹۵	۳۶۷۳۳	۷۵۲۳۲۸
۱۹۹۶-۱۹۹۷	۴۰۵۶۰	۶۱۱۴۲۹	۴۰۶۲۴	۶۵۲۰۵۳
۱۹۹۷-۱۹۹۸	۳۴۸۳۶	۶۰۳۰۳۷۰	۳۶۸۳۸	۶۴۰۲۰۶

آموزش از راه دور

فعالیت مدارس از راه دور ابتدائی به همراه آموزش ابتدائی اجباری ۸ ساله پیوسته شروع شد.

آموزش ابتدائی از راه دور به منظور فراهم نمودن موقعیت آموزش برای تکمیل آموزش ابتدائی ۸ ساله برای شهروندانی که در ترکیه یا خارج زندگی می کنند و مدرسه ابتدائی را تمام کرده اند اما به مدرسه متوسطه نرفته اند شروع شد. دبیرستانهای از راه دور نیز به افرادی خدمت می کنند که به دلایل متعدد نتوانسته اند در مؤسسات آموزش متوسطه رسمی شرکت کنند و سن رسمی آموزش را رد کرده اند.

علاوه بر این در سال تحصیلی ۹۶-۱۹۹۵ برنامه آموزش حرفه ای از راه دور آغاز شد. هدف از این ابتکار فراهم نمودن امکان آموزش برای شهروندانی بود که آموزش ابتدائی خود را به پایان رسانده بودند و به دلایل گوناگون نتوانسته بودند آموزش حرفه ای ببینند و همچنین کمک به افرادی که نتوانسته بودند برای فرا گرفتن مهارت ها و علوم حرفه ای وارد مراکز آموزش عالی شوند. در کلاس های مربوطه، کلاس های نظری در موضوعات آموزش حرفه ای از راه دور برگزار شد، دانش آموزان از طریق امتحانات سیستم حرفه ای در امتحانات شرکت کردند. آنان در کلاس های نظری دیگر و کلاس های عملی در موضوعات حرفه ای که در دبیرستان های حرفه ای در استان های مختلف وجود داشت شرکت کرده و از طریق آموزش رو در رو در شبها و تعطیلات آخر هفته در این کلاس ها شرکت کردند. در پایان دوره متوسطه از راه دور، دیپلم متوسطه حرفه ای به دانش آموزانی که کلاس های مشترک را کامل نموده و امتیازات لازم برای فارغ التحصیلی را کسب نموده اند، اعطا می گردد.

از جمله مهمترین رسانه های ارتباط جمعی ترکیه که به ارائه برنامه های آموزشی مبادرت می نمایند

می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

TRT-۱ کانال تلویزیون ترکیه

هدف ۱ TRT با در نظر گرفتن این که این کانال گسترده ترین میزان بیننده را دارد فراهم نمودن اخبار و اطلاعات برای بینندگان سراسر کشور در گروه‌های سنی، مشاغل، تحصیلات و موقعیت فرهنگی گوناگون آن است که به پخش تمامیت فرهنگ ملی، آموزش، سرگرمی و موسیقی تاکید دارد.

۲- TRT (کانال ۲ تلویزیون ترکیه)

هدف ۲ TRT، حصول اطمینان از این موضوع است که توسعه فرهنگی مطابق با تغییرات اقتصادی و اجتماعی باشد تا میراث ملی در فرهنگ و هنر و انتقال آن به بینندگان توسعه یابد تا به این گونه جنبه‌های جهانی فرهنگ نشان داده شده و دانش شهروندان ترکیه ای در تمامی گروه‌های سنی، شغلی، تحصیلاتی و موقعیت‌های فرهنگی افزایش یافته و به آن‌ها در بهبود درکشان از فرهنگ و هنر کمک شود. و به نیازشان به موسیقی، سرگرمی و اخبار پاسخ داده شود.

۳- TRT (کانال ۳ تلویزیون ترکیه)

هدف از TRT ۳ تحت پوشش قرار دادن برنامه های ویژه جوانان و ورزش است تا خصوصا به برطرف سازی نیاز جوانان از طریق ارائه برنامه های آموزش فرهنگ، پندهای نمایشی، موسیقی و اخبار و برنامه‌های ورزشی مبادرت نماید.

۴- TRT (کانال ۴ تلویزیون ترکیه)

هدف از TRT ۴ آموزش رسمی و غیر رسمی دانش‌آموزان مقطع متوسطه و دانش‌جویان آموزش عالی است.

آموزش فنی و حرفه ای

ساختار آموزشی

آموزش حرفه ای، آموزش کودکان و نوجوانانی در گروه سنی آموزش متوسطه را پوشش می‌دهد که آموزش ابتدایی را به‌پایان رسانده‌اند اما نتوانسته‌اند تحصیلات را در مدارج بالاتر ادامه دهند یا برحسب اتفاق به دلایل مختلف بیرون از دایره آموزش رسمی قرار دارند. افرادی که آموزش ابتدایی را تمام کرده‌اند و بیشتر از ۱۴ سال و کمتر از ۱۹ سال داشته باشند می‌توانند در آموزش‌های حرفه‌ای شرکت کنند. طول مدت آموزش حرفه‌ای ۳ تا ۴ سال است. مدرک حرفه ای به افرادی که این دوره را تکمیل کنند اعطا می‌گردد. این افراد یک روز در هفته به مراکز آموزش حرفه‌ای می‌روند و ۸ تا ۱۰ ساعت آموزش نظری می‌بینند. افرادی که در مؤسسات تحت قرار داد حرفه‌ای و در شغلی که قانون پوشش داده کار می‌کنند از امتیازات دانش‌آموزی به‌طور کامل برخوردار می‌شوند و در طی دوران کارآموزی بوسیله وزارتخانه بیمه می‌شوند. افرادی که مدرک خود را می‌گیرند می‌توانند آموزش خود را تا سر کارگری ادامه دهند که سه سال طول می‌کشد. بر طبق مفاد قانون شماره ۳۳۰۸ تاسیس محل کاری مستقل یا فعالیت به‌عنوان سر کارگر نیازمند داشتن مدرک آن است.

آموزش بزرگسالان

تاریخچه

از سال ۱۹۳۲ م. مراکزی با عنوان «اتاق مردم» یا «قرائتخانه» در شهرها و برخی روستاها تأسیس گردید که مراکز زندگی اجتماعی فرهنگی و محل تشکیل کلاسهای شبانه می‌باشند. کتابخانه‌ها، سالنهای ملاقات و تسهیلات تفریحی و سرگرم کننده این مراکز برای استفاده همه مردم آزاد است.

در شهرها همچنین، مدارس آموزشی شبانه‌ای وجود دارند که آموزشهای فنی را به بزرگسالان ارائه می‌نمایند. علاوه بر این، دوره‌های آموزش مکاتبه‌ای یا سیار نیز برای نقاط دوردست وجود دارد. همچنین بدنبال تحولاتی که پس از استقرار جمهوری، در رسم الخط زبان ترکی بوجود آمد، نیاز به مدارس جدیدی که بتوانند خواندن و نوشتن به سبک جدید را به بزرگسالان آموزش دهند، احساس شد. لذا مؤسساتی تحت عنوان «مدارس مردم» یا «مدارس ملی» در سراسر ترکیه تأسیس گردید. در طول ماههای زمستان، این مدارس خواندن و نوشتن و برخی آموختنیهای عمومی دیگر را به مردان و زنان بزرگسال تعلیم می‌دهند.

ساختار آموزشی

طرح سواد آموزی

یک کشور برای دست یابی به اهداف اقتصادی و اجتماعی نیازمند به داشتن افرادی تحصیلکرده است که به تواند عملکردهای مختلف در جریان پیشرفت مانند برنامه ریزی، اداره و سازماندهی داشته باشد. در این جریان اولویت می‌باید به بهبود مهارت‌های سوادآموزی افراد بزرگسال و به ویژه زنان جوان و زنانی که به دلایل گوناگون از آموزش محروم مانده‌اند داده شود تا آنها به عنوان شهروندانی خوب صلاحیت جوابگوئی به نیازهای عصر حاضر را داشته و ارزش‌های فرهنگ ملی را پذیرفته و به اقتصاد خانواده و اقتصاد ملی کمک می‌کنند. با وجود آنکه اکثریت جمعیت ترکیه هنوز در مناطق روستائی و حومه زندگی می‌کنند، بعضی از مراکز شهری مهاجران زیادی را از مناطق حومه دریافت می‌کنند. مسائل اقتصادی و اجتماعی که به دلیل این مهاجرت‌ها تجربه می‌شود تاثیرات به‌سزائی خصوصاً بر زنان دارد.

آموزش غیر رسمی، کوتاه‌ترین راه برای زنان جوان در مناطق حومه و مراکز شهری که مهاجران زیادی دارند، محسوب می‌گردد. وزارت کار پروژه بهبود آموزش زنان و دختران جوان را در ماه مه ۱۹۹۷ به منظور بهبود سطح آموزش مهارت‌های سوادآموزی زنان و دختران جوانی که از سن آموزش اجباری

گذشته‌اند به مورد اجرا در آورد. در این پروژه که در سراسر کشور اجرا شده است ۶۳۳۲ کلاس تا اول سپتامبر ۱۹۹۸ برقرار و ۱۳۴۵۴۱ نفر از شهروندان (شامل ۸۷۷۶۴ زن و ۴۶۷۷۷ مرد) آموزش‌هایی را دریافت کرده‌اند. از اول سپتامبر ۱۹۹۸ به این طرف ۳۴۷۰ کلاس در سراسر کشور برقرار شده که ۷۴۳۳۹ شهروند (شامل ۳۳۴۳۹ زن و ۴۰۹۰۰ مرد) آموزش یافته‌اند.

نرخ کلاس‌های سواد آموزی و تعداد سواد آموزان در سراسر ترکیه

سال	تعداد کلاس‌ها	زن	مرد	جمع کل
۱۹۹۰-۱۹۹۱	۱۵۹۷	۱۱۷۴۰	۳۲۲۳۴	۴۳۹۷۴
۱۹۹۱-۱۹۹۲	۱۲۸۰	۱۰۱۲۴	۲۷۴۳۱	۳۷۵۳۵
۱۹۹۲-۱۹۹۳	۲۵۴۲	۳۰۳۶۷	۳۱۵۲۶	۶۱۸۹۳
۱۹۹۳-۱۹۹۴	۱۰۶۳	۹۹۹۶	۲۱۸۹۸	۳۱۸۹۴
۱۹۹۴-۱۹۹۵	۱۱۶۰	۱۰۴۵۳	۱۷۹۶۵	۲۸۴۱۸
۱۹۹۵-۱۹۹۶	۱۵۴۹	۱۵۳۰۷	۲۰۸۹۷	۳۶۲۰۴
۱۹۹۶-۱۹۹۷	۳۷۷۵	۵۳۵۵۶	۳۴۴۱۸	۸۹۹۷۴
۱۹۹۷-۱۹۹۸	۶۳۳۲	۸۷۷۶۴	۴۶۷۷۷	۱۳۴۵۴۱
۱۹۹۸-۱۹۹۹	۳۴۷۰	۳۳۴۳۹	۴۰۹۰۰	۷۴۳۳۹
جمع کل	۲۲۷۶۸	۲۶۲۷۴۶	۲۷۴۰۴۶	۵۳۸۷۹۲

شاخص‌های باسوادی بزرگسالان بر اساس جنسیت

نرخ باسوادی در گروه سنی بالای ۱۵ سال در ترکیه در ۱۹۹۳ حدود ۸۳/۴ درصد است. این نشان دهنده بازدهی آموزش ابتدائی و یا بازدهی برنامه‌های باسوادی بزرگسالان است. این میزان برای مردان ۹۴ درصد و برای زنان ۷۴/۴ درصد است. با در نظر گرفتن این آمار تلاش‌هایی برای جذب افراد بزرگسال خصوصا زنان به آموزش غیر رسمی و برنامه‌های آموزش بزرگسالان به منظور بالابردن میزان باسوادی در ترکیه تا ۱۰۰ درصد در دست اجرا است. در سراسر ترکیه شاخص برابری جنسیت برای گروه سنی بالای ۱۵ سال ۸/۰ درصد محاسبه شده است. این شاخص برای گروه سنی ۱۵ تا ۲۴ سال یک درصد است. این مقدار نشان می‌دهد که به طور کلی عدم تساوی بین زنان و مردان وجود ندارد.

آموزش معلمان

ساختار آموزشی

در ترکیه کالجهای تربیت معلم، به سه دسته تقسیم می‌شوند؛ برخی مؤسسات تربیت معلم، طی یک دوره ۲ ساله معلمان را جهت تدریس در مدارس ابتدائی تعلیم می‌دهند. مؤسسات تربیت معلم سه ساله آموزگاران را برای مدارس متوسطه آموزش می‌دهند و مؤسسات تربیت معلم چهار ساله کار تربیت معلمان برای تدریس در لیسه‌ها را به عهده دارند. دانشجویان کالجهای تربیت معلم، در سطوح بالاتر دروس تخصصی در مراکز دانشگاهی مقتضی و واحدهای روش تدریس را در مراکز تربیت معلم عالی می‌گذرانند.

برنامه های آموزشی

معلمان مدارس ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان ملزم به گذراندن یک دوره تحصیلی چهار ساله در دانشگاه و اخذ مدرک لیسانس می‌باشند. این برنامه شامل واحد هایی در رشته های تخصصی دانشجویان ، آموزش روشهای تدریس و مدرک تدریس می باشد. معلمان دبیرستانهای فنی و حرفه ای یک برنامه آموزش فنی را در یک مرکز دانشگاهی آموزش فنی می گذرانند و بعد از پایان دوره مدرک لیسانس دریافت می دارند . تا اوایل دهه ۱۹۹۰ این مدرک با نام « مدرک فنی آموزش عالی » شناخته می شد . به طور کلی می توان گفت که کلیه معلمان (ابتدایی و بالاتر) باید تحصیلات دانشگاهی داشته باشند. کسانی که متقاضی تدریس در مدارس هستند باید دوره های آموزش اولیه، آموزش تدارکاتی و برنامه های تدریس عملی را بگذرانند ، که طول این دوره ها از سه تا ده ماه متغیر است . در دوره تدریس عملی ، افراد زیر نظر یک معلم ارشد تدریس می کنند .

ارتقاء تحصیلی

دوره های تربیت معلم ۲ و سه ساله بوده و برای ارتقاء شغلی لازم است معلمان آموزشهای از راه دور با همکاری دانشگاهها را بگذرانند . معلمها می توانند از طریق مدارس عالی تربیت معلم مدارک تکمیلی را دریافت کنند .

مدت زمان تدریس به تفکیک مقاطع مختلف تحصیلی

مقطع ابتدایی : ۵ سال اول = ۳۰ ساعت در هفته

مقطع مقدماتی متوسطه سال ۸-۶ = ۲۴ ساعت در هفته

مقطع تکمیلی متوسطه : ۱۵ ساعت در هفته

آموزش معلمان ابتدایی

برخورداری معلمان مدارس ابتدایی از یکی از ۲ شرایط ذیل در نظام آموزش ملی کشور ترکیه الزامی است:

الف) برخورداری از صلاحیت‌های آموزشی مورد نیاز

ب) برخورداری از صلاحیت تدریس مطابق با استانداردهای ملی

از نظر این حقیقت که معلمان آموزش ابتدایی حداقل برنامه دوره چهار ساله را تکمیل نموده‌اند و صلاحیت‌های آموزش را از طریق آموزش‌های ضمن خدمت همان‌طور که مورد نیاز استانداردهای ملی است گذرانده‌اند تمامی معلمان در شاخص‌های نهم و دهم آورده شده‌اند بنابراین این شاخص‌ها را می‌توان صددرصد اعلام کرد. در سال‌های گذشته بسیاری از معلمان که فارغ التحصیل برنامه‌های کمک معلم بودند برنامه‌های جبرانی را برای بالابردن صلاحیت‌های آکادمیک خود تا مرحله معلمی گذرانده‌اند.

در صورتیکه تمامی معلمان هم این برنامه‌های جبرانی را نگذرانده باشند، نسبت آنان به کل از آنجا که بسیار کم بود در نظر گرفته نمی‌شود و این معلمان همگی حداقل ده سال تجربه معلمی دارند. صلاحیت‌های معلمان آموزش ابتدایی برطبق استانداردهای ISCED از این قرار است:

صلاحیت‌های آکادمیک معلمان آموزش ابتدایی

مقطع آموزشی	ساختار آموزشی	طول آموزش	سطح آموزش	صلاحیت‌های مکسوبه
آموزش ابتدایی (سن ۶ تا ۱۰)	موضوعات کلی عمومی مطالعات حرفه‌ای، تجربه آموزگاری	۴ سال	عضو آموزش	مدرک آموزگاری آموزش ابتدایی
آموزش ابتدایی (سن ۶ تا ۱۰)	موضوعات کلی عمومی مطالعات حرفه‌ای، تجربه آموزگاری	۴ سال	عضو آموزش	مدرک آموزگاری آموزش ابتدایی (مدرک آموزگاری درس خاص)

در برنامه آموزش پایه، ارائه آموزش کامپیوتر به آموزگاران از جمله فعالیت‌هاییست که برای گسترش افق آموزش پایه در نظر گرفته شده است. تعداد آموزش دهندگان به معلمان بیش از ۱۵۰۰ نفر بوده و تعداد معلمان که از طریق کلاس‌های آموزش کامپیوتر که بوسیله این آموزش دهندگان در استان‌های مختلف آموزش دیده‌اند از مرز ۱۰۰۰۰۰ نفر گذشته است. با استفاده از تجربیات آموزشی معلمان و دانش‌آموزان به کمک فن‌آوری‌های کامپیوتر، برنامه‌هایی برای آموزش‌های ضمن خدمت در آشنایی با کامپیوتر طراحی گردیده است. این برنامه‌ها معلمان سراسر کشور را تا سال ۲۰۰۰ پوشش می‌دهد. اولویت استفاده از آزمایشگاه‌های فعلی کامپیوتر با معلمان آموزش ابتدایی و معلمینی است که به ارائه خدمت در تمامی استان‌ها مبادرت می‌نمایند.

در راستای کار برنامه‌ریزی شده، اداره کنندگان و معلمینی که در دو دبستان ابتدایی منتخب هر منطقه و استان خدمت می‌کنند تا پایان سال ۱۹۹۸ آموزش کامپیوتر خواهند دید. چون این مسئله دارای

اولویت است تمامی معلمان، بازرسان و کادر اداری که در تمامی سطوح آموزشی در سراسر کشور خدمت می‌کنند تا پایان سال ۲۰۰۰ در کار با کامپیوتر تبحر خواهند یافت.

آموزش معلمان مدارس متوسطه

معلمان مدارس متوسطه نیز در دانشگاه‌ها آموزش دیده و به احراز مدرک کارشناسی نائل می‌آیند.

آموزش اساتید دانشگاهی

بر طبق قانون آموزش عالی مؤسسات آموزش عالی مسئول آموزش هیئت علمی خود چه در کشور و چه در خارج از کشور هستند. قواعد گوناگونی برای ارتقاء اعضاء هیئت علمی وجود دارد.

آموزش ضمن خدمت

اهداف آموزشی

هدف این دوره، برنامه ریزی و مدیریت برای اهداف آموزشی و اجرای مناسب برنامه های آموزش معلمان می باشد. وزارت آموزش و پرورش معلمها را برای شرکت در این دوره ها انتخاب می کند . این افراد از بین افرادی که ثبت نام کرده اند انتخاب می شوند . طول هر دوره از ۳ تا ۹۰ روز متغیر است.

ارزیابی پیشرفت تحصیلی

آموزش‌های ضمن خدمت میبایست بوسیله بازرسان در سطح استانی براساس مقیاس‌های طرح شده بوسیله MEB اداره شود. آموزش‌ها باید شامل روش‌های آموزشی، ارزیابی تحصیلی، شرکت جمعی، اداره کلاس و مطالب تکمیل شده از طریق برنامه‌های راهنمای آموزشی در مراکز آموزشی باشد.

شرکت اولیا در فعالیتهای مدرسه نیز باید در این برنامهها مورد استفاده قرار گیرد. این آموزش دو هفته ای با حضور بازرسها در مدارس مناطق روستایی و برگزار یسمینارهای ماهیانه تکمیل می گردد. هدف آموزش کادر اداره کننده در مدیریت استانی آموزش ملی و کادر اداری مدرسه، بهبود قابلیتهای تصمیم گیری، شرکت اولیا و جامعه در کارهای مدرسه، بهبود سطح حرفه ای معلمان و بالا بردن قابلیتهای اداره کردن مدرسه است. در حال حاضر M E B یک سری کلاسهای آموزش ضمن خدمت برای کادر اداری مدارس در خصوص آموزش برنامه ریزی، ارتباطات، آموزش مدیریت و استفاده از فن آوری در مدرسه را برقرار کرده است. این برنامه همچنین به دلیل کمبود معلمان مشاور که در حال حاضر فقط در یک درصد از مدارس شهری خدمت می کنند مسئله را مورد توجه قرار می دهد. این کار بوسیله افزایش آگاهی تمامی کادر و خصوصا کادر مدارس که معلمان مشاور در آن خدمت نمی کنند صورت می گیرد.

آموزش استثنایی

سیاستهای آموزشی

از جمله مهمترین سیاستهای آموزشی مراکز آموزش استثنایی می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ۱- آموزش کودکان استثنایی از سنین آغازین کودکی
- ۲- ارائه خدمات راهنمایی و مشاوره به خانواده های برخوردار از کودک معلول
- ۳- ارائه تمرینات منسجم جسمی و ذهنی به کودکان استثنایی
- ۴- طراحی و اجرای برنامه های آموزش استثنایی فردی
- ۵- ارائه آموزش اجباری پیش دبستانی به کودکان استثنایی

اصول و اهداف آموزشی

هدف از آموزش استثنایی تعلیم و تربیت کودکان ۴ تا ۱۸ ساله ای است که به دلیل شرایط خاص جسمی، روحی، روانی، اجتماعی و بهداشتی شان نمی توانند از نظام آموزش عادی بهره برند. یکی از اصول اساسی آموزش استثنایی این است که افرادی که نیاز به آموزش استثنایی دارند تا حد امکان از محیط اجتماعی و طبیعی شان جدا نگردند. از این رو، اقداماتی انجام شده تا این کودکان در مدارس عادی تعلیم ببینند یا به عکس در مدارس عادی امکانات آموزش استثنایی برای چنین کودکانی فراهم آید تا این کودکان بتوانند در کنار همسالان خود از فرصتهای آموزشی و اجتماعی فراهم شده بهره گیرند.

مؤسسات آموزش استثنایی

این کلاس ها در کنار مدارس ابتدایی عادی برای دانش آموزان ناشنوا، نابینا و عقب افتاده ذهنی ایجاد می شوند. طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۹۲-۱۹۹۱، ۱۵۹۸۴۹ دانش آموز در ۸۷۳ مدرسه ویژه با ۸۵۷۴ معلم تعلیم دیدند. در همین مدت ۱۸۱۳ دوره خاص و ۸۱۳ درس آموزش خاص نیز وجود داشت. در این دوره های بالغ بر ۲۲۷۷۸۹ دانش آموز حضور داشتند.

این مدارس، با هدف آموزش معلولان جسمی و روحی و نیز افراد داری استعداد بالا برای قادر ساختن آنها در تبدیل شدن به اعضای مفید جامعه و دست یافتن به یک شغل، تأسیس شده اند.

در این مدارس که کلاسهای روزانه و مسکن و غذا را برای دانش آموزان فراهم می کند، تحصیل به صورت رایگان است. طبق آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۹۲-۱۹۹۱، بالغ بر ۹۵۲۳۸۲ دانش آموز در گروه سی تا ۱۸ سال که آموزش خاصی نیاز داشتند، ۱۷۵۷۴ نفر در مدارس خاص و ۵۰۸۴ نفر در مدارس عادی جای گرفتند که در اینصورت آنها توانستند با سایر کودکان ادغام شوند.

این مدارس نیز خود به گروه های اصلی ذیل تقسیم می شوند :

- مدارس نابینایان

این مدارس فرصت های آموزش را برای کودکانی که درجه بینایی آنها کمتر از ۱/۱۰ در هر دو چشم است و نیز برای کسانی که درجه بینایی آنها به صورتی جدی معیوب است (بین ۱/۳۰ و ۱/۱۰) فراهم می آورد. مدت تحصیل در مدارس ابتدایی ۶ سال است. بعضی از این مؤسسات مدارس متوسطه نیز دارند .

- مدارس ناشنوایان

این مدارس فرصت های آموزشی مناسب را برای کودکانی که علی رغم همه اقدامات انجام شده کاهش بیشتر از ۷۰ دسی بل در میزان شنوایی خود داشته اند و بعنوان بسیار ناشنوا طبقه بندی می شوند و نیز برای کودکانی که کاهش حد شنوایی آنها بین ۲۵ الی ۷۰ دسی بل بوده و به صورت افراد سنگین گوش طبقه بندی می شوند، فراهم می آورد. مدت تحصیل در مدارس بخش ابتدایی ۶ سال می باشد. بعضی از این مراکز ، مدارس دوره متوسطه و کودکان نیز دارند .

- مدارس معلولان اورتوپدیکال

این مدارس فرصت های آموزشی را برای کودکانی که با وجود اقدامات انجام شده ، به دلیل نقص عضو قادر به دنبال کردن یک دوره عادی نیستند، فراهم می آورد. مدارس مذکور در آنکارا مستقر می باشند که شامل یک مدرسه ابتدایی ، یک مدرسه متوسطه صنایع دستی و یک دبیرستان حرفه ای می باشد .

- مدرسه کودکان عقب افتاده ذهنی

این مدرسه برای بچه هایی با I . Q بین ۲۵ الی ۴۴ و نیز برای آنهایی است که قادرند نیازهای شخصی خود را جستجو کنند، در نظر گرفته شده است.

- مدرسه کودکان عقب افتاده ذهنی با قابلیت آموزش نسبی

این مدرسه برای کودکانی با I . Q مابین ۴۵-۷۵ در نظر گرفته شده است.

طرح های آموزشی

از جمله مهمترین طرحهای آموزشی حال حاضر کشور ترکیه می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- طرح فراهم سازی امکانات و ابزار آموزشی

برنامه فوق با هدف بهبود تحصیلی مدارس روستایی غیر مجهز ، بسته‌های آموزشی را برای تمامی مدارس روستایی در سال تحصیلی ۹۹-۱۹۹۸ فراهم می‌کند. و در سال تحصیلی ۲۰۰۰-۱۹۹۹ مجموعه ای از کتاب‌های درسی به تمامی مدارس روستایی فرستاده خواهد شد.

۲- طرح اعطای کمک‌های اجتماعی به دانش‌آموزان

از طریق این طرح ، برنامه کمک فعلی MEB حمایت شده و گسترش خواهد یافت تا حضور در مدرسه و طرز عمل دانش‌آموزان کم درآمد بهبود یابد. در حال حاضر MEB روپوش مدرسه ای دانش‌آموزان مدارس حومه و روستایی و دانش‌آموزان فقیر در مدارس طرح ادغام را فراهم می‌کند. اینکار با استفاده از مدارس حرفه‌ای زنان و مراکز آموزش بزرگسالان انجام می‌شود.

طرح های توسعه آموزشی

از جمله مهمترین طرح های توسعه آموزشی می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- هفتمین طرح ۵ ساله توسعه

اهداف کوتاه مدت

آموزش در اولویت اول برنامه هفتم با هدف عقب نماندن از تغییرات جهانی است. جمعیت جوان تحصیل کرده بزرگ‌ترین امتیاز ترکیه در دهه اول قرن بیستم با توجه به دو موضوع افزایش توان رقابتی

کشور و پیوستن به اتحادیه اروپا خواهد بود. از جمله مهمترین اهداف کوتاه مدت برنامه پنج ساله می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- پرورش شهروندانی آزاد و با اعتماد به نفس و آگاه به مسئولیت‌هایشان در قبال جمهوری ترکیه به‌عنوان کشوری آزاد ، دموکراتیک و دارای حقوق قانونی برای عصراطلاعات
- بهبود سطح آموزش نیروی کار برای افزایش قدرت رقابتی بین المللی
- طرح و برنامه‌ریزی دوباره برنامه‌ها و مطالب درسی ، تکنیک‌ها و روش‌های آموزشی و پرورشی با روی کردی آزاد و مردم سالارانه در مورد استانداردهای جهانی
- رسیدن به میزان ثبت نام ۱۶ درصد آموزش پیش دبستانی ، نرخ ۱۰۰ در صدی آموزش ابتدایی ، ۷۵ درصدی آموزش متوسطه و ۳۱ درصدی آموزش عالی تا پایان برنامه هفتم
- همسطح کردن تفاوت‌های داخل منطقه‌ای در پوشش و کیفیت آموزش و پرورش در تمامی سطوح برای حصول اطمینان از برخورداری همگانی از موقعیت‌ها و تسهیلات آموزشی بهتر
- برقرار کردن سیستم موثر ارزیابی و هدایت آموزشی از کلاس ششم تا هشتم
- طرح‌ریزی دوباره در مورد درس دادن به زبان خارجی در تمامی سطوح ، و گذاشتن تکیه بر ایجاد محیطی که برای بهبود تاثیر گذاری دستور العمل زبان خارجی مفید باشد به جای آنکه دروس به زبان خارجی تدریس شود.
- دوباره سازی آموزش متوسطه تا از تقاضای بالا برای آموزش عالی کاسته شود
- بالا بردن سطح آموزش‌های فنی حرفه‌ای غیر رسمی تا سطح استانداردهای جهانی
- انتقال به سیستم تعادلی در آموزش فنی حرفه‌ای و تصحیح مطالب درسی متناسب با این سیستم
- برقراری سیستم امتحانی و اعطای گواهینامه هماهنگ با استانداردهای تعیین شده مشاغل و تاسیس موسسه استانداردهای شغلی

- افزایش منابع تخصیص یافته به آموزش به منظور پرورش نیروی کار با صلاحیت بهتر و افزایش نیروی مولد و همچنین فعال کردن منابع بخش خصوصی و حصول اطمینان از استفاده منطقی از این گونه منابع
- حصول اطمینان از افزایش شرکت بخش خصوصی در تلاش برای پرورش نیروی کار با صلاحیت‌های مورد نیاز اقتصاد
- در نظر گرفتن اهمیت فرایندهای سلامتی ، آموزش ، تحقیقات علمی ، جهانگردی و بخش‌های حافظ محیط زیست و تاکید بر پرورش نیروی کار با صلاحیت برای این بخش‌ها
- برقراری ساختاری انعطاف پذیر در مورد آموزش رسمی تا گروه‌های زیادی از جمعیت مهارت‌ها و دانش‌های مورد نیاز خود را از این طریق فراگیرند
- تشویق دانش‌آموزان موفق و با استعداد به انتخاب شغل معلمی و افزایش تعداد و صلاحیت‌های معلمین
- دوباره سازی سیستم تربیت معلم با فراهم نمودن آموزش حرفه‌ای در آموزش آکادمیک بعد از فارغ التحصیلی
- افزایش سهم مؤسسات خصوصی در آموزش
- اهمیت دادن به پیشرفت مؤسسات آموزشی تا از فراهم نمودن محیطی مناسب برای رشد توانایی‌های دانش‌آموزان با استعداد و نابغه اطمینان حاصل گردد.
- رها ساختن آموزش عالی از ساختار تمرکزی و کاغذ بازی و ایجاد محیطی رقابتی در آن
- معرفی ترتیباتی برای حصول اطمینان از شرکت اعضا هیئت علمی دانشگاه‌ها و رساندن برنامه‌ها و سیستم‌های آموزشی و پرورشی آن‌ها به حد استاندارد بین المللی
- گسترش ارتباط دانشگاه و صنعت

- استفاده از فن آوری در تمامی سطوح آموزش، گسترش تدریجی آموزش با کمک کامپیوتر و تاکید بر آموزش عمومی و آموزش راه دور
- اتخاذ تدابیر مناسب در ساختار مدیریت مالی و استفاده از ظرفیت‌های بخش خصوصی برای حمایت از پیشرفت نرم افزار آموزشی و تبدیل سیستم به حالت خود کفا

۲- طرح پانزدهمین انجمن آموزش ملی

اهداف کوتاه مدت

- از جمله مهمترین اهداف کوتاه مدت انجمن آموزش ملی ترکیه می توان به موارد ذیل اشاره نمود:
- سرعت بخشیدن به تلاش برای دوباره سازی (همان‌گونه که در برنامه ۵ ساله هفتم پیش بینی شده) و ایجاد برنامه‌ریزی آموزشی در سطح استانی
- ادامه برقراری آموزش اجباری به منظور گسترش آن تا ۱۸ سالگی تا ۲۰۰۱
- اگر چه خدمات مشاوره ای برای ارزیابی و هدایت دانش‌آموزان از کلاس چهارم آغاز می‌شود، هدایت واقعی را از کلاس نهم به بعد می باید انجام داد.
- فراهم نمودن برنامه‌های کلاسی برای دانش‌آموزان معلول تا از برنامه آموزشی مطابق با سطح یادگیریشان بهره مند شوند
- بهبود همکاری بین MEB و مؤسسات مربوط آموزش عالی و تشدید جریان اطلاع رسانی در این خصوص
- برقراری همکاری موثر و کافی میان وزارتخانه علوم، دانشگاه‌ها و دائمی کردن این همکاری‌ها از طریق قرارهای قانونی
- تحقق ایده توسعه آموزش ملی جهت برنامه‌ریزی برای آموزش ضمن خدمت و حمایت از تحقیقات آموزشی

- رسمی کردن قانون کارمندی معلمان
- تشویق معلمان به دنبال کردن تحصیلات در کارشناسی ارشد و دکتری
- داخل کردن کلاس‌های آموزش غیر رسمی در برنامه‌های آموزش عالی تربیت دبیر
- اهمیت دادن به هدایت تحصیلی، سطح بندی دانش‌آموزان در آغاز سال تحصیلی در آموزش ابتدایی و ارزیابی میزان پیشرفت تحصیلی آنان
- تصحیح قانون شماره ۳۳۰۸ درباره آموزش فنی حرفه‌ای تا مطابق شرایط امروزه و اصول حقوق کودکان شود و در عین حال روح قانون حفظ شود.
- سرعت بخشیدن به کار تعریف حرف و استانداردهای مشاغل براساس تجزیه و تحلیل شغلی
- برقراری سیستم جدید «اعطای گواهینامه» که در سراسر کشور و اتحادیه اروپا معتبر باشد
- تشویق مؤسسات خصوصی آموزش متوسطه برای ارائه برنامه‌های حرفه‌ای.
- تاکید بر آموزش زبان خارجی به جای آموزش دادن به زبان خارجی ، دادن اهمیت بیشتر به طرز کار زبان خارجی (تغییر کلاس‌های زبان از اجباری به انتخابی(نه اختیاری)
- افزایش سهم وزارت آموزش ملی از بودجه کل آموزش

۳- طرح اجرایی سالهای ۲۰۰۰-۱۹۹۷

اهداف کوتاه مدت

- از جمله اهداف کوتاه مدت برنامه اجرایی ۲۰۰۰-۱۹۹۷ می توان به موارد ذیل اشاره نمود:
- گسترش و توسعه آموزش پیش دبستانی و تاسیس مراکز آموزش پیش دبستانی
- دست یابی به نرخ ثبت نام صد در صد در آموزش ابتدایی
- کاهش اندازه کلاس‌ها به اندازه استاندارد و تغییر از آموزش دونوبته به یک نوبته

- انجام کار همامنگ با دستگاه حاکم به منظور افزایش میزان ثبت نام در آموزش متوسطه و رساندن آن به ۵/۴۰ درصد که مورد نظر برنامه ۵ ساله هفتم توسعه است
- داشتن حداقل یک معلم مشاور در مدارس آموزش ابتدایی تا سال ۲۰۰۱
- تاسیس آزمایشگاه‌ها و لوازم استاندارد براساس برنامه‌های اجرا شده در زمینه‌های جدید شغلی
- تاسیس بخش‌های رادیو تلویزیون ، روابط عمومی ، روزنامه نگاری ، چاپ و آگهی در دبیرستان‌های حرفه‌ای ارتباطات آناتولی
- گسترش آموزش حرفه‌ای ، تا به تمامی مشاغلی که در بازار کار دارند پوشش داده شود.
- پایان دادن به مشاغل کودکان و افزایش حساسیت در مجامع مربوطه نسبت به مسئله اشتغال کودکان
- اجرا و گسترش طرح مطالب درسی در مدارس آزمایشی
- پذیرش آموزش حرفه‌ای با توجه به برنامه و طرز اجرا به موازات افزایش آموزش اجباری به ۸ سال
- یکدست کردن آموزش حرفه‌ای
- رسمی کردن قانون هم‌کاری میان مراکز آموزش غیر رسمی
- ارائه برنامه های سوادآموزی به ۲۶۷۵۰۰۰ بزرگسالان از طریق آموزش از راه دور
- فراهم نمودن آموزش‌های بعد از سوادآموزی به ۲۶۷۵۰۰۰ بزرگسالان از طریق آموزش از راه دور
- استفاده از بسته های نرم افزاری یکسان در تمامی مراکز آموزش عمومی و مراکز آموزش حرفه‌ای
- افزایش تعداد کارآموزان به ۳۰۰۰۰۰ نفر
- افزایش تعداد مراکز آموزش عالی
- تامین نیاز خوابگاهی دانشجویان در مناطق و استان‌هایی که دارای مراکز آموزش عالی هستند

- حصول اطمینان از این که دانشجویان آموزش عالی در محیط‌هایی سالم ، منظم و مدرن ساکن باشند
- گسترش پوشش بورس تحصیلی
- بهبود وضعیت خوابگاه های دانشجویی
- به روز کردن برنامه‌های آموزش کامپیوتر
- افزایش بازده معلمان بوسیله آموزش به کمک کامپیوتر
- اجرای سیستم آموزش با کامپیوتر در تمامی مدارس ابتدایی
- انجام تحقیقات جامع در مورد نیازهای آموزش و پرورش
- حصول اطمینان از این که مؤسسات مرکزی و استانی از طریق اینترنت به شبکه‌های اطلاعاتی ملی و بین المللی دسترسی یابند
- بالا بردن سطح کتابخانه‌های مدارس به سطح استانداردهای کنونی
- گسترش طرح سرویس گردشی برای بهبود و دوباره سازی مهمانخانه‌های معلمان و مراکز آموزشی و تسهیلات اجتماعی با توجه به کیفیت و کمیت
- پیشرفت بیشتر صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان و کادر اداره کننده
- افزایش تعداد دبیرستان‌های تربیت معلم آناتولی
- تاسیس و راه اندازی بخش برنامه‌ریزی نیروی کار
- تربیت کادر و اداره کنندگان آموزشی
- مشخص نمودن اصول از پیش تعیین شده در حوزه نظارت آموزشی
- برقراری اصول و روش‌های عملی در بازرسی مدارس در دنباله روی از دیگر وزارتخانه‌ها و مؤسسات

۴- طرح آموزش تکمیلی ۲۰۱۰-۱۹۹۶

اهداف کوتاه مدت

برنامه آموزش تکمیلی ۲۰۱۰-۱۹۹۶ براساس پانزدهمین انجمن آموزش ملی و بر هفتمین برنامه ۵ ساله شامل فعالیتها و اهداف کوتاه مدت زیر ، در افق ۱۵ سال آینده است:

- تکمیل روشهایی برای اجرای برنامه آموزش ملی و توصیههای انجمن که با یکدیگر قراردادهای خط مشی آموزش ملی را به روشی جامع میسازد. ارزیابی اندازه و رشد تعداد دانشآموزان و نیازهای آموزشی گروههای مختلف ، با در نظر گرفتن این موضوع که ترکیه در حال رشد سریع است و اصولاً میخواید به اتحادیه اروپا ملحق شود و نیاز آن به نیروی کار متخصص بهطور مداوم در حال افزایش خواهد بود.

- دستیابی به متوسط اتحادیه اروپا در میزان ثبت نام و کیفیت تحصیلی تا سال ۲۰۰۵

- داشتن تخمینی واقع گرایانه از منابع مالی مورد انتظار برای به جریان افتادن در بخش آموزش و اتخاذ تدابیر برای حصول اطمینان از استفاده منطقی و موثر از منابع

- فراهم نمودن فضای آموزشی که به دانشآموزان ترک حق انتخاب کافی برای آموزش دموکراتیک ، به روز ، با کیفیت بهتر را بدهد و این کار همراه با ایجاد موقعیتهای مساوی و تسهیلات برای رشد شخصی باشد

اصول آموزشی

از جمله مهمترین اصول آموزشی کشور ترکیه می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ارائه آموزش عمومی به کلیه شهروندان ترکیه ای

- رفع نیاز های فردی و اجتماعی در حوزه آموزش کشور

- آزادی انتخاب در گزینش محل تحصیل
- برخورداری همگانی از حق تحصیل
- ارتقاء کیفیت فرصت های آموزشی
- ارائه آموزش همگانی در طول دوران زندگی
- تبعیت از اصول اصلاحی آتاتورک در حوزه آموزش نظیر ایجاد مدارس غیر مذهبی
- برقراری ساختار دمکراتیک در حوزه آموزش
- ارتقاء سطح کیفی رویکردهای علمی
- فراهم سازی امکانات آموزش مختلط
- افزایش میزان همکاری اولیای دانش آموزان با دست اندرکاران مدارس کشور

اهداف آموزشی

- از جمله مهمترین اهداف نظام آموزشی کشور ترکیه می توان به موارد ذیل اشاره نمود:
- تربیت کلیه افراد مملکت در راستای اصول ملی گرایانه و اصلاح طلبانه آتاتورک (پدر ملت ترک)
  - تربیت افراد خلاق، سازنده و مولد که با ثبات و متعادل بوده، به حقوق بشر احترام گذارده و نسبت به جامعه و مسائل و مشکلات پیرامون آن احساس مسئولیت نمایند.
  - آماده سازی شهروندان برای زندگی آینده (برخورداری از دانش و مهارت خاص شغلی که متضمن رفاه فردی و اجتماعی است)
  - اتخاذ سیاست برابری درحوزه آموزش (برخورداری کلیه افراد از امکانات آموزشی یکسان صرفنظر از نژاد، جنسیت، مذهب)
  - برآوردن نیازهای فردی و اجتماعی شهروندان ترکیه ای

- جهت دهی افراد به سمت گرایش به برنامه های آموزشی بنا برعلائق ، استعدادها و توانائیهای

آنان

- تاکید بر سکولاریسم و معیارهای علمی در حوزه آموزش

- برگزاری کلاسهای آموزشی مختلط

- اتخاذ برنامه ریزی های مناسب آموزشی

- برقراری همکاریهای دو جانبه میان مدرسه و خانواده

- اتخاذ و اجرای سیاستهای آموزش همگانی

اولویتها و علایق آموزشی

از جمله مهمترین اولویتها و علایق آموزشی کشور ترکیه می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- تشکیل شورای ملی آموزش

درمورخه می سال ۱۹۹۶، شورای ملی آموزش، با هدف برآورده سازی ۵ اولویت (تاکید بر آموزش

ابتدایی و جهت یابی آن، نوسامانی نظام آموزش متوسطه، تغییر مقررات ورودی مراکز آموزش

عالی، برآورده سازی نیازهای آموزش همگانی و تخصیص بودجه مناسب آموزشی) تشکیل شد.

- اجرای طرح ۸ ساله آموزش پایه

به منظور تحقق طرح ۸ ساله آموزش پایه، اهداف کلی به شرح ذیل اتخاذ گردیده است :

- حذف مدارس دو شیفته

- کاهش تدریجی تعداد دانش آموزان هر کلاس به ۳۰ نفر

- فراهم سازی امکانات رفاهی دانش آموزی من جمله حمل و نقل رایگان برای

دانش آموزان ساکن شهرکهای کوچک حومه کلان شهرها

- حذف تدریجی کلاسهای یکپارچه با گسترش مدارس شبانه روزی محلی
- تدارک اونیفورم، کیف، کتاب و لوازم التحریر برای کودکان مستمند و بی بضاعت به ویژه کودکان روستایی
- حمایت از آموزش رسمی از طریق گسترش ابزار و امکانات آموزش از راه دور
- راه اندازی لابراتورهای کامپیوتر در مؤسسات آموزش پایه و دسترسی کلیه دانش آموزان به کامپیوتر
- تدریس حداقل یک زبان خارجی در مقطع آموزش پایه
- تجهیز مدارس با تکنولوژی مدرن
- تحقق مهمترین اصل یادگیری (تربیت افراد ماهر و مسئول)
- تضمین رشد جسمی و روحی کودکان با اتخاذ روشهای مناسب زیر بنایی آموزشی و پرورشی
- ایجاد فرصت برای فارغ التحصیلان بزرگسال دوره پنج ساله آموزش ابتدایی، در جهت تکمیل دوره هشت ساله آموزش پایه در مؤسسات آزاد آموزشی
- احداث مدارس و امکانات ورزشی، نصب لابراتوارهای کامپیوتری در مدارس ابتدایی برخوردار از حداقل ۱۰۰۰ دانش آموز، تأسیس شبکه آموزشی مشتمل بر کلیه مدارس آموزش پایه تا پایان سال ۲۰۰۰ و تأسیس کتابخانه های آموزشی در مدارس به منظور ارتقاء کیفیت آموزش
- معطوف داشتن توجه خاص به بهره گیری از تکنولوژی جدید آموزشی و فراهم سازی فرصتهای آموزش ضمن خدمت برای معلمان فعال در زمینه آموزش کامپیوتر
- ارتقاء استانداردهای آموزش فنی- حرفه ای در شکل رسمی و غیر رسمی آن

اولویتهای آتی آموزشی

اولویتهای آتی آموزشی زیر به عنوان خط مشی کلی در استفاده از منابع فراهم شده از طریق قانون شماره ۴۳۰۶ ترسیم شده است:

۱. رسیدن به تعادلی بهتر در سراسر کشور در مورد اندازه کلاسها (تعداد هر دانش آموز در هر کلاس) در مناطقی که اندازه کلاسها بالاتر از متوسط کشور است.

۲. تبدیل آموزش یک نوبته به جای دو نوبته

۳. کاهش تعداد دانش آموزان به زیر ۳۰ دانش آموز در هر کلاس در سراسر کشور

۴. فراهم سازی امکانات ورزشی در هر مرکز منطقه ای یا شبه منطقه ای

۵. گسترش آموزش به کمک کامپیوتر برای تمامی مدارس ابتدایی با شروع از دو مدرسه ابتدایی در هر استان از سال ۱۹۹۸

۶. استفاده از لابراتوارهای کامپیوتر برای آموزش زبان خارجی از کلاس چهارم تا هشتم

۷. ایجاد کتابخانه در تمامی مدارس، به خصوص مدارس شبانه روزی

۸. تاسیس کارگاهها در تمامی مدارس آموزش ابتدایی به خصوص در شهرهای کوچک که سطح درآمد مردم پایین است.

به منظور گسترش آموزش ابتدایی هماهنگ با اولویتهای مطرح شده، تصمیمات زیر در مورد ساختمان مدارس اتخاذ شده است:

- مراحل اداری مورد نیاز می باید تا حد امکان ساده و سریع باشد و هیچ گاه باعث تاخیر یا ایجاد مانع در برنامه ریزی و انجام نشود.

- هزینه ساختمانهای آموزشی باید به عنوان نیازی دائمی تلقی شده و برنامه هزینه دراز مدت می باید ریخته شود تا از تداوم کارآیی این هزینهها اطمینان حاصل شود.

- وظایف مربوط به وزارت مرکزی و سازمان‌ها و مؤسسات محلی براساس ساختار اداری و اقتصادی کشور باید تعیین شود.
- کارهایی باید انجام شود تا در پروژه‌های مدرسه سازی عواملی چون آب و هوا، محیط، جنبه‌های اقتصادی و فنی تاسیس برای نیازهای آموزشی، اجتماعی و سلامت و بهداشت دانش‌آموزان و خانواده‌هایشان، در نظر گرفته شود.
- با در نظر گرفتن این موضوع که مدارس باید عمری طولانی داشته باشند باید به گونه‌ای ساخته شوند تا به راحتی جوابگوی نیازهای متغییر در آینده باشند.
- پروژه‌هایی که تاسیس و استفاده از ساختمان‌ها را به صورت بخش بخش فراهم می‌کند به منظور جوابگویی به نیازهای فوری آموزش باید گسترش داده شود. این پروژه‌ها باید برنامه کلی را قبل از شروع ساختمان بریزد تا از این نکته اطمینان حاصل شود که به هنگام تکمیل پروژه ، طرح از نقطه نظر آموزشی و ساختمانی کاملاً جوابگوی نیازهاست و از زمین و زیر بنای تخصیصی به خوبی استفاده شده است.
- در انتخاب و تهیه زمین‌های جدید برای ساختمان مدارس ، عواملی چون رشد جمعیت، نقل و انتقال و سلامتی در کنار نیازهای آموزشی مدرسه می‌باید در نظر گرفته شود. هم‌چنین به جغرافیای منطقه و ساختار خاک زمین مورد نظر باید توجه شود.
- اندازه مدرسه بوسیله تعداد دانش‌آموز و تعداد ساعت کلاسی در هفته که به معلمین امکان کار با بازدهی بالا را بدهد تعیین می‌شود و مدارس جدید می‌باید بر این اساس ساخته شوند.
- به منظور جلوگیری از ساختن مدارس در جایی که به آن نیازی نباشد و در نتیجه جلوگیری از هدر رفتن منابع مالی باید ترتیبی اتخاذ شود که نیاز به مدرسه جدید از طریق مقامات محلی تعیین شود.

معضلات آموزشی

در حال حاضر، مشکل عمده آموزشی کشور ترکیه مشکل مدارس سکولاریست و اسلامی میباشد. تعارض های زیادی از نظر آموزش مذهبی بین سکولاریست ها و اسلاميون وجود دارد .

کلاسهای غیر مجاز قرآن زیادی وجود دارند که فرماندهان نظامی این کلاسها را غیر قابل تحمل خوانده و خواستار توقف هر چه سریعتر آنها می باشند. در قانون اساسی ترکیه ، تمام کلاسها باید توسط دولت تأیید شود. همچنین تعارض هایی بین دستورالعملهای این دبیرستانها وجود دارد ، سکولاریست ها معتقدند که فارغ التحصیلان مدارس بیشتر از آموزشهای اسلامی برخوردار می باشند و بیشتر در دانشکده های علمی - سیاسی، حقوقی و مراکز مخصوص پلیس جذب می شوند. با این وجود، اکثر والدین ترجیح میدهند فرزندانشان در مدارس مذهبی آموزش ببینند زیرا این مدارس آنها را منظم و مسلمان متدین بار آورده و شانس پذیرفته شدنشان در دانشگاه را افزایش می دهد. همچنین بسیاری از والدین خواستار افزایش مدارس مذهبی می باشند، اما ، آنها اعتقاد ندارند که این کار باعث قوی تر شدن پایه های اسلام خواهان می شود. اکنون کشور ترکیه به نیرویی نیاز دارد که به مشکلات ناشی از افزایش جمعیت و رشد صنعتی این کشور کمک کند. تخصص ترکیه در تولید محصولات کم ارزش نظیر محصولات غذایی، منسوجات، و پوشاک این کشور را توسعه نیافته نگه داشته است. اگر چه سرمایه انسانی تنها نقطه قوت ترکیه می باشد ولی این سرمایه نیز بدلیل توسعه نیافتگی ظرفیت پژوهش و توسعه کارکرد زیادی ندارد زیرا دانشگاهها ارتباط چندانی با بخش صنعت ندارند. در حال حاضر دولت ترکیه قصد دارد میزان نیروی کار را افزایش داده و سطح آموزش فنی و علمی را ارتقا بخشیده و رابطه بین دانشگاه و مراکز صنعتی را بالا برد.

اصلاحات آموزشی

۱- حصول اطمینان از شرکت موثر، سودمند و مداوم صنعت در عرصه دانش و مهارت‌های شغلی مورد

نیاز مشاغل

۲- معرفی آموزش پایه به عنوان آموزش ۸ ساله اجباری

اولین و اساسی ترین قدم در این اصلاحات، آموزش پایه است که در حال حاضر سرفصل برنامه‌های وزارتخانه‌هاست. برنامه پنج ساله ۲۰۰۰-۱۹۹۶ در بخش ترتیبات قانونی و موسسه‌های بیان می‌کند که هدف، انتقال به دوره ۸ ساله آموزش اجباری است. در پانزدهمین گردهمایی آموزشی ملی تاکید شد که کشور ما به اهداف دوره ۵ ساله آموزش اجباری دست یافته است و قانون آموزش ملی پایه شماره ۱۷۳۹ در سال ۱۹۷۳ نیز شامل شدن آموزش متوسطه را در برنامه آموزش اجباری بیان کرده در نتیجه آموزش پایه به صورت آموزش ۸ ساله اجباری در می‌آید. علاوه بر آن برنامه پنجاه و پنجمین دولت همان روی کرد به آموزش پایه را نشان داده و خط مشی وزارت آموزش ملی را تعیین نموده است. اولین و مهم‌ترین کار انجام شده به وسیله پنجاه و پنجمین دولت در زمینه آموزش، پیش‌برد قانون شماره ۴۳۰۶ و به اجرا در آوردن پروژه آموزش ۲۰۰۰ بوده است.

۲. امتحانات شفایی برای انتخاب کمک بازرسان آموزش ابتدایی در ۲۶ تا ۲۸ ژانویه ۲۰۰۰

انجام و استان‌های محل خدمت آن‌ها به وسیله قرعه کشی مشخص خواهد شد.

۳. کتاب‌های درسی دانش‌آموزان، کتاب‌های تمرین دانش‌آموزان و کتاب‌های راهنمایی معلمان

در ۱۹ استان نوشته خواهد شد. بعد از نوشته شدن، این کتاب‌ها بوسیله کمیسیون‌های مربوط

قبل از آماده شدن برای انتشار بررسی و تصحیح خواهند شد. آموزش‌های ضمن خدمت به

بازرسان آموزش ابتدایی داده خواهد شد تا آنان به‌توانند مطالب آموزشی جدید را به

معلمین و کادر مدیریتی معرفی کرده و از این که روش‌های یادگیری فعال مورد استفاده قرار می‌گیرد اطمینان حاصل شود.

۴. اجرای اهداف کوتاه مدت پروژه آموزش ۲۰۰۰

الف) گشایش کلاس‌های فن‌آوری اطلاعات در تمامی مدارس ابتدایی با دادن اولویت به مراکز استان‌ها و مناطق

ب) حصول اطمینان از این که دانش‌آموزان ابتدایی و معلمین و کادر اداره کننده سواد کامپیوتری دارند.

ج) به خدمت در آوردن نرم افزارها در حوزه آموزش برای انتقال به آموزش با کمک کامپیوتر

د) ارائه آموزش کامپیوتر به بازرسان آموزش ابتدایی

ر) ارائه آموزش کامپیوتر به ۵۰۰۰ معلم تا آگوست ۲۰۰۵

س) تکمیل تسهیلات فیزیکی برای حصول اطمینان از این که در سال ۲۰۰۳ صد در صد گروه سنی آموزش ابتدایی در کلاس‌هایی با ۳۰ دانش‌آموز در هر کلاس مشغول تحصیل باشند

۵. تقویت ساختار آموزش ضمن خدمت

۶. کارهای هنری دانش‌آموزان ابتدایی در نمایشگاهی به مناسبت جشن جمهوری در ۲۹ اکتبر به نمایش گذاشته خواهد شد.

۷. از استانداران خواسته شد که اطلاعات مربوط به کلاس‌هایی که در سال ۱۹۹۹ تکمیل می‌شوند را

تهیه کنند. این اطلاعات ارزیابی خواهد شد تا پیشرفت در جهت هدف ۳۰ دانش‌آموز در کلاس

تهیه و از طریق پروژه معاصر آموزش ۲۰۰۰ و در راستای قانون شماره ۴۳۰۶، بررسی شود.

۸. کار برنامه‌ریزی آموزشی ۲۰۱۰-۲۰۰۱ که پایه‌های شکل دهی به فضاهای آموزش ابتدایی کنونی و رساندن آن به استانداردهای جهانی در راستای توصیه‌های پانزدهمین هیئت آموزش ملی برای افزایش آموزش اجباری تا ۱۱ سال را پی‌ریزی می‌کند هم اکنون آغاز شده است.
۹. پروژهای در حال تکمیل و اجراست که باعث می‌شود دانش‌آموزان مدارس شبانه‌روزی از تاسیسات دبیرستان‌های فنی حرفه‌ای به منظور آشنایی با مشاغل و آماده شدن برای پرداختن به مشاغل اجتماعی بعد از فارغ التحصیلی بهره‌مند شوند
۱۰. مدیران و معاونین مدارس از آموزش‌های ضمن خدمت به منظور بالا بردن کیفیت اداره مدارس بهره‌مند خواهند شد
۱۱. کتاب‌های دستور العمل برنامه‌های آموزش ابتدایی و کتاب‌های راهنمایی معلمین که در دست چاپ است در بین مدارس پخش خواهد شد.
۱۲. قوانین ادغام مدارس در آموزش ابتدایی آماده و اجرا خواهد شد.
۱۳. معلمین مقاطع می‌باید کلاس‌هایی در مورد آموزش زبان ببینند تا از این نکته اطمینان حاصل شود که دانش‌آموزان مقاطع ابتدایی حداقل یک زبان خارجی را فراگیرند.
۱۶. نوسازی ۱۷۸ مدرسه روستایی در استانهای سیرناک ، ماردین ، وان ، بیتلیس و هاکاری
۱۷. ایجاد کلاس‌های فن‌آوری اطلاعاتی در تمامی مدارس ابتدایی تا سال ۲۰۰۳
۱۸. کادر اداره‌کننده و معلمین آموزش ابتدایی، آموزش‌هایی برای استفاده از کامپیوتر خواهند دید. به نحویکه حداقل یک آموزش دهنده کامپیوتر برای هر مدرسه در نظر گرفته خواهد شد.
۱۹. پروژه آشنایی دانش‌آموزان مدارس شبانه‌روزی با حرفه‌های مختلف و آماده کردن آنان برای آموزش بیشتر یا استخدام در دست اجراست. تا از آمادگی آنان برای زندگی بعد از فارغ التحصیلی اطمینان حاصل شود.

۲۰. برنامه ۱۰ ساله ۲۰۱۰-۲۰۰۰ در رابطه با افزایش دوره آموزش تحصیلات اجباری به ۱۱ سال به

مورد اجرا در خواهد آمد.

اصول اصلی قانون اساسی

تساوی در برابر قانون

اصل ۱۰- کلیه شهروندان ترکیه ای بدون هیچگونه تبعیض براساس زبان، نژاد، رنگ، جنس، عقاید

سیاسی، اعتقادات فلسفی، مذهبی، فرقه ای، و هر نوع تبعیض دیگر در برابر قانون برابرند..

هیچ امتیازی به هیچ شخص، خانواده گروه یا طبقه ... داده نمی شود.

آزادی، اعتقاد و مذهب

اصل ۲۴- همه کس در اعتقاد و عقاید مذهبی و باورها آزادند. آموزش و تعلیم مذهب و اخلاقیات

می باید تحت نظر و کنترل دولت صورت پذیرد. تعلیم فرهنگ مذهبی و آموزش اخلاق در

مطالب درسی مدارس ابتدایی و متوسطه اجباری است. دیگر آموزشها و تعلیم مذهبی به

خود اشخاص بستگی دارد و در مورد افرادی که به سن قانونی نرسیده اند به تقاضای

نمایندگان قانونی شان صورت می گیرد.

شهروندان ترک مستقر در خارج از کشور

اصل ۶۲- دولت برای اطمینان از وحدت خانواده، آموزش کودکان، نیازهای فرهنگی و امنیت اجتماعی

شهروندان ترک که در خارج از کشور کار می کنند اقدامات لازمی در جهت حفظ ارتباطات

با سرزمین مادری را انجام داده و به آنان هنگام بازگشت به کشور کمک خواهد کرد.

قوانین آموزشی

نکات برجسته، وظایف دولت در خصوص حوزه آموزش در اصول ۱۰-۲۴-۴۲-۶۲-۱۳۰-۱۳۱-۱۳۲

قانون اساسی جمهوری ترکیه به شرح ذیل لحاظ گردیده است:

اصل ۴۲- هیچکس از حق آموزش و پرورش محروم نخواهد شد، میزان حق آموزش به وسیله قانون

مشخص و معین خواهد شد. آموزش و پرورش در راستای اصول و اصلاحات آتاتورک،

براساس دانش روز و روش‌های آموزشی، تحت نظارت و کنترل دولت انجام خواهد شد.

مؤسسات آموزش و پرورش که مخالف این اصول باشند تأسیس نخواهد شد.

آزادی آموزش و پرورش شخص را از وفاداری به قانون اساسی مبری نمی‌کند، چراکه

آموزش ابتدایی برای تمامی شهروندان مذکر و مؤنث اجباری است و در مدارس دولتی

رایگان می‌باشد.

اصول مدیریتی مدارس خصوصی ابتدایی و متوسطه به وسیله قانون تعیین می‌شود تا با استانداردهای

تعیین شده برای مدارس دولتی هماهنگ باشد. دولت بورس و دیگر کمک هزینه‌ها را برای دانش‌آموزان با

استعدادی که امکانات مالی برای ادامه تحصیل را ندارند فراهم خواهد کرد.

دولت اقدامات لازم برای تعلیم افرادی که نیازمند آموزش خاص هستند را انجام خواهد داد تا چنین

افرادی را به صورت عضو مفیدی از جامعه در آورد.

آموزش، پرورش، تحقیق و مطالعه تنها فعالیت‌هایی هستند که در مؤسسات آموزش و پرورش باید

انجام شود. این فعالیت‌ها به هیچ وجه نباید مختل شود. هیچ زبانی غیر از ترکی به عنوان زبان مادری به

شهروندان ترکیه در هیچ مؤسسه آموزش و پرورش تعلیم داده نخواهد شد.

زبان‌های خارجی که در مؤسسات آموزش و پرورش تعلیم داده می‌شوند وقوانینی که مدرسی

این چنین باید رعایت کنند را قانون معین می‌کند.

سازماندهی دوباره به شکلی اساسی در زمینه آموزش از طریق قانون یک پارچه سازی آموزش در سوم مارس ۱۹۲۴ انجام شد. خصوصاً با ساختن تمامی مدارس عضوی دنباله رو از وزارت آموزش ملی این تمامیت در تعلیم محقق شد. اصول این قانون از این قرار است:

اصل ۱- تمامی مؤسسات آموزشی و پرورشی در ترکیه باید تابع وزارت آموزش ملی باشند.
اصل ۲- تمامی مدارس که بوسیله وزارت دادگستری و وزارت تأسیسات یا مؤسسات خصوصی اداره می شدند، تابع وزارت آموزش ملی شده اند.

اصل ۳- سهم بودجه مدرسه‌های تحت نظارت وزارت دادگستری و مؤسسات خصوصی به بودجه وزارت آموزش ملی منتقل خواهد شد.

اصل ۴- وزارت آموزش ملی، هیئت علمی الهیات در دانشگاه را به وجود خواهد آورد تا متخصصین مذهبی تربیت کنند و مدارس جداگانه ای برای پرورش کارگزاران که مسئول امور مذهبی به‌عنوان امام و واعظ (سخنران) باشند تربیت خواهد کرد.

اصل ۵ - از تاریخ تصویب این قانون مدارس متوسطه و دبیرستان‌های ارتش که تحت نظر وزارت دفاع بوده‌اند و شیرخوارگاه‌های تحت نظارت وزارت بهداشت، تابع وزارت آموزش ملی خواهند بود. شکل همکاری اعضا علمی مدارس متوسطه و دبیرستان‌های نظامی تغییر خواهد کرد و بین وزارتخانه‌هایی که این اعضاء متعلق به آن خواهند بود هماهنگی برقرار خواهد شد در حالیکه معلمانی که عضو ارتش هستند ارتباط خود را تا آن وقت حفظ خواهند کرد.

اصل ۶ - این قانون از زمان انتشارش لازم الاجرا می‌باشد.

اصل ۷- هیئت دولت مسئولیت اجرای این حکم را بر عهده دارد.

- قانون ۲۲۲ آموزش و پرورش ابتدایی که بر آموزش ابتدایی به عنوان نظامی کامل دلالت دارد. قانون ۱۷۳۹ آموزش ملی (مصوب سال ۱۹۷۳)، که قانون ۲۸۴۲ (مصوب ۱۸ ژوئن ۱۹۸۹) و قانون ۴۳۰۶ (مصوب ۱۶ اوت ۱۹۹۷) در تبصره آن آمده اند، بر اهداف عام و خاص، اصول پایدار، ساختار کلی، مؤسسات از هر نوع و در هر سطحی، آموزش کارکنان، ساختمان و امکانات مدارس، مواد و تجهیزات آموزشی و وظایف و مسئولیتهای حوزه آموزش و پرورش اشاره دارد.

- قانون ۳۳۰۸ آموزش حرفه ای و کارآموزی (مصوب ۵ ژوئن ۱۹۸۶) در جهت بهبود نظام آموزش فنی و حرفه ای.

- قانون ۶۲۵ آموزش خصوصی (مصوب ۶ اوت ۱۹۹۵) در خصوص تأسیس و عملکرد مؤسسات آموزشی خصوصی

- قانون ۲۹۱۶ آموزش کودکان استثنایی (مصوب ۱۹۸۳) و (قانون ۵۷۳ مصوب ۱۹۹۷) ویژه خدمات آموزش استثنایی

- قانون ۲۵۴۷ آموزش عالی (مصوب نوامبر ۱۹۸۱) ویژه اصلاح نظام آموزش عالی

یکی از مشخصه های قابل توجه قانون مذکور این است که به ادغام مؤسسات آموزش عالی نظیر مدارس تربیت معلم و مؤسسات آموزش عالی منتهی گردید.

- مطابق قانون ۴۳۰۶ (مصوب ۱۹۹۷)، مدت زمان دوره تحصیل اجباری برای تمام کودکان ۶ تا ۱۴ ساله ۸ سال است.

قوانین آموزش ابتدایی

از جمله مهمترین قوانین مراکز آموزش ابتدایی ترکیه می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

قانون شماره ۲۲۲

قانون آموزش و پرورش ابتدایی شماره ۲۲۲، آموزش ابتدایی در کشور ترکیه را به شیوه ای نظام مند و به هم پیوسته مطرح می کند. مراکز آموزش ابتدایی، ساختمان و تجهیزات مدارس، منابع مالی، هزینه ها و برنامه ریزی تحصیلی برای مدارس ابتدایی در این قانون مشخص شده است.

قانون شماره ۴۳۰۶

قانون شماره ۴۳۰۶ در تعدیل قانون آموزش پایه شماره ۱۷۳۹

به موجب این قانون با شروع سال تحصیلی ۹۸-۱۹۹۷ دوره آموزش اجباری، هشت سال مداوم خواهد بود. از طریق این قانون (شماره ۴۳۰۶) کارهای زیر اجباری است:

مؤسسات آموزش ابتدایی شامل هشت سال خواهد بود. این مدارس آموزش مستمر را ارائه خواهند کرد و فارغ التحصیلان این مدارس مدرک دیپلم ابتدایی خواهند گرفت.

- اصطلاح مدرسه ابتدایی و مدرسه متوسطه که به صورت جداگانه بوده اند در قوانین شماره ۲۲۲ و ۲۷۳۹ و ۳۳۰۸ با اصطلاح «مدرسه آموزش ابتدایی» جایگزین خواهد شد.

- دانش آموزانی که با موفقیت کلاس های آمادگی را گذرانده اند که آموزش در بعضی از کلاس های آن به زبان خارجی است و هم چنین دانش آموزانی که حق شرکت در این برنامه را در سال تحصیلی ۹۸-۱۹۹۷ داشته اند، آموزش اجباری خود را در این مدارس به پایان خواهند رساند.

- سیستم آموزش ملی به روشی سازماندهی خواهد شد که هدایت دانش آموزان در راستای علائق و استعدادهایشان را به عهده بگیرد.

- ارائه سرویس‌های مشاوره‌ای، در جهت ارائه اطلاعات اولیه درباره آینده شغلی مدارس آموزش متوسطه به دانش‌آموزان نیمه دوم سال آخر ابتدایی تا به دانش‌آموزان در تصمیم‌گیری صحیح در مورد انتخاب شغل کمک کند.

- برای افرادی که آموزش ابتدایی را تمام کرده و می‌خواهند به‌عنوان داوطلب متقاضی تا قبل از دوره کارآموزی تعلیم ببینند، امکانات فراهم خواهد شد. شخص می‌باید چهارده ساله باشد و دوره ابتدایی را به پایان رسانده باشد تا بتواند در دوره‌های مهارتی شرکت کند.

- کمک‌های اهدایی حوزه آموزش از محل مبادلات تجاری جمع‌آوری خواهد شد تا برای هزینه‌های آموزش ابتدایی مورد استفاده قرار گیرد.

قوانین آموزش حرفه‌ای

از جمله مهمترین قوانین مراکز آموزش حرفه‌ای می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

قانون شماره ۳۳۰۸

قانون آموزش حرفه‌ای و مهارتی شماره ۳۳۰۸ پنجم ژوئن ۱۹۸۶ به منظور فائق آمدن بر مسائل مربوط به اشتغال، وسایل و سرمایه در حرفه رسمی و آموزش فنی و حرفه‌ای به مرحله اجرا در آمد.

همزمان با قانون آموزش فنی و حرفه‌ای شماره ۳۳۰۸ در خصوص ارزیابی پیشرفت سیستم آموزش فنی و حرفه‌ای هماهنگ با وضعیت کشور ترکیه، ابتکاراتی به‌عنوان اصلاحات، معرفی شده و سیستمی ایجاد گردید که در آن دانش‌آموزان می‌توانند آموزش حرفه‌ای خود را از طریق همکاری بین مدرسه و صنعت به پایان برسانند. به موجب این قانون، دانش‌آموزان آموزش نظری را دو روز در هفته در مدارس می‌گذارند و آموزش کاربردی را به مدت سه روز در هفته در مؤسسات می‌گذارند. مؤسسات به این‌گونه

دانش‌آموزان که دوره مهارت یابی را می‌گذرانند حقوق می‌پردازند که معادل سی درصد حداقل حقوق رسمی است. دانش‌آموزان هم‌چنین به وسیله منابع مالی وزارتخانه بیمه هستند.

قوانین آموزش عالی

از جمله مهمترین قوانین آموزش عالی می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ۱- حکم آموزش ملی شماره ۱۷۳۹ مصوب سال ۱۹۷۳
- ۲- حکم آموزش عالی شماره ۲۵۴۷ مصوب سال ۱۹۸۴ ویژه دانشگاه‌های خصوصی
- ۳- حکم آموزش ملی شماره ۴۳۰۶ مصوب سال ۱۹۹۷
- ۴- حکم شماره ۴۷۰۲ در خصوص دستیابی به برنامه‌های آموزش عالی دو ساله بدون امتحان ورودی برای فارغ‌التحصیلان دبیرستان‌های فنی حرفه‌ای مصوب سال ۲۰۰۱
- ۵- حکم آموزش خصوصی شماره ۶۲۵ مصوب سال ۱۹۹۵ ویژه مؤسسات دانشگاهی خصوصی
- ۶- حکم شماره ۱۳۰ که به منظور آموزش نیروی کار، تحت سیستم اصول آموزش و پرورش کنونی و برطرف کردن نیازهای کشور، به تاسیس دانشگاه‌ها منجر می‌گردد.

سرمایه‌گذاری آموزشی

دولت مرکزی تمام سطوح آموزش عمومی را مورد حمایت خود قرار داده و تمام هزینه‌های آموزشی را متقبل می‌شود. دولت‌های محلی نیز از آموزش ابتدایی و ساخت و نگهداری مدارس حمایت می‌کنند. در حدود ۱۰ درصد کل بودجه کشور به بخش آموزش اختصاص داده می‌شود. با برقراری قانون شماره ۴۳۰۶، منابع کشور به کار افتاده و سرمایه‌گذاری به منظور ساختن فضاهای آموزشی مورد نیاز آغاز شد. در کنار استفاده از منابع تخصیصی به سرمایه‌گذاری‌های آموزش ابتدایی در بودجه ۱۹۹۷ تخصیص ۱۱ تریلیون TL از تنخواه سرعت دهنده به سرمایه‌گذاری‌های آموزشی تحت قانون

شماره ۴۳۰۶ نیز مورد استفاده قرار گرفت. بنابراین ظرفیت فیزیکی برنامه ریزی شده برای سال ۱۹۹۷ هشتاد درصد افزایش یافت و ۱۲۱۰۳ کلاس تا آخر همان سال به خدمت در آمد.

نرخ کلاس‌های احداثی آموزش ابتدایی طی سالهای ۱۹۹۸-۱۹۹۴

سال	تعداد کلاس‌ها
۱۹۹۴	۸۲۳۰
۱۹۹۵	۶۲۸۲
۱۹۹۶	۷۲۷۹
۱۹۹۷	۱۲۶۲۰
۱۹۹۸	۲۱۶۲۰

با در نظر گرفتن جریان سرمایه‌ها به بودجه MEB از عایدات، اعانات آموزشی تحت قانون شماره ۴۳۰۶، اولویت به تکمیل سرمایه گذاری‌های در دست ساختمان و اضافه کردن طبقات و کلاس‌ها و مدارس کنونی داده شده است. هم‌چنین همراه با برنامه‌های پرداخت و طرح‌های تاسیسات، وجوه به مدیریت‌های استانی انتقال یافت. در نتیجه در کنار ۲۱۶۲۰ کلاسی که در مدارس ابتدایی تا آخر سال ۱۹۹۸ به خدمت گرفته شد. موقعیت خوابگاهی برای ۳۸۹۰۰ دانش‌آموز از طریق ۶۱ مدرسه ابتدایی شبانه‌روزی محلی و ۲۶ مدرسه شبانه‌روزی PIO ایجاد خواهد شد. علاوه بر آن ۳۴۳ مدرسه ابتدایی از طریق قرارداد با ادارات مرکزی وزارتخانه در طول سال ۱۹۹۹ به خدمت گرفته شد.

سرمایه گذاری بخش خصوصی

در کنار مدارس آموزش ۸ ساله اجباری که با بودجه اختصاصی MEB و سازمان‌های استانی در دست تاسیس هستند، ۲۹۲۴ کلاس در سال ۱۹۹۸ از طریق کمک‌های مردمی ساخته شد. علاوه بر آن ۲۹۳۷ کلاس دیگر از طریق هم‌کاری MEB، سازمان‌های استانی و کمک‌های مردمی در حال تاسیس است.

همچنین IMKB (بازار بورس استانبول) TOBB (اتحادیه بورس ترکیه) و بنگاه خیریه Vehbi koc در حال ساخت ۷۵ مدرسه با ظرفیت کل ۴۳۰۸۰ دانش‌آموزان هستند.

قراردادی بین IMKB و MEB در پنجم سپتامبر ۱۹۹۸ در رابطه با ساخت ۴۷ مدرسه در ۳۱ استان و ۴۴ ناحیه با ظرفیت کل ۲۹۷۶۰ دانش‌آموز به امضا رسید. برنامه این است که ۲۴ مدرسه ابتدایی و ۲۴ مدرسه شبانه‌روزی ساخته شود. گفتنی است که زمین مورد نیاز برای ساخت این مدارس به IMKB تخصیص داده شده است.

۱۳ مدرسه که محل آن‌ها بوسیله مدیر کل استانی آموزش ملی و اعضاء گروه تجار محلی تعیین شده با سرمایه TOBB در حال ساخت است. این مدارس در ۱۳ استان به صورت شبانه‌روزی با ظرفیت کل ۶۱۲۰ دانش‌آموز در دست ساخت است.

- قراردادی بین MEB و گروه KOB با بنگاه خیریه Vehbi koc در ۲۱ آوریل ۱۹۹۸ در رابطه با ساخت ۱۵ مدرسه آموزش ابتدایی به امضا رسید. این مدارس طبق برنامه در سال تحصیلی ۱۹۹۹-۲۰۰۰ به خدمت گرفته شد. علاوه بر این تاسیس مدارس ابتدایی در ۱۱ استان و ۱۴ منطقه با ظرفیت کل ۲۷۰۰ دانش‌آموز در راه است. ۲ مدرسه در ۲ استان منطقه آناتولی شرقی، یک مدرسه در آناتولی جنوب شرقی، ۱ مدرسه در منطقه دریای سیاه، ۳ مدرسه در ۳ استان آناتولی مرکزی و ۸ مدرسه در ۸ استان منطقه مرمره در حال تاسیس است.

هزینه های آموزشی

طبق آمار بدست آمده طی سال ۱۹۹۴، هزینه های آموزشی کشور ترکیه بنا به تولید ناخالص ملی بر ۳/۲ درصد معادل ۱۲۳۵۶۳۶۱۹۰۰۰۰۰۰ لیر بالغ می گردد.

هزینه های عمومی بر اساس سطوح مختلف آموزشی

پیش دبستانی : ۲۰٪

اولین سطح : ۴۳٪

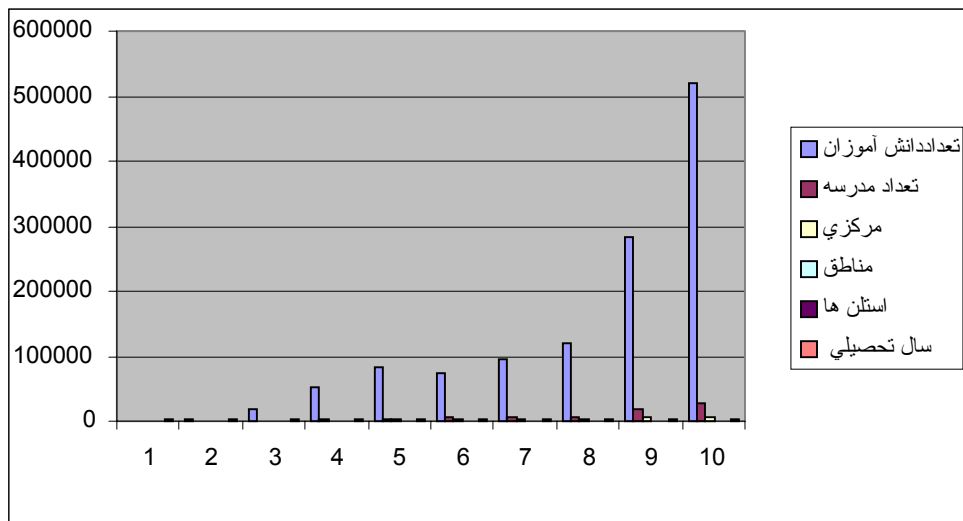
دومین سطح : ۲۲٪

سومین سطح : ۳۴٪

هزینه های آموزش ابتدایی

هزینه فعلی کلی در آموزش در این شاخص به وزارت آموزش ملی اختصاص دارد. علاوه بر آن هزینه های آموزش پیش دبستانی تحت مدارس آموزش ابتدایی در کنار هزینه های آموزش ابتدایی تحت مدارس متوسطه در هزینه های آموزش ابتدایی لحاظ نشده است. بنابراین سهم آموزش ابتدایی در هزینه های کنونی عمومی آموزش تا سال ۱۹۹۷ بر ۷۱/۸ درصد بالغ می گردید. گفتنی است که این میزان تا سال ۱۹۹۰ به ۷۸/۶ رسیده و بعد از آن دائما کاهش یافت تا به رقم ۷۱/۸ درصد در سال ۱۹۹۷ رسید.

سهم آموزش ابتدایی در هزینه های کنونی آموزش عمومی

در حالیکه سهم سرانه GNP اختصاص یافته به آموزش ابتدایی ۱/۷ درصد در سال ۱۹۹۰ بود، این رقم در سال‌های بعد افزایش یافت تا به ۲/۱ درصد در سال ۱۹۹۲ رسید. بعد از آن سهم آموزش ابتدایی در سرانه GNP کاهش یافت تا به ۱/۴ درصد در سال ۱۹۹۷ رسید. نسبت هزینه سرانه دانش‌آموزی در آموزش ابتدایی به GNP سرانه طی سالهای ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۲ افزایش یافته و به ۱۲ درصد رسید. اما بعدها تا ۹/۶ درصد در سال ۱۹۹۷ کاهش یافت.

شهریه تحصیلی دانشگاهی

شهریه های دانشجویان داخلی

حداقل : ۱۵۰۰۰ لیر ترکیه

حداکثر : ۱۱۴۰۰۰۰۰۰ لیر ترکیه

شهریه های دانشجویان خارجی

حداقل : ۵۵۰۰۰۰۰ لیر ترکیه

حداکثر : ۱۶۵۰۰۰۰۰ لیر ترکیه

مدیریت آموزشی

مدیریت آموزشی نیز ، مثل اداره کل کشور ، تحت قوانین وزارت آموزش اداره می شود . این وزارت خانه مسؤول تدوین برنامه ها ، هماهنگ کردن کارسازمانهای رسمی و خصوصی ، طراحی و ساخت مدارس ، بهبود مواد آموزشی و غیره می باشد . هیئت عالی آموزش ملی ، برنامه ها و مقررات تدوین شده توسط وزارت آموزش را مورد بحث و بررسی قرار می دهد .

امور آموزشی مربوط به استانها توسط مدیران آموزش ملی که توسط وزیر تعیین میشوند ، سازماندهی می شود ، اما این مدیران تحت راهنمایی استانداران فعالیت می کنند .

نهادهای مدیریتی

به پیروی از قانون اساسی ، وزارت آموزش ملی عهده دار تمامی خدمات آموزشی در کشور است.

شورای ملی آموزش و هیئت آموزش مهمترین هیئتهای مشاوره ای وزارتخانه هستند.

دو سازمان جنبی وابسته به وزارتخانه نیز تحت عناوین مدیریت کل خوابگاهها و وامهای دانشجویی و آکادمی آموزش ملی فعالیت دارند. در سطح روستاها، خدمات آموزشی تحت نظارت مدیریت روستاها و مدیریت نواحی است. شورای آموزش عالی هیئت برنامه ریز، هماهنگ کننده و تعیین کننده خط مشی مراکز آموزش عالی در کشور است. هیئت نظارت آموزش عالی به نمایندگی از طرف این شورا بر دانشگاهها و واحدهای وابسته به آن و کادر آموزشی و فعالیت آنها نظارت می کند. مرکز گزینش و تعیین سطح دانشجویان به تعیین سطح و گزینش دانشجویان در برنامه های آموزش عالی می پردازد. همچنین به مؤسسات آموزش عالی برای برگزاری امتحانات بین دانشگاهی یا سراسری خدماتی ارائه می دهد.